

Status over grænsehandel 2014

Rapport
29. januar 2015

Skatteministeriet

Indhold

---

1. Sammenfatning	4
1.1 Indledning – nogle hovedtræk i grænsehandlen.....	4
1.2 Den samlede grænsehandel.....	7
1.3 Danskernes grænsehandel med nydelsesmidler.....	9
1.4 Illegal handel med nydelsesmidler.....	11
1.5 Udviklingen i forbruget af nydelsesmidler.....	12
1.6 Dansk grænsehandel – landefordeling.....	14
1.7 Internethandel.....	15
1.8 Afgiftsændringer i og omkring Danmark.....	18
1.9 Om afgifter, moms og grænsehandel.....	19
1.10 Virkninger af danske afgiftsændringer.....	20
1.11 Forventninger til grænsehandlen i 2014.....	22
2. Kilder og metode	23
2.1 Definition af grænsehandel.....	23
2.2 Metode, usikkerhed og datagrundlag.....	23
2.3 Beregninger af ændret adfærd.....	26
2.4 Metode vedrørende brændstoffer.....	26
3. Alkohol	30
3.1 Sammenfatning.....	30
3.2 Udlændinges grænsehandel med alkohol i Danmark.....	31
3.3 Illegal handel med alkohol.....	32
3.4 Spiritus.....	33
3.5 Vin.....	41
3.6 Øl.....	46
4. Tobak	53
4.1 Sammenfatning.....	53
4.2 Afgiftspligtigt salg af tobaksvarer.....	54
4.3 Priser.....	58
4.4 Grænsehandel.....	63
4.5 Virkning af afgiftsændringer.....	68

---

5. Sodavand.....	73
5.1 Sammenfatning.....	73
5.2 Afgiftspligtigt salg af sodavand.....	73
5.3 Priser på sodavand.....	75
5.4 Grænsehandel med sodavand.....	76
5.5 Virkninger af afgiftsændringer på sodavand.....	79
6. Chokolade og slik.....	83
6.1 Sammenfatning.....	83
6.2 Afgiftspligtigt salg af chokolade og slik.....	84
6.3 Priser på chokolade og slik.....	84
6.4 Grænsehandel med chokolade og slik.....	86
6.5 Virkninger af afgiftsændringer på chokolade og slik.....	88
7. Energiprodukter.....	91
7.1 Sammenfatning.....	91
7.2 Energiafgifter i Danmark.....	92
7.3 Udvikling i salget af energiprodukter.....	93
7.4 Udvikling i priser på energiprodukter.....	96
7.5 Grænsehandel.....	101
7.6 Virkninger af afgiftsændringer.....	105
8. Andre varer.....	107
8.1 Sammenfatning.....	107
8.2 Grænsehandel med andre varer.....	107
Bilag.....	110
Danskeres alkoholforbrug 2001-2013.....	110

---

1. Sammenfatning

1.1 Indledning – nogle hovedtræk i grænsehandlen

Den samlede grænsehandel har været relativt stabil de seneste år. Der har som forventet været en lille stigning i grænsehandlen i 2012 og et mindre fald i 2013. Denne udvikling har især været drevet af grænsehandlen med nydelsesmidler. Foreløbige indikatorer peger på en fortsat stabil udvikling i grænsehandlen i 2014.

Det samlede indtryk i dette års rapport er, at udviklingen i grænsehandlen fremstår rimeligt velafbalanceret, og at der ikke er udviklingstræk, som kalder på større ændringer i afgifterne.

Danskernes grænsehandel udgør omkring 1¼ pct. af det private forbrug. Grænsehandlen afgrænses som de varer og tjenester, der købes i udlandet med henblik på at bringe ydelserne hjem til forbrug i Danmark. Internethandel indgår ikke i den anvendte definition af grænsehandel, da reglerne for afregning af moms og punktafgifter er væsentligt anderledes end ved traditionel grænsehandel. Det er primært ikke-punktafgiftspligtige varer eller ydelser, som danskerne handler i udenlandske internetbutikker.

Mere end halvdelen af grænsehandlen foregår fortsat i Tyskland, hvor danskerne især køber vin, øl, sodavand og slik. Derimod grænsehandles ikke særligt mange cigaretter i Tyskland, idet prisfordelen herved er begrænset. Cigaretter og røgtobak er således langt billigere fx i Polen og i andre østeuropæiske lande. Omkring 10 pct. af danskernes forbrug af cigaretter blev købt i udlandet i 2013.

Siden 2009 er prisen på cigaretter i Danmark steget med cirka 10 kr. for en pakke med 20 stk., hovedsageligt som følge af en række afgiftsforhøjelser. Afgiftsforhøjelserne har været med til at sænke det samlede forbrug af (færdig- og hjemmerullede) cigaretter i Danmark. Faldet i forbruget af cigaretter har været større end ventet, men det er vanskeligt at afgøre, hvor stor en del af nedgangen, der er forårsaget af højere danske afgifter, og hvor meget der kan tilskrives andre forhold som fx stramninger i rygelovgivningen, udbredelse af e-cigaretter og den mere langsigtede tendens til mindre rygning.

De seneste større afgiftsforhøjelser i 2012 har heller ikke givet anledning til en stigning i grænsehandlen med cigaretter (opgjort i mængder), og grænsehandlen med røgtobak er kun forøget i begrænset omfang. Det peger på, at grænsehandlens prisfølsomhed ved mindre afgiftsændringer ikke er helt så stor, som lagt til grund i den seneste grænsehandelsrapport. Den afdæmpede udvikling i grænsehandlen med cigaretter skal imidlertid også ses i sammenhæng med, at en række "grænsehandelsrelevante" lande har sat afgifterne op de senere år. Afgiftsforhøjelser, som mere markant øger fordelene ved at grænsehandle cigaretter især i Tyskland, vil fortsat med stor sandsynlighed medføre indtægtstab for det offentlige i kraft af forøget grænsehandel og illegal handel.

Siden 2009 og frem til juni 2013 er afgiften på sodavand blevet forhøjet et antal gange. Det har bidraget til, at det indenlandske salg af sodavand er faldet i perioden, mens grænsehandlen har været stigende til og med 2012. Fra 2011 til 2012 steg grænsehandlen med sodavand således op mod 15 pct. Det skønnes, at knap 30 pct. af sodavandsforbruget i 2012 var grænsehandlet eller handlet illegalt.

I forbindelse med *Aftaler om Vækstplan DK* blev afgiften på sodavand halveret pr. 1. juli 2013 og afskaffet fra 1. januar 2014, bl.a. med henblik på at reducere grænsehandlen. Det ser ud til at have virket, idet grænsehandlen og den illegale handel samlet skønnes at være faldet med 10 pct. i 2013. Afskaffelsen af afgiften i januar 2014 må forventes at medføre et yderligere fald i grænsehandlen, mens det indenlandske salg og forbrug omvendt kan blive øget.

Selv om sodavandsafgiften er afskaffet, må det imidlertid forventes, at der fortsat vil være betydelig grænsehandel med sodavand i Tyskland. Det skyldes bl.a. prisforskelle (som følge af forskelle i moms og emballageafgift), og at der ikke betales pant på sodavandsdåser i grænsehandelsbutikkerne i Tyskland.

Afgiften på chokolade og slik er også blevet forhøjet et antal gange siden 2009. Det har bidraget til, at grænsehandlen med chokolade og slik skønsmæssigt er forøget fra 6 mio. kg i 2011 til 9 mio. kg i 2013, mens forbruget har været nogenlunde stabilt. Samtidig er det vurderingen, at den illegale handel har været større end hidtil lagt til grund.

Selvfinansieringsgraden, ved en nedsættelse af afgiften på chokolade og slik, er mindre for denne varegruppe end for varer som eksempelvis tobak, spiritus og motorbrændstoffer. Selvfinansieringsgraden ved en ændring af afgiften på chokolade og slik skønnes således med usikkerhed at udgøre godt 25 pct. ved moderate afgiftsændringer. Det betyder, at en mindre reduktion i afgiften på chokolade og slik vil medføre adfærdsændringer i form af øget forbrug og lavere grænsehandel mv., som reducerer mindreprovenuet ved afgiftsnedsættelsen med lidt mere end en fjerdedel. For tobak, spiritus og motorbrændstoffer vurderes selvfinansieringsgraden ved en mindre afgiftsændring at være betydeligt større end 25 pct., hvilket dog også skal ses i sammenhæng med, at disse afgifter bl.a. tjener sundhedsformål.

Danskernes grænsehandel med de forskellige former for alkohol (dvs. øl, vin og spiritus) ser ud til at være faldet i 2013. Faldet i grænsehandlen har som forventet været størst for øl. I forbindelse med *Aftaler om Vækstplan DK* blev afgiften på øl således nedsat med 15 pct. pr. 1. juli 2013, og reguleringen af ølafgiften i 2015 og 2018 bortfaldt. Faldet i grænsehandlen med alkohol kommer efter en markant stigning i 2012, således at grænsehandlen i 2013 skønnes at være tilbage på samme niveau som i 2011. Udlændinges samlede køb af alkohol i Danmark har været ret stabil de senere år, men sammensætningen er ændret. Deres grænsehandel med spiritus og vin er således faldet fra 2011 til 2013, mens deres køb af øl er øget. Det er overvejende svenskere og nordmænd, som grænsehandler alkohol i Danmark.

Spiritus er en af de varegrupper, som har den største selvfinansieringsgrad. Det skønnes med usikkerhed, at en forøgelse af spiritusafgiften ikke vil indbringe provenu (dvs. en selvfinansieringsgrad omkring 100), bl.a. som følge af forøget grænsehandel. Spiritusafgiften har været uændret siden 2003.

Prisen på benzin var højere i Danmark end i Tyskland og Sverige medio 2013, og det er vurderingen, at grænsehandlen med benzin skønsmæssigt udgjorde 65 mio. liter i udenlandsk favør i 2012 og ca. 50 mio. liter i 2013. Det er imidlertid især højere danske avancer, som ser ud til at forklare det højere danske prisniveau, og som derfor driver grænsehandlen mellem Danmark og de to øvrige lande. Afgifter og moms på benzin er således lavere i Danmark end i Tyskland og Sverige.

Der er selvsagt andre årsager til grænsehandel end afgifts- og momsforskelle. Det kan fx være tradition, et anderledes varesortiment eller lokale komparative fordele. Forskelle i avancer og i andre produktionsomkostninger kan spille en rolle, ligesom det for øl og sodavand har betydning, at der ikke betales pant på øl- og sodavandsdåser i grænsebutikkerne i Tyskland. Indkøb, der foretages i forbindelse med længere ophold i udlandet, indgår også i grænsehandlen, og grænsehandelen omfatter derfor andet og mere end de indkøb, som foretages på endagsture til Tyskland.

Grænsehandel kan mere generelt ses som en naturlig del af den internationale arbejdsdeling, og grænsehandlen har derfor også positive effekter bl.a. ved at understøtte sund konkurrence og danske husholdningers købekraft. Der kan derimod være et problem, hvis grænsehandlen er drevet af afgiftsforskelle eller anden regulering, som der ikke er overbevisende belæg for fx ud fra sundhedsfaglige eller miljømæssige kriterier. Denne form for afgiftsdrevet grænsehandel kan indebære velfærdstab i Danmark og vil også betyde, at provenuet kan opnås på en mere hensigtsmæssig måde med andre skattekloder. Det er derfor vigtigt løbende at overvåge udviklingen i grænsehandlen.

Boks 1.1. Nærmere om grænsehandelsrapporten

Skatteministeriet har siden 2000 udgivet grænsehandelsrapporter med skøn over danskernes grænsehandel i udlandet. Formålet med rapporterne er dels at belyse udviklingen i grænsehandlen over tid, dels at dokumentere de forudsætninger om priser, grænsehandlens omfang samt adfærd, som Skatteministeriet anvender.

De seneste mange år er rapporterne udkommet hvert andet år. Den seneste rapport *Status over grænsehandel 2012* blev udgivet i oktober 2012 og byggede på data til og med 2011.

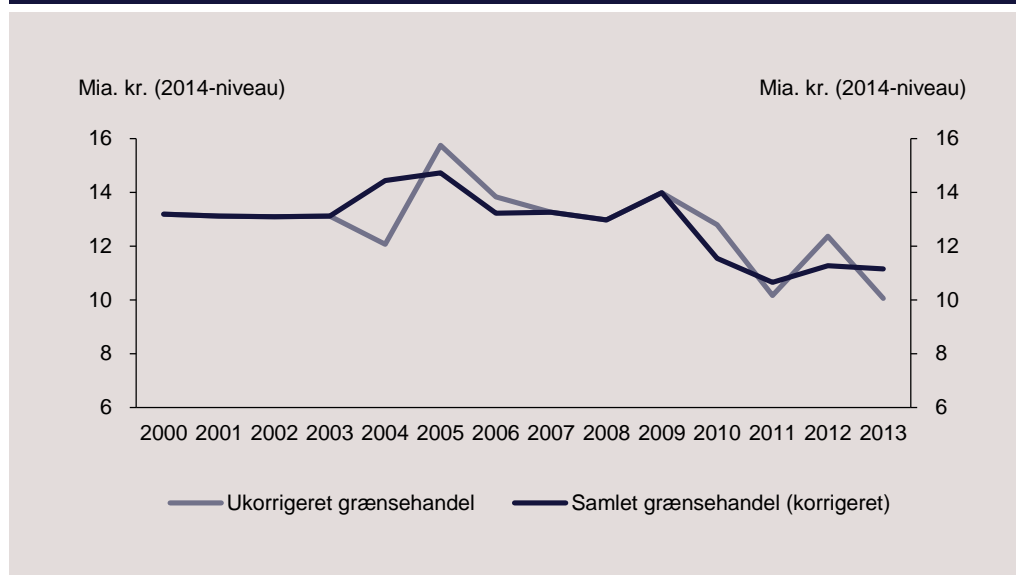
Denne rapport dækker udviklingen i grænsehandlen i 2012 og 2013 og indeholder desuden en foreløbig vurdering af grænsehandlen i 2014.

1.2 Den samlede grænsehandel

Danskernes samlede grænsehandel er faldet noget i årene fra 2009 til 2011, men har herefter været relativt stabil. Der har som forventet været en vis stigning i grænsehandlen i 2012, som er efterfulgt af et mindre fald i grænsehandlen i 2013, *jf. figur 1.1.*

Stigningen i den samlede grænsehandel i 2012 og faldet i grænsehandlen i 2013 kan hovedsageligt tilskrives udviklingen i grænsehandlen med nydelsesmidler. De mest grænsehandlede nydelsesmidler er øl, vin og sodavand samt chokolade og cigaretter. Blandt de øvrige varer er det bl.a. tøj og kosmetik, som ofte handles i udlandet.

Figur 1.1. Danskernes samlede grænsehandel

Anm.: I den korrigerede serie er der renset for store udsving i grænsehandlen med øvrige (ofte store) indkøb og serviceydelser, *jf. kapitel 2.* Tallene i figuren omfatter ikke nettogrænsehandlen med benzin og diesel.
Kilde: Egne beregninger.

Skønnet for danskernes samlede grænsehandel baseres på en række kilder og består af forskellige kategorier, *jf. tabel 1.1.* En vigtig kategori er som nævnt grænsehandlen med nydelsesmidler og en vurdering af den illegale handel med nydelsesmidler. Desuden foretages skøn for grænsehandlen med andre varer, som fx tøj og kosmetik og visse tjenesteydelser, samt såkaldt energikoks, der bruges til opvarmning. Internethandel indgår ikke i opgørelsen, da reglerne for afregning af punktafgifter og moms adskiller sig væsentligt fra reglerne ved traditionel grænsehandel, *jf. afsnit 1.7.*

Grænsehandlen med benzin og diesel indgår ikke i opgørelsen af danskernes samlede grænsehandel, da det for disse produkter kun er meningsfuldt at se på nettogrænsehandlen, *jf. kapitel 2.* Nettogrænsehandlen med benzin skønnes med betydelig usikkerhed at have udgjort ca. 65 mio. liter i udenlandsk favør i 2012 og ca. 50 mio. liter i udenlandsk favør i 2013. Danskernes grænsehandel med benzin var således større end udlændinges grænsehandel i Danmark i begge år. Nettogrænsehandlen med diesel skønnes med tilsvarende usikkerhed at have udgjort ca. 230 mio. liter i dansk favør i 2012 og ca. 200 mio. liter i dansk favør i 2013.

Tabel 1.1. Værdien af danskernes samlede grænsehandel 2008-2013

2014-niveau	2008 ¹	2009 ¹	2010	2011	2012	2013
Nydelsesmidler inkl. illegal handel	Mio. kr.					
Øl	685	1.010	1.075	1.020	1.180	940
Vin	455	485	475	490	615	510
Spiritus, Tyskland	425	340	265	230	270	235
Spiritus "taxfree", Syd- og Østeuropa	130	180	160	150	130	145
Alkoholsodavand og cider	0	90	90	110	120	110
Cigaretter, Tyskland	0	0	0	0	0	0
Cigaretter "taxfree", Syd- og Østeuropa	505	500	715	625	665	710
Røgtobak	210	150	150	165	195	200
Sodavand	600	725	750	865	970	875
Chokolade og slik	415	430	415	470	560	620
I alt nydelsesmidler	3.425	3.910	4.095	4.125	4.705	4.345
Andre varer ¹						
Fedt, olier, ost og kød	-	-	80	155	230	175
Øvrige madvarer	-	-	505	260	255	250
Medicin og kosttilskud	-	-	80	50	50	100
Kosmetik og parfume	-	-	580	625	535	580
Sports- og fritidsudstyr	-	-	425	365	355	325
Forbrugerelektronik og IT	-	-	690	415	460	350
Tøj	-	-	2.170	1.790	1.560	1.810
Tilbehør til biler mv.	-	-	160	180	180	505
Boligudstyr og byggematerialer	-	-	240	155	410	175
Øvrige (ofte store) indkøb	-	-	3.040	1.350	1.890	730
Service	-	-	660	625	1.660	630
I alt andre varer	9.530	9.990	8.625	5.970	7.585	5.635
Energikoks (værdi)	25	85	80	80	75	75
I alt grænsehandel (ukorrigeret)	12.980	13.985	12.805	10.175	12.365	10.055
I alt grænsehandel (korrigeret)²	12.980	13.985	11.555	10.655	11.275	11.155

1. Grænsehandlen med andre varer er i 2008 og 2009 fremskrevet på baggrund af tidligere år. Det skyldes problemer med data i perioden 2007-2009, som gør, at der ikke foreligger oplysninger om handel med andre varer i denne periode, jf. *Status over grænsehandel 2012*.

2. Tallet for den samlede grænsehandel er korrigeret, ved at tage et gennemsnit af de årlige opgørelser af øvrige indkøb og serviceydelse, og lægge det til den øvrige grænsehandel, frem for at lade årets tal indgå. Derved bliver de store vilkårlige udsving mindre, samtidig med at niveauet fastholdes.

Anm.: Der er afrundet til nærmeste 5 mio. kr.

Opgørelsen af danskernes (legale) grænsehandel med nydelsesmidler anses for at være den mest præcise, da der ligger forholdsvis mange kilder til grund for skønnene. Den illegale handel med nydelsesmidler er selvsagt vanskeligere at skønne over.

Der er betydelig usikkerhed i opgørelsen af grænsehandlen med andre varer, der som nævnt bl.a. omfatter kosmetik og tøj. For andre varer er skønnet alene baseret på en interviewundersøgelse fra Gallup. Det indebærer, at der kan være store udsving i tallene for denne kategori fra år til år, som umiddelbart ikke kan forklares af ændringer i afgifter eller andre forhold. Kilder og metoder er beskrevet i kapitel 2.

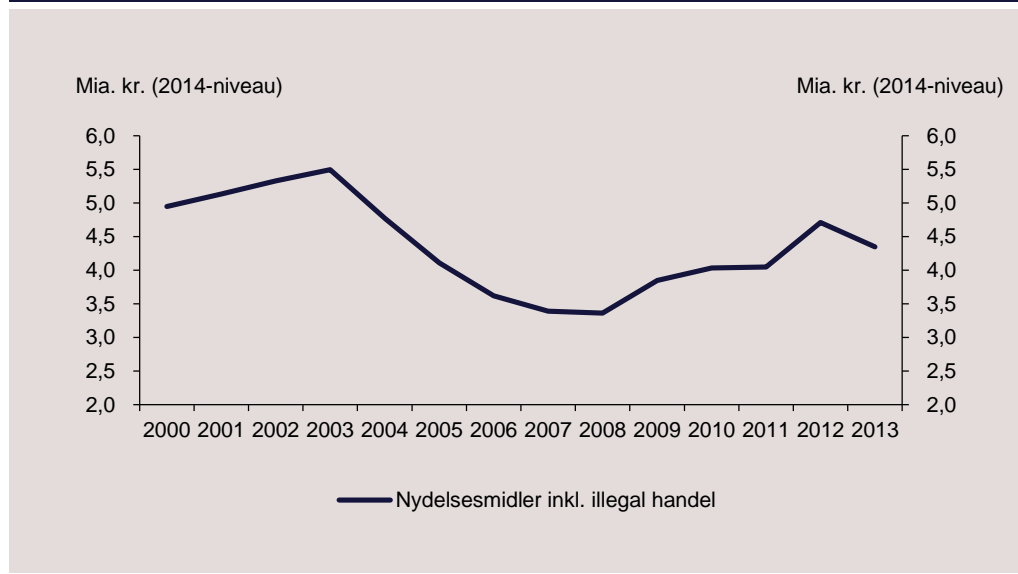

1.3 Danskernes grænsehandel med nydelsesmidler

Stigningen i den samlede grænsehandel i 2012, og faldet i grænsehandlen i 2013, kan som nævnt hovedsageligt tilskrives udviklingen i grænsehandlen med nydelsesmidler, *jf. tabel 1.1*.

Danskernes grænsehandel med nydelsesmidler udgjorde 5,5 mia. kr. i 2003 og faldt herefter frem til og med 2008, hvor den udgjorde 3,4 mia. kr., *jf. figur 1.2*. I årene efter har grænsehandlen med nydelsesmidler igen været stigende frem til og med 2012. I 2013 er grænsehandlen med nydelsesmidler faldet lidt igen til 4,3 mia. kr. Der er en tendens til, at grænsehandlen med nydelsesmidler er faldet, når konjunkturerne er gået frem, mens grænsehandlen omvendt er steget, når konjunkturerne er mindre gode.

Figur 1.2. Danskernes grænsehandel med nydelsesmidler (inkl. illegal handel)

Kilde: Egne beregninger.

I *Status over grænsehandel 2012* var det forventet, at grænsehandlen med nydelsesmidler ville stige med knap 1 mia. kr. som følge af afgiftsforhøjelserne i 2012. Det blev lagt til grund, at grænsehandlen med de omfattede nydelsesmidler ville stige med ca. 30 pct.

Det var forventningen, at størstedelen af denne stigning i grænsehandlen ville komme fra en stigning i grænsehandlen med cigaretter og tobak. Grænsehandlen med cigaretter er imidlertid ikke steget som forventet. Der har dog været en mindre stigning i grænsehandlen med røgtobak. Desuden er grænsehandlen med nogle af de andre varer steget mere end ventet. Det gælder særligt chokolade og slik, som også var omfattet af afgiftsforhøjelserne.

Samlet skønnes grænsehandlen med de varer, som var omfattet af afgiftsforhøjelserne i 2012, at være steget med ca. 15 pct. dette år. Det er ca. halvt så meget som den forventede stigning på godt 30 pct.

Værdien af den samlede grænsehandel med nydelsesmidler skønnes at være steget med omkring 600 mio. kr. i 2012. Efterfølgende har der været et fald på knap 400 mio. kr. i 2013.

Størstedelen af afgifterne på nydelsesmidler blev forhøjet med ca. 3,6 pct. i januar 2013 som led i den løbende regulering af afgifterne. Sigtet med reguleringen er at sikre uændrede reale afgifter

over tid. Denne afgiftsforhøjelse omfattede ikke cigaretter og forventes ikke at medføre nævneværdige ændringer i grænsehandlen.

Derimod var der en forventning om et fald i grænsehandlen i 2. halvår af 2013 som følge af, at afgifterne på øl og sodavand blev nedsat pr. 1. juli 2013. Den 1. januar 2014 blev afgiften på sodavand afskaffet. Afgiftsned sættelserne har bidraget til at reducere grænsehandlen med disse nydelsesmidler i 2013, om end faldet på de nævnte 400 mio. kr. for alle nydelsesmidlerne under ét er større end ventet.

Skatteministeriets skøn for grænsehandlen med nydelsesmidler (inklusive et skøn for den illegale handel) fremgår af tabel 1.2.

Tabel 1.2. Skatteministeriets skøn for grænsehandlen med nydelsesmidler inkl. illegal handel

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Mio. liter					
Øl	108	135	149	140	160	130
Vin	20	20	20	20	25	20
Spiritus, Tyskland	3,25	2,30	2,20	1,90	2,40	2,00
Spiritus "taxfree", Syd- og Østeuropa	1,25	1,50	1,40	1,30	1,20	1,40
Alkoholsodavand og cider	0,00	5,00	6,75	8,00	10,00	8,00
	Mio. stk.					
Cigaretter, Tyskland	-	-	-	-	-	-
Cigaretter "taxfree", Syd- og Østeuropa	475	450	600	600	600	600
	Mio. gram					
Røgtobak	250	175	175	200	225	225
	Mio. liter					
Sodavand	120	126	132	145	165	150
	Mio. kilo					
Chokolade og slik	8,25	8,25	8,25	8,00	10,50	12,00

Anm.: Grænsehandlen er opgjort inkl. illegal handel, og er derfor ikke direkte sammenlignelig med den tilsvarende tabel i *Status over grænsehandel 2012*.
Kilde: Egne beregninger.

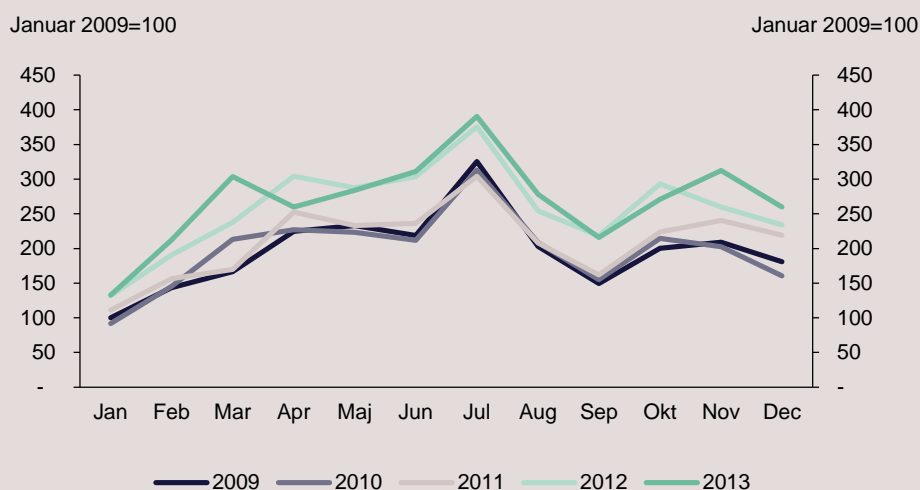
Skatteministeriet modtager oplysninger om udviklingen i dankortforbruget i Tyskland fordelt på omsætning og antal transaktioner. Disse oplysninger understøtter, at grænsehandlen steg i 2012, mens der er tale om en uændret eller svagt faldende grænsehandel i 2013, *jf. boks 1.2*.

Boks 1.2. Dankortforbruget i tyske forretninger ifølge Nets

Oplysningerne fra NETS viser som ventet en væsentlig fremgang i både omsætning og antal transaktioner i 2012 på henholdsvis 23 pct. og 19 pct. Væksten er væsentligt større end i 2011, hvor den udgjorde henholdsvis 6 pct. og 8 pct. I 2013 var udviklingen igen mere begrænset, da dankortomsætningen i Tyskland steg med 5 pct., mens antallet af transaktioner steg med 8 pct.

Oplysningerne om dankortforbruget i Tyskland skal ses i sammenhæng med en generel vækst i dankortomsætningen i Danmark, som udgjorde 3-4 pct. årligt i perioden 2011-2013. Tilsvarende var væksten i antallet af transaktioner i Danmark på 6 pct. hvert år i perioden 2011-2013.

Et indeks på baggrund af Nets opgørelse af dankortomsætningen i tyske grænsehandelsforretninger viser en ret stabil omsætning i perioden 2009-2011, mens der i 2012 skete et niveauskifte, som er fastholdt i 2013, jf. figuren. Oplysningerne bekræfter Skatteministeriets skøn for udviklingen i grænsehandlen med nydelsesmidler, nemlig en stigning i grænsehandlen fra 2011 til 2012 og derefter uændret eller svagt faldende grænsehandel fra 2012 til 2013.

Kilde: Nets.

1.4 Illegale handel med nydelsesmidler

Skatteministeriet udarbejder særskilte skøn for den illegale handel med øl, alkoholsodavand og cider, sodavand og chokolade og slik, jf. tabel 1.3. Den illegale handel med disse nydelsesmidler skønnes at have været svagt stigende med knap 70 mio. kr. årligt fra 2008 til 2011, således at den nåede op på knap 600 mio. kr. i 2011.

I 2012 skønnes den illegale handel at være steget med yderligere godt 100 mio. kr., hvilket særligt skyldes en stigning i den illegale handel med øl og sodavand. I 2013 skønnes den samlede illegale handel igen at være faldet, således at den illegale handel med øl, sodavand og alkoholsodavand mv. skønnes at være tilbage på samme niveau som i 2011. Den illegale handel med chokolade og slik er opjusteret på baggrund af oplysninger fra SKATs kontroller.

Tabel 1.3. Skatteministeriets skøn for den illegale handel med nydelsesmidler¹

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde	Mio. liter					
Øl	28	35	39	35	45	35
Alkoholsodavand og cider	-	-	2	4	4	4
Sodavand	25	26	27	30	35	30
	Mio. kg.					
Chokolade og slik	2,00	2,00	2,00	2,00	2,50	3,00
Værdi (2014-niveau)	Mio. kr.					
Øl	175	250	275	250	325	250
Alkoholsodavand og cider	-	-	25	50	50	50
Sodavand	125	150	150	175	200	175
Chokolade og slik	100	100	100	125	125	150
I alt nydelsesmidler	400	500	550	600	700	625

Anm.: Der er betydelig usikkerhed ved opgørelsen af den illegale handel. Opgørelsen er til dels baseret på spørgeundersøgelser gennemført af Dansk Erhverv samt oplysninger fra SKAT vedr. beslaglæggelser af punktafgiftspligtige varer. Skønnet for den illegale handel med chokolade og slik er opjusteret i forhold til skønnene i *Status over grænsehandel 2012*, jf. kapitel 6.

1. Opgørelsen indeholder kun de varer, hvor Skatteministeriet udarbejder særskilte skøn for den illegale handel.

Kilde: Egne beregninger.

1.5 Udviklingen i forbruget af nydelsesmidler

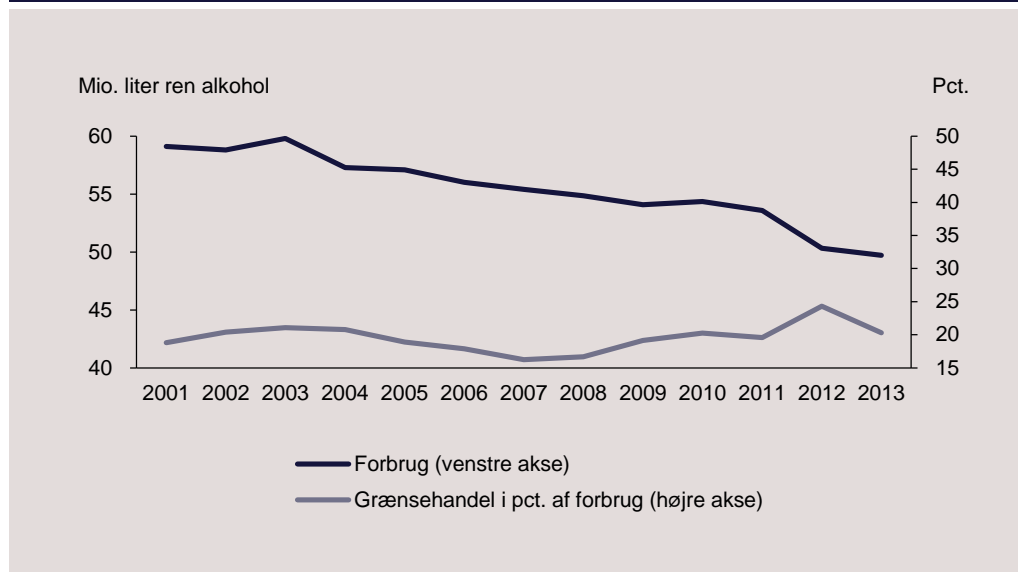
Et formål med flere af de danske punktafgifter er at begrænse forbruget af de pågældende varer. Fx kan et for stort forbrug af alkohol og tobak være sundhedsskadeligt. Afgifterne påvirker således det samlede forbrug negativt, men øger også tilskyndelsen til at grænsehandle produkterne i stedet for at købe dem herhjemme.

For alkohol har forbruget været faldende siden 2003¹, jf. figur 1.3. Forbruget er faldet med ca. 1 pct. årligt fra 2006 til 2011. Herefter faldt forbruget med hele 6 pct. fra 2011 til 2012, bl.a. som følge af markante afgiftsforhøjelser på både øl og vin. Sammenlignet med 2003 skønnes danskernes alkoholforbrug at være faldet med ca. 10 mio. liter ren alkohol svarende til et fald på ca. 17 pct.

Grænsehandlens andel af forbruget af alkohol har i det meste af perioden ligget under 20 pct. I 2012 skønnes grænsehandlen dog at have udgjort 24 pct. af forbruget, mens andelen i 2013 igen skønnes at være faldet til 20 pct. Siden 2003 er grænsehandlen med alkohol dermed i store træk faldet nogenlunde i takt med det samlede forbrug.

¹ Danskeres forbrug af en vare opgøres som det indenlandske salg af varen fratrukket udlændinges køb i Danmark, hvorefter man tillægger danskernes grænsehandel og illegal handel. En opgørelse af det samlede forbrug kræver således, at man har oplysninger om grænsehandlen, den illegale handel og udlændinges handel i Danmark.

Figur 1.3. Danskernes forbrug af alkohol 2001-2013

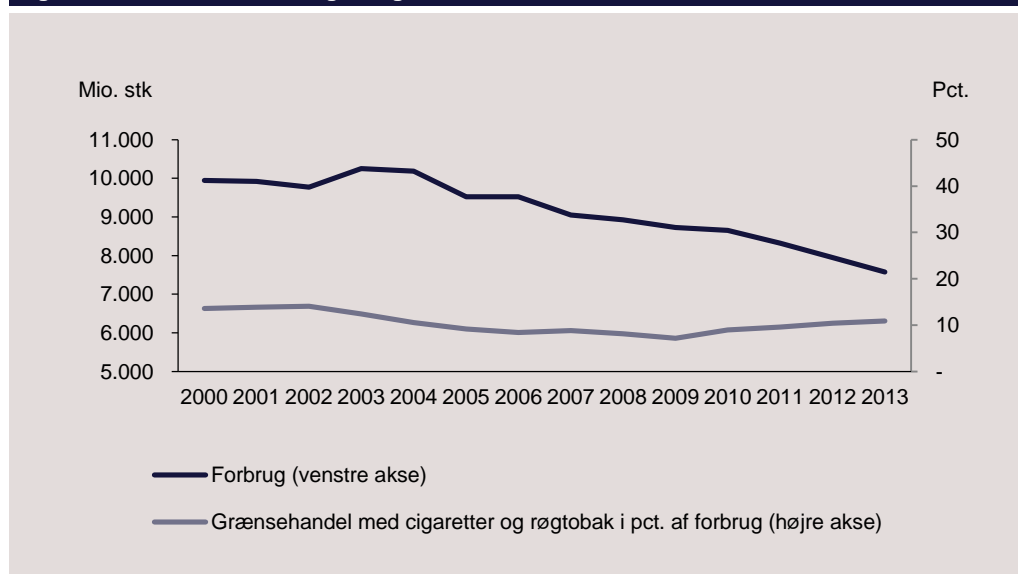

Anm.: Det er i beregningerne antaget, at det gennemsnitlige alkoholindhold er henholdsvis 4,6 pct. for øl, 12 pct. for vin, 4,5 pct. for alkoholsodavand og cider og 40 pct. for spiritus.
Kilde: Egne beregninger.

Forbruget af cigaretter skønnes ligesom forbruget af alkohol at have været faldende siden 2003, jf. figur 1.4. Samlet skønnes forbruget at være faldet med omkring 2,6 mia. cigaretter i løbet af de seneste 10 år. Det svarer til en nedgang på ca. 25 pct. I de seneste 3 år er forbruget faldet med ca. 5 pct. årligt.

Grænsehandlen med cigaretter og røgtobak har i perioden ligget på 7-14 pct. af det samlede forbrug, men med en tendens til stigning siden 2009. Samlet skønnes grænsehandlen med cigaretter inkl. røgtobak at udgøre knap 11 pct. af forbruget i 2013. Det er nogenlunde samme niveau som i 2004. Det faldende forbrug af cigaretter siden 2003 har dermed også været ledsaget af et nogenlunde tilsvarende (relativt) fald i antallet af grænsehandlede cigaretter.

Figur 1.4. Danskernes forbrug af cigaretter 2000-2013

Kilde: Egne beregninger.

Forbruget af sodavand lå i gennemsnit på knap 560 mio. liter om året fra 2008 til 2011. Fra 2011 til 2013 er forbruget dog faldet fra knap 580 mio. liter til 530 mio. liter. Faldet i 2013 kan primært tilskrives et meget lavt afgiftspligtigt salg i december, hvilket sandsynligvis skyldes, at en del af det afgiftspligtige salg er blevet udsat til efter afgiftsfritagelsen i januar 2014.

Grænsehandlen og den illegale handel med sodavand skønnes samlet at være steget fra ca. 120 mio. liter i 2008 til ca. 165 mio. liter i 2012. Grænsehandlens andel af forbruget af sodavand har således været jævnt stigende fra knap 20 pct. i 2008 til knap 30 pct. i 2012. I 2013 er grænsehandlen faldet tilbage igen bl.a. som følge af halveringen af afgiften på sodavand midt på året. Grænsehandlen og den illegale handels andel af forbruget ventes at falde yderligere efter afskaffelsen af sodavandsafgiften i januar 2014.

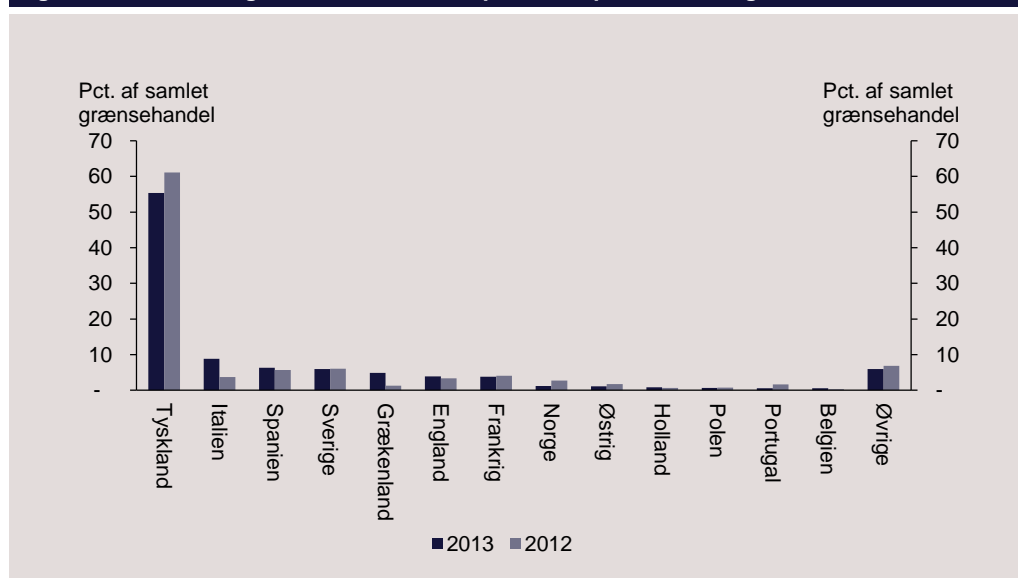
Forbruget af chokolade og slik lå i gennemsnit på godt 90 mio. kg om året fra 2008 til 2013. I 2012 skønnes det samlede forbrug at udgøre ca. 83 mio. kg, mens forbruget skønnes at udgøre ca. 93 mio. kg. i 2011 og 2013. Det lavere forbrug i 2012 skyldes primært et lavere afgiftspligtigt salg i Danmark.

Grænsehandlen og den illegale handel med slik og chokolade udgjorde samlet knap 13 pct. af forbruget i 2012 og 2013. SKATs afgiftskontroller tyder således på, at den illegale handel har været væsentligt større end hidtil vurderet, hvorfor skønnet for den illegale handel er opjusteret siden den sidste grænsehandelsrapport, *jf. kapitel 6*. På baggrund af de opjusterede skøn vurderes grænsehandlen og den illegale handel at have udgjort ca. 9 pct. af forbruget i årene 2008-2011.

1.6 Dansk grænsehandel – landefordeling

Langt hovedparten af danskernes grænsehandel stammer fra vores nabolande samt de traditionelle rejsemål som Italien, Spanien, England, Grækenland og Frankrig, *jf. figur 1.5*.

Figur 1.5. Danskeres grænsehandel fordelt på lande i pct. af samlet grænsehandel

Anm.: Knap 6 pct. af danskernes grænsehandel i 2013 og knap 7 pct. i 2012 stammer fra øvrige lande, der ikke er nævnt i figuren.
Kilde: TNS Gallup.

I 2013 udgjorde grænsehandlen fra Tyskland således 55 pct. af den samlede grænsehandel. I 2012 var det tilsvarende tal 61 pct. Grænsehandlen fra Sverige udgjorde ca. 6 pct. af danskernes grænsehandel i både 2012 og 2013.

Grænsehandlen fra Italien er opgjort til 9 pct. af den samlede grænsehandel i 2013. Det er på linje med Spanien og Sverige. I 2013 var det godt 80 pct. af danskernes grænsehandel, som foregik i de 5 største grænsehandelslandene, dvs. Tyskland, Italien, Spanien, Sverige og Grækenland.

Der er også en vis grænsehandel i Norge, som ellers har et væsentligt højere afgiftsniveau end Danmark på de grænsehandelsfølsomme varer. Grænsehandlen i Norge udgjorde ca. 1 pct. af den samlede grænsehandel i 2013 og ca. 3 pct. i 2012. Det skal ses i lyset af, at Norge ligesom de ovennævnte lande er et populært rejsemål for danskere, og at der er andre faktorer end priser (og dermed afgifter), som er med til at forklare grænsehandlen. Eksempelvis kan der være et andet varesortiment, hvilket kan medføre grænsehandel.

Det samlede tal for grænsehandlen svarer til det, der kan opgøres på baggrund af oplysninger fra Fleggaard A/S om danskernes grænsehandel i Tyskland sammenholdt med landefordelingen ovenfor, *jf. boks 1.3*.

Boks 1.3. Opregning af den samlede grænsehandel på baggrund af omsætningstal fra Fleggaard A/S vedrørende grænsehandlen i Tyskland

Fleggaard A/S (som ejer en kæde af grænsehandelsbutikker lige syd for grænsen) opgør deres omsætning fra grænsehandlen til godt 3 mia. kr. årligt i perioden 2011-2014. Ud af det samlede grænsehandelsmarked ved den tyske grænse med salg til både danskere og andre nationaliteter – primært svenskere – har Fleggaard A/S en markedsandel på 43 pct., mens deres andel af grænsehandlen til danskere udgør 51 pct. Fleggaard A/S når frem til, at det samlede grænsehandelsmarked i Tyskland er omkring 8 mia. kr., hvoraf salget til danskere udgør knap 6 mia. kr., mens salget til andre nationaliteter – herunder svenskere og nordmænd – udgør omkring 2 mia. kr.

Dansk grænsehandel i Tyskland udgjorde som nævnt 55 pct. af danskernes grænsehandel i 2013. På baggrund af Fleggaard A/S's skøn kan den samlede danske grænsehandel derfor opgøres til (5,9 mia. kr. / 55 pct. =) 10,7 mia. kr. Det er ca. 0,4 mia. kr. lavere end Skatteministeriets skøn for den samlede grænsehandel, *jf. tabel 1.1*, og ca. 0,7 mia. kr. højere end den samlede ukorrigerede grænsehandel. Skatteministeriets skøn for den samlede grænsehandel er således på linje med de nævnte oplysninger fra Fleggaardkoncernen.

Kilde: Fleggaards foretræde for Skatteudvalget (SAU alm. del spørgsmål 735 af 22. august 2014). Fleggaard opgør omsætningen fra grænsehandlen for 2011-2012, 2012-2013 og 2013-2014 til henholdsvis 3,2 mia. kr., 3,2 mia. kr. og 3,3 mia. kr.

1.7 Internethandel

Internethandel indgår ikke i definitionen af grænsehandel. Det skyldes, at reglerne for afregning af moms og punktafgifter for varer, som handles på internettet, adskiller sig væsentligt fra den traditionelle grænsehandel, hvor kunderne selv afhenter varerne i udlandet uden at skulle afregne dansk moms og punktafgifter ved indførsel her i landet.

Når en udenlandsk virksomhed fra et andet EU land sælger og leverer punktafgiftspligtige varer til kunder bosiddende i Danmark, er sælger forpligtet til at afregne danske punktafgifter uanset omfanget af handlen. Er der derimod tale om varer, der udelukkende er momspligtige, skal den udenlandske virksomhed først svare dansk moms, når salget til danske borgere overstiger en omsætningsgrænse på 280.000 kr. Såfremt en dansker bestiller punktafgiftspligtige varer i et andet EU land, og selv bestiller og sørger for transporten af varerne via et uafhængigt fragtfirma, er det den

danske køber, som har ansvaret for, at der afregnes dansk afgift i Danmark, når varen kommer her til landet.

Som en konsekvens heraf er flere virksomheder i Tyskland i løbet af de senere år begyndt at tilbyde kunder med adresse i Danmark en mulighed for at grænsehandle punktafgiftspligtige varer på internettet. Det foregår typisk ved, at kunden, efter at have bestilt og betalt sine varer, via et link bliver vidererigeret til en anden hjemmeside, hvor en selvstændig fragtmand kan bestilles med henblik på levering.² Ved anvendelse af en selvstændig fragtmand er det som nævnt køber i Danmark, som er ansvarlig for at indberette og betale punktafgift af varerne, som den pågældende får leveret til Danmark fra udlandet. Samtidig vil eventuelle sodavands- og øleballager mv. sandsynligvis være omfattet af den danske pantordning.³ Disse forhold bliver køberen i vidt omfang ikke gjort opmærksom på i forbindelse med internethandlen. Der er dog igangsat et arbejde i SKAT med henblik på at se på mulighederne for at få ændret dette.

Internethandel med punktafgiftspligtige varer skønnes derfor ikke at være en handelsform, der varigt vil vinde større udbredelse, fordi køber ikke opnår den samme afgiftsbesparelse som ved traditionel grænsehandel med punktafgiftspligtige varer. Køber skal betale for transporten og kan ikke undgå at betale pant ved udfyldelse af en såkaldt eksporterklæring, som det er tilfældet, når man grænsehandler øl og sodavand på traditionel vis i Tyskland.

Internethandlen er generelt set vokset de seneste år, *jf. tabel 1.4*. Stigningen kan både henføres til, at danskerne handler mere på internettet i Danmark og i udlandet. Væksten har ifølge FDIH (Foreningen for Dansk Internethandel) været størst i internethandlen med udenlandske internetbutikker.

Tabel 1.4. Danskernes internethandel i Danmark og udlandet, 2010-2013

Mia. kr.	2010	2011	2012	2013
<i>FDIH's opgørelse</i>				
Danmark	32	37	42,2	45,2
Udlandet	8	9	12,5	17,2
I alt	40	46	54,7	62,4
<i>Dansk Erhverv's opgørelse</i>				
Danmark	-	43,5	-	54,9
Udlandet	-	10,9	-	13,7
I alt	-	54,4	-	68,6

Kilde: FDIH, Dansk e-handelsanalyse 2013, og Dansk Erhvervs Perspektiv nr. 4, 2014.

Opgørelserne af danskernes handel i udenlandske internetbutikker er behæftet med usikkerhed. Således vurderer FDIH, at danskerne i 2013 handlede for 17,2 mia. kr. i udenlandske internetbu-

² Skatterådet har i et bindende svar (SKM2014.606.SR) d. 26. august 2014 præciseret, hvornår en internetbutik må anses for at være indirekte involveret i transporten. Af præciseringen fremgår det, at såfremt en internetsælger anses for at have sammenkørt sin hjemmeside med en eller flere af de oplistede transportørers hjemmeside således, at køberen eksempelvis blot skal godkende transporten på transportørens hjemmeside for, at der er indgået en transportaftale, må sælgeren anses for at være indirekte involveret i transporten, og dermed er det sælger, som skal afregne dansk moms og afgifter mv.

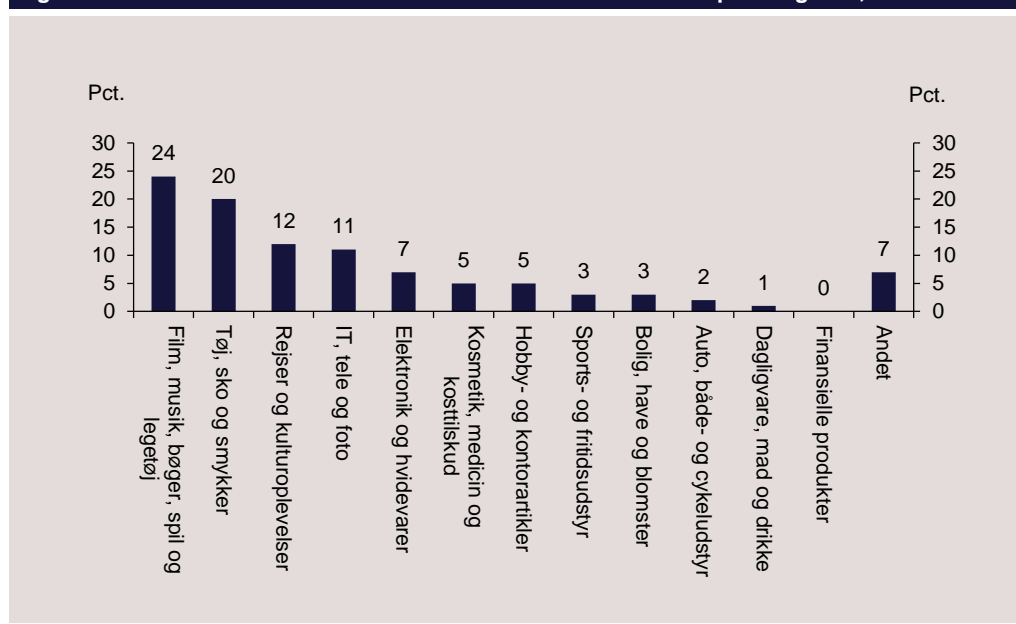
³ Miljøstyrelsen vurderer, at salg af pantfri dåser i forbindelse med nethandel er i strid med miljøbeskyttelsesloven og pantbekendtgørelsen.

tikker, mens Dansk Erhverv vurderer, at danskernes internethandel i udlandet udgjorde ca. 13,7 mia. kr. i 2013⁴.

Ifølge FDIHs spørgeundersøgelse er prisen og udvalget af varer og serviceydelser de primære årsager til, at danskerne handler i udenlandske internetbutikker. Ifølge undersøgelsen handler danskerne oftest film, musik, bøger, spil og legetøj i udenlandske internetbutikker. Ca. 24 pct. af danskernes internethandel i udlandet sker inden for disse varekategorier, *jf. figur 1.6*. Tøj, sko og smykker udgør ca. 20 pct., mens rejser og kulturoplevelser udgør ca. 12 pct. Derimod udgør eksempelvis dagligvarer, mad og drikke kun ca. 1 pct. af handlerne. Undersøgelsen indikerer altså, at det primært er ikke-punktafgiftspligtige varer eller serviceydelser, som danskerne handler i udenlandske internetbutikker.

Figur 1.6. Danskernes køb i udenlandske internetbutikker fordelt på kategorier, 2013

Anm.: I interviewundersøgelsen er deltagerne blevet stillet følgende spørgsmål: Hvilken vare eller tjeneste købte du senest på nettet?
Kilde: FDIH, Dansk e-handelsanalyse 2013.

Virksomheder i andre EU-lande, som sælger varer til danskere over nettet, skal som nævnt først momsregistreres og betale dansk moms til Danmark, hvis deres årlige salg til Danmark overstiger 280.000 kr. Disse fjernsalgsregler har til formål at forenkle handlen mellem EU's medlemslande, således at udenlandske virksomheder først skal momsregistreres i det land, som de sælger til, når de når en vis omsætning i det pågældende land. Danmark har valgt at anvende den lavest mulige omsætningsgrænse på 280.000 kr.

Skattemyndighederne har stigende fokus på, at udenlandske virksomheder afregner momsen korrekt. I perioden 2010 til 2013 har der været en stigning i antallet af registrerede fjernsalgsvirksomheder og i momsprovenuet fra disse virksomheder, *jf. tabel 1.5*.

⁴Dansk Erhverv estimerer, at danskernes handel i udenlandske internetbutikker udgør 20,3 pct. af danskernes samlede internethandel i 2012. Denne andel har Dansk Erhverv benyttet på tallene for både 2011 og 2013.

Tabel 1.5. Momsprovenu fra danskernes køb i internetbutikker i EU, 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
Antal virksomheder	81	149	229	263
Momsprovenu fra EU ¹ , mio. kr.	114	231	375	435

Anm.: De angivne størrelser dækker udenlandske virksomheder i EU registreret med fjernsalgskode samt nogle udenlandske virksomheder med eksempelvis branchekode 'detailhandel via internettet'. Dermed er tallene ikke udtømmende.

1. Udover moms fra danskernes køb af varer i internetbutikker i EU har SKAT opgjort momsen, der kan henføres til danskernes køb i 2013 af varer i internetbutikker uden for EU til 100 mio. kr., mens momsen fra danskernes køb af ydelser i internetbutikker uden for EU er opgjort til 55 mio. kr. *Jf. svar på SAU alm. del spørgsmål 718 af 12. august 2014.*

Kilde: SKAT.

1.8 Afgiftsændringer i og omkring Danmark

Der er siden 2009 løbende gennemført en række afgiftsforhøjelser på de grænsehandelsfølsomme varer i Danmark. I forbindelse med den tidligere regerings Forårspakke 2.0 blev afgifterne på chokolade og slik, cigaretter og tobak og sodavand forhøjet pr. 1. januar 2010. Senere samme år blev afgifterne på cigaretter og tobak igen forhøjet, og tillægsafgiften på alkoholsodavand blev udvidet til også at omfatte cider, hvilket medførte, at den samlede afgift på cider steg markant. I slutningen af 2011 blev vinafgiften forhøjet.

I forbindelse med finanslovsaftalen for 2012 blev afgifterne på samtlige grænsehandelsfølsomme nydelsesmidler (med undtagelse af spiritusafgiften) forhøjet markant, og i forbindelse med skattereformen for 2012 blev afgifterne (med undtagelser af afgifterne på cigaretter, tobak og spiritus) prisindekseret frem til 2020 med henblik på at sikre uændrede reale afgifter, *jf. boks 1.4.*

De seneste afgiftsændringer for de grænsehandelsfølsomme varer har dog trukket i den modsatte retning, idet afgiften på øl blev nedsat med 15 pct., og afgiften på sodavand blev afskaffet med halv virkning fra d. 1. juli 2013 og med fuld virkning fra 2014 som en del af *Aftaler om Vækstplan DK*.

I Sverige er afgifterne på røgtobak samt stykafgifterne på cigaretter og cigarer forhøjet med ca. 11-12 pct. fra 2011 til 2013. Herudover indekseres afgifterne på røgtobak samt stykafgiften på cigaretter og cigarer med prisudviklingen. Afgifterne på alkohol har været uændrede fra 2011 til 2013, men er forhøjet med ca. 7 pct. fra 2013 til 2014. Afgifterne på benzin og diesel er ligeledes forhøjet. Disse afgiftsforhøjelser betyder isoleret set, at svenskere har fået et øget incitament til at grænsehandle i Danmark, og at danskere har fået et mindsket incitament til at grænsehandle i Sverige.

Den svenske kronekurs (dvs. værdien i danske kroner) har desuden været stigende fra 2009 til 2013, hvilket har forbedret svenskeres købekraft i Danmark og dermed øget svenskeres økonomiske tilskyndelse til at grænsehandle her i landet. Omvendt betyder en stærkere svensk krone, at den danske forbrugers tilskyndelse til at grænsehandle i Sverige er faldet.

De norske punktafgifter reguleres årligt i takt med prisudviklingen svarende til årlige afgiftsforhøjelser på omkring 2 pct. De årlige justeringer betyder, at de norske afgifter alt andet lige stiger i forhold til de danske punktafgifter, hvoraf størstedelen ikke indekseres.

I Tyskland indekseres afgifterne på cigaretter og tobak årligt i forhold til prisudviklingen. Afgifterne er således forhøjet i både 2012, 2013 og 2014. De øvrige afgifter på grænsehandelsfølsomme varer i Tyskland har været uændrede. Det betyder, at danskere isoleret set har fået et øget incita-

ment til at grænsehandle fx øl og spiritus i Tyskland, da realværdien af de tyske afgifter er blevet udhulet af prisudviklingen.

Boks 1.4. Afgiftsændringer på grænsehandelsfølsomme varer i Danmark i de senere år

I forbindelse med [Finansloven for 2012](#) blev følgende afgifter ændret pr. 1. januar 2012 (afgifterne på cigaretter og tobak dog først fra 1. april 2012):

- Afgiften på chokolade og sukkervarer blev forhøjet med 6 kr. pr. kg.
- Afgiften på vin blev forhøjet med 55 pct.
- Afgiften på sukkerholdig sodavand blev forhøjet med 50 øre pr. liter.
- Afgifterne på cigaretter og tobak blev forhøjet svarende til en gennemsnitlig prisstigning på 3 kr. pr. 20 stk. cigaretter.

Ændringerne skønnedes samlet set at øge grænsehandlen med ca. 1 mia. kr.

I forbindelse med [Skattereformen fra 2012](#) blev en række afgifter indekseret frem til 2020. Indekseringen gennemføres som diskretionære afgiftsforhøjelser i 2013, 2015 og 2018. Følgende afgifter på grænsehandelsfølsomme varer var omfattet af indekseringen:

- Chokoladeafgiften
- Vinafgiften
- Ølafgiften
- Sodavandsafgiften

Indekseringen af afgifterne skønnedes ikke at påvirke grænsehandlen i nævneværdigt omfang.

Som en del af [Aftaler om Vækstplan DK fra juni 2013](#) blev ølafgiften nedsat med 15 pct., mens sodavandsafgiften blev halveret pr. 1. juli 2013. Herudover blev sodavandsafgiften afskaffet helt pr. 1. januar 2014, og de planlagte forhøjelser af øl- og sodavandsafgiften i 2015 og 2018 som følge af indekseringen bortfaldt.

Ændringerne skønnedes samlet set at mindske grænsehandlen med ca. 360 mio. kr., når de er fuldt indfaset.

Den 1. januar 2014 blev afgifterne på cigaretter og tobak forhøjet svarende til en prisstigning på ca. 40 øre pr. 20 stk. cigaretter. Forhøjelsen var oprindeligt en del af aftalen om [Forårspakke 2.0](#) fra 2009 og følger af, at EU's minimumssats blev forhøjet samtidig. Ændringen skønnes ikke at påvirke grænsehandlen i nævneværdigt omfang, da den sker parallelt med, at en række EU lande skal forhøje deres tobaksafgifter med henblik på at opfylde EU's minimumssatser.

Herudover indekseres afgifterne på energikoks, benzin og diesel i Danmark, *jf. kapitel 7*.

Kilde: Skatteministeriet.

1.9 Om afgifter, moms og grænsehandel

Handel er med til at skabe økonomisk velstand. Det gælder ikke mindst for et lille land som Danmark. Fordelen ved handel består bl.a. i, at danske forbrugere får adgang til varer, som produceres billigere i udlandet. Grænsehandel – dvs. danske forbrugeres egen import af forbrugsgoder – adskiller sig i princippet ikke fra andre former for international handel.

Grænsehandel er imidlertid et problem, hvis det alene er afgiftsforskellen, som driver danskerne til fx at købe øl i Tyskland. Den danske stat mister provenu fra moms og eventuelle afgifter ved grænsehandel, mens den danske forbruger, som køber en vare i fx Tyskland, naturligvis sparer dansk moms og afgift og eventuelt forskel i prisen uden moms og afgifter. Reduktionen af statens provenu modsvares således umiddelbart af en gevinst for de danske forbrugere.

Danske forbrugere betaler imidlertid afgift og moms i udlandet. Afgifter, som danske forbrugere betaler i udlandet, svarer til et bytteforholdstab for Danmark, fordi dansk import dermed bliver dyrere, end hvis der ikke skulle betales afgift og moms. Hertil kommer de omkostninger i form af

tid og udgifter til transport, som forbrugerne afholder med henblik på at grænsehandle i stedet for at købe i danske butikker.

Det er på højtbeskaffede varer, at statens tab ved grænsehandel er størst. Er der derimod tale om varer, der ikke er afgiftsbelagte, men hvor det alene er moms og eventuelle avanceforskelle mv., der driver grænsehandlen, vil tabet være begrænset. Der er således stor forskel på, hvorvidt det fx er cigaretter eller tøj, som grænsehandles, *jf. eksemplet i boks 1.5.*

Boks 1.5. Eksempel på statens tab ved grænsehandel

Ved en pris på 24,48 kr. pr. 20 stk. cigaretter i Grækenland og en dansk pris på 39,78 kr. pr. pakke vil en dansker kunne opnå en besparelse på 15,3 kr. for en pakke ved at købe cigaretter i Grækenland. Hvis han benytter sig af muligheden for at købe 800 stk. cigaretter svarende til den vejledende mængde, som kan medbringes til eget forbrug, skal han betale 979 kr. i Grækenland mod 1.591 kr. i Danmark. Derved opnår han en besparelse på 612 kr. Den danske stat taber punktafgifter fra de 800 cigaretter samt moms af beløbet, som danskeren bruger i udlandet. Samlet taber staten derved 1.145 kr. under forudsætning af, at besparelsen på de 612 kr. bruges i Danmark.

Hvis danskeren i stedet fx køber tøj, ligeledes for 979 kr. inkl. moms i Grækenland, vil han kunne opnå en besparelse på 16 kr., såfremt prisen uden afgift er den samme i Danmark som i Grækenland. Besparelsen følger af, at den græske moms udgør 23 pct. mod den danske på 25 pct. Tabet for den danske stat vil i dette tilfælde udgøre 196 kr.

Der er altså stor forskel på, hvorvidt der er tale om grænsehandel med højt beskaffede varer eller varer, som udelukkende er pålagt moms.

Statens samlede tab ved grænsehandel afhænger af afgifts- og momsforskelle. Sammenlignet med danskernes foretrukne grænsehandelsland Tyskland, hvor momssatsen på de fleste varer udgør 19 pct., er der tale om en relativ lille momsforskel for langt de fleste varer dog undtaget fødevarer, som i Tyskland er omfattet af en reduceret momssats på 7 pct. En lavere dansk momssats vil indsnævre momsforskellen og dermed reducere gevinsten for forbrugere ved grænsehandel. Staten vil dog få et stort tab på grund af tabte momsindtægter på alt salg i Danmark. Selv om en del af grænsehandlen ville vende hjem, ville det ikke være tilstrækkeligt til at dække mindreprovenuet i Danmark, og det vil derfor ikke være et hensigtsmæssigt instrument at anvende med henblik på at bekæmpe grænsehandlen. Det skyldes grundlæggende, at kun en ganske lille del af det samlede danske momsgrundlag stammer fra varer og tjenester, som i praksis er grænsehandelsrelevante.

1.10 Virkninger af danske afgiftsændringer

Konsekvenserne af afgiftsændringer på grænsehandelsfølsomme varer er forskellig og afhænger bl.a. af, hvor høj afgiften er i forvejen.

Ændringer i provenuet ved en afgiftsforhøjelse kan beregnes som henholdsvis en umiddelbar provenuvirkning, en provenuvirkning efter tilbageløb og en provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd. Det umiddelbare provenu angiver det forventede provenu ved uændret grundlag (uændret salg i Danmark), mens provenuvirkningen efter tilbageløb afspejler de automatisk afledte effekter på de offentlige finanser i form af lavere indtægter fra andet moms- og afgiftsbelagt forbrug. Provenuvirkningen efter tilbageløb og adfærd afspejler det forventede provenu, når der yderligere tages højde for adfærdsændringer i form af ændringer i salget i Danmark, ændringer i grænsehandlen og den illegale handel samt ændringer i udlændinges handel i Danmark.

På baggrund heraf kan man beregne selvfinansieringsgraden, *jf. boks 1.6*. Selvfinansieringsgraden angiver, hvor stor en del af provenuet efter tilbageløb ved en afgiftsforhøjelse, som mistes igen som følge af de adfærdsændringer, afgiftsændringen giver anledning til.

Boks 1.6. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsændring

Selvfinansieringsgraden angiver, hvor stor en del af det umiddelbare provenu ved en afgiftsforhøjelse (opgjort efter automatisk tilbageløb til den danske statskasse), der mistes som følge af, at danske og udenlandske borgere ændrer adfærd.

Hvis selvfinansieringsgraden fx er 25 pct., betyder det, at et umiddelbart provenu efter tilbageløb på 100 mio. kr. ville indebære et provenu efter tilbageløb og adfærd på 75 mio. kr. Det vil sige, jo højere selvfinansieringsgraden er ved en afgiftsforhøjelse, jo mindre vil merindtægten til staten i sidste ende alt andet lige være.

Ved en afgiftsnedsettelse vil mindreprovenuet efter tilbageløb og adfærd tilsvarende være mindre, jo større selvfinansieringsgraden er. Der er stor usikkerhed forbundet med at fastlægge selvfinansieringsgraden, fordi den som nævnt afhænger af adfærdseffekterne.

Der er store forskelle på selvfinansieringsgraderne ved afgiftsforhøjelser på de grænsehandelsfølsomme varer, *jf. tabel 1.6*. Selvfinansieringsgraderne er højest ved afgiftsændringer på de højest beskattede varer (spiritus, brændstoffer og cigaretter og tobak), fordi selv små ændringer i afgifterne kan give store adfærdsændringer, som reducerer det offentlige provenu (og som dermed øger selvfinansieringsgraden). Selvfinansieringsgraderne er lavest ved afgiftsforhøjelser på varer, der som udgangspunkt har den laveste beskatning (vin, øl og chokolade).

Tabel 1.6. Provenu og selvfinansieringsgrader ved mindre afgiftsforhøjelser

Mio. kr.	Spiritus	Vin	Øl	Cigaretter og tobak	Chokolade og slik	Brændstoffer ¹
a. Provenu efter tilbageløb	100	100	100	100	100	100
b. Provenu efter tilbageløb og adfærd	-4	72	67	36	74	17
c. Selvfinansieringsgrad, pct. -(b-a)/a	104	28	33	64	26	83

Anm.: Der er taget udgangspunkt i afgiftsforhøjelser, som alle medfører et umiddelbart merprovenu efter tilbageløb på 100 mio. kr. Adfærdseffekterne omfatter ikke mulige virkninger på arbejdsudbuddet. Såfremt arbejdsudbuddet var inkluderet, ville provenuet efter tilbageløb og adfærd være mindre, og selvfinansieringsgraderne lidt større. Der er forudsat et tilbageløb på 20 pct.

1. Der er taget udgangspunkt i en lille, parallel afgiftsforhøjelse på benzin og diesel.

Kilde: Egne beregninger.

De beregnede selvfinansieringsgrader viser virkningerne på statens indtægtsside, når der tages hensyn til afledte virkninger på forbrug og grænsehandel mv., mens mulige arbejdsudbudseffekter ikke er indregnet. En samfundsøkonomisk vurdering skal herudover bl.a. tage hensyn til eventuelle sundhedsmæssige virkninger eller andre eksternaliteter fx af miljømæssig karakter. Som det fremgår af kapitel 4 medfører sundhedsvirkninger fx, at cigaretafgiften ifølge beregningerne er nogenlunde korrekt balanceret, selvom en afgiftsforhøjelse giver en høj selvfinansieringsgrad, *jf. tabel 1.6*. Fastlæggelsen af både selvfinansieringsgrader og de samlede sundhedseffekter mv. er forbundet med usikkerhed.

1.11 Forventninger til grænsehandlen i 2014

Danskernes grænsehandel i 2014 forventes at være nogenlunde som i 2013.

Grænsehandlen med alkohol forventes i 2014 at være omtrent på niveau med grænsehandlen i 2013. Det er dog lagt til grund, at der vil ske et mindre fald i grænsehandlen med øl som følge af, at den fulde effekt af afgiftsnedsættelsen med 15 pct. fra juli 2013 først vil slå igennem i 2014. Faldet i grænsehandlen med øl fra 2012 til 2013 har dog været væsentligt større, end hvad afgiftsnedsættelsen fra juli 2013 umiddelbart ville tilsige, og det er derfor muligt, at der ikke vil være en yderligere effekt på grænsehandlen i 2014.

Grænsehandlen med sodavand forventes i 2014 at udgøre knap 100 mio. liter inkl. illegal handel. Sammenlignet med et skøn i 2012 på 165 mio. liter svarer det altså til et fald i grænsehandlen på over 40 pct. Sammenlignet med 2013, hvor grænsehandlen inkl. illegal handel skønnes at have udgjort 150 mio. liter, er der tale om et forventet fald på en tredjedel af grænsehandlen. Det afspejler afskaffelsen af afgiften på sodavand den 1. januar 2014.

Selv om afgiften på sodavand er afskaffet, har danskere stadig en tilskyndelse til at grænsehandle sodavand. Det skyldes, at der fortsat er en besparelse, bl.a. som følge af at der ikke betales pant i den tyske grænsehandel, samt at moms og emballageafgift er højere i Danmark.

Salget af sodavand i Danmark forventes at stige til knap 460 mio. liter i 2014, svarende til en stigning på knap 80 mio. liter eller godt 20 pct. i forhold til salget i 2013. Dermed forventes salget af sodavand i Danmark at være på niveau med salget i perioden 2006-2009. Det stigende salg i Danmark afspejler hjemvendt grænsehandel og et øget forbrug.

For så vidt angår det afgiftspligtige salg i Danmark, forventes en mindre stigning i salget af øl i 2014, mens salget af de øvrige former for alkohol forventes at være nogenlunde konstant.

Ser man på bevillingsregnskabet til og med december måned 2014, tyder indtægterne på, at det afgiftspligtige salg af grænsehandelsfølsomme varer i Danmark har udviklet sig nogenlunde som forventet, og der er altså foreløbig ikke tegn på, at der skulle have været en uventet udvikling i grænsehandlen på bekostning af salget i Danmark. Da sodavandsafgiften er afskaffet, er det ikke længere muligt at opgøre salget af sodavand på baggrund af afgiftsindtægterne.

2. Kilder og metode

2.1 Definition af grænsehandel

Grænsehandel og illegal handel kan afgrænses på forskellige måder. I Skatteministeriets analyser defineres danskeres grænsehandel som danske forbrugeres indkøb foretaget i udlandet med henblik på at bringe varen med hjem til eget forbrug i Danmark.

Grænsehandel omfatter dermed både indkøb som foretages, når selve handlen er det egentlige formål med rejsen, men også handel, som foretages på ferierejser og lignende. Grænsehandel inkluderer som udgangspunkt ikke handel med varer, som forbruges på rejsen. Dog er køb af serviceydelser som fx tandlægebesøg og bilreparationer indregnet i den samlede grænsehandel.

Internethandel, hvor danske kunder ikke selv afhenter varen i udlandet, indgår ikke i definitionen af grænsehandel, bl.a. fordi reglerne for afregning af moms og punktafgifter er anderledes end ved fysisk grænsehandel, *jf. kapitel 1*.

Illegal handel afgrænses som handel med punktafgiftspligtige varer i Danmark, som der ikke svares dansk afgift af. Det kan fx være handel mellem privatpersoner eller på arbejdspladser og lignende, hvor der hverken betales moms eller punktafgifter i Danmark. Det kan dog også være handel fra kiosker og lignende, hvor den illegale import indgår i det normale salg, hvorfor der nogle gange betales moms af salget.

2.2 Metode, usikkerhed og datagrundlag

Rapporten indeholder både skøn for grænsehandel med afgiftspligtige varer samt varer og ydelser, som ikke er afgiftspligtige i Danmark. Der skønnes ligeledes over den illegale handel med nydelsesmidler. Derimod er der – modsat tidligere rapporter – ikke udarbejdet opdaterede skøn for udlændinges samlede grænsehandel i Danmark. I de forrige rapporter er en undersøgelse fra 2000/2001 af udlændinges handel med andre varer end nydelsesmidler fremskrevet med udviklingen i trafiktal og forbrugerpriser. Da der ikke findes nyere, dækkende undersøgelser er skønnet for udlændinges grænsehandel med andre varer udeladt i denne omgang. Der indgår derfor ikke et skøn for den samlede nettogrænsehandel i denne rapport. Der er dog foretaget skøn for ud-

lændinges grænsehandel med udvalgte nydelsesmidler, og der er udarbejdet skøn for netto-grænsehandlen med benzin og diesel.

Rapportens skøn bygger på en række forskellige kilder. Ligesom tidligere år er de data, der foreligger, ikke altid entydige. I nogle tilfælde bygger rapportens skøn således på en nærmere vurdering af de forskellige oplysninger samt på historiske sammenhænge mellem fx grænsehandel og priser.

Der er særlig stor usikkerhed i opgørelsen af danskeres grænsehandel med varer, der ikke er afgiftspligtige. For de ikke-afgiftspligtige varer bygger skønnene primært på Gallups interviewundersøgelse. Endvidere er der i sagens natur større usikkerhed i opgørelsen af illegal handel end legal handel.

For de punktafgiftspligtige varer er der mindre usikkerhed om udviklingen i grænsehandlen. Skatteministeriets indtægtstal for det afgiftspligtige salg i Danmark opfattes således som en sikker datakilde. Der er desuden flere datakilder, som belyser grænsehandlen med de afgiftspligtige varer. Det giver et mere solidt grundlag for at vurdere udviklingen i grænsehandlen med disse varer.

Da der ikke findes præcise data for grænsehandel og illegal handel, sigtes efter at inddrage så mange kilder som muligt. I boks 2.1 er vist en oversigt over hovedparten af de anvendte datakilder, mens de primære kilder er nærmere beskrevet i boks 2.2.

Boks 2.1. Oversigt over væsentlige datakilder

Skatteministeriets egne kilder

- TNS Gallups internetbaserede interviewundersøgelse af danskeres indkøb i udlandet
- GfK ConsumerScan paneldatasæt med husholdningers indkøb i Danmark og Tyskland
- Skatteministeriets oplysninger om afgiftsindtægter på baggrund af det afgiftspligtige salg i Danmark
- SKATs oplysninger om udviklingen i påsatte stempelmærker for tobak mv. på baggrund af indberetninger fra producenter og importører

Bidrag fra brancheorganisationer mv.

- Deloittes opgørelse af bryggeriernes salg af drikkevarer til de tyske grænsebutikker på vegne af Bryggeriforeningen
- Dansk Erhvervs spørgeundersøgelse om danskernes illegale handel med nydelsesmidler
- Oplysninger om salg og grænsehandel med tobak fra Tobaksindustrien
- A.C. Nielsen tal for cigaretsalget fra Philip Morris International
- KPMG Project Sun på vegne af cigaretproducenterne
- Prisoplysninger fra British American Tobacco
- Oplysninger om svenske bryggeriers salg af øl og cider til Tyskland fra Sveriges Bryggerier

Officiel statistik og øvrige offentligt tilgængelige kilder

- Danmarks Statistik samt øvrige tilsvarende statistikbureauer i Danmarks nabolande
- SoRAD – Centrum för Socialvetenskaplig Alkohol- og Drogforskning (Sverige)
- EU Kommissionens Excise Duty Tables
- Diverse udenlandske ministeriers hjemmesider

Øvrige kilder fremgår, hvor det er relevant, i de efterfølgende kapitler

Boks 2.2. Beskrivelse af de primære datakilder

TNS Gallup

TNS Gallup har siden 2008 gennemført kvartalsvise webbaserede interviewundersøgelser for Skatteministeriet. I undersøgelsen spørges til danskeres køb af diverse varer i udlandet med henblik på at bringe varerne med hjem til forbrug. Undersøgelsen dækker derfor grænsehandel i alle lande og stort set alle varer og serviceydelser.

I rapporten er tallene for grænsehandlen opdelt efter, om varerne er indkøbt af personer bosiddende i de grænsenære områder - "Grænselandet" (Åbenrå, Tønder og Sønderborg) – eller i det øvrige Danmark.

Der er relativt mange observationer i undersøgelserne om grænsehandel med nydelsesmidler, mens der for andre kategorier (andre varer – herunder især øvrige indkøb og serviceydelser) kan være tale om ganske få observationer i Gallup-undersøgelsen. Der er derfor betydelig usikkerhed forbundet med opgørelsen for andre varer, og der kan være store udsving fra år til år.

GfK ConsumerScan

ConsumerScan er et paneldatassæt med danske husholdningers køb af udvalgte varer i Danmark og Tyskland. Undersøgelsen omfatter primært nydelsesmidler. GfK ConsumerScan vurderes at være velegnet til at måle udviklingstendensen i grænsehandlen samt priserne på diverse varer i både Danmark og Tyskland. Derimod har niveauet for indkøb i Danmark traditionelt ligget væsentligt lavere i GfK ConsumerScan end i opgørelsen af det afgiftspligtige salg i Danmark. Oplysningerne om handlen i Tyskland er ligeledes lavere, end man ville forvente. Det lavere niveau kan skyldes opgørelsesmetoden, hvor et fast panel af forbrugere registrerer deres indkøb. For det første indeholder tallene således kun varer indkøbt af husholdninger. For det andet er det sandsynligt, at de husholdninger, som indgår i denne type forbrugerpanel, ikke er repræsentative.

Deloitte på baggrund af Bryggeriforeningen

Deloitte har siden 2009 indsamlet oplysninger om danske bryggeriers salg af drikkevarer til grænsebutikkerne i Tyskland. Der er således ikke tale om tal for, hvor meget danskerne køber i de tyske grænsehandelsbutikker, men et estimat for bryggeriernes salg til butikkerne. Der er imidlertid også andre nationaliteter, som køber "danske" drikkevarer i de tyske grænsebutikker. I det omfang det er muligt, er der derfor korrigeret for fx svensk og norsk handel med dansk øl i tyske grænsebutikker. Bryggeriforeningens tal ligger også efter denne korrektion på et højt niveau, som generelt ikke kan genfindes i de øvrige datakilder. Det kan bl.a. skyldes, at en del af bryggeriernes salg til grænsebutikkerne går videre til transithandel, videresalg til andre butikker i Europa eller i højere grad afspejler indkøb til lager fx inden en forventet prisstigning. De enkelte bryggeriers salgstal, som indgår i den samlede opgørelse fra Deloitte, indeholder ud over salg fra Danmark også skøn for koncernens salg til grænsebutikkerne af diverse drikkevarer, som leveres fra andre lande. Det gælder hovedsageligt sodavand.

Danmarks Statistik

Danmarks Statistiks oplysninger om dansk eksport af øl og sodavand til Tyskland kan bruges som et groft pejlemærke for grænsehandlen med øl og sodavand, som andre kilder holdes op imod. Hvis eksporten skal afspejle grænsehandel, så forudsætter det dog, at hovedparten af den øl og sodavand, som sælges til danskere i grænsehandlen, er produceret i Danmark. Det har tidligere i høj grad været tilfældet, men der er information om, at der i de seneste år også skulle være blevet leveret "dansk" øl og sodavand fra andre bryggerier og tapperier i Europa.

Dansk Erhverv

Dansk Erhverv fik i 2011 foretaget en undersøgelse af danskernes illegale handel med nydelsesmidler. Heri indgik skøn for, hvor store mængder øl, sodavand mv. danskerne købte illegalt. Denne undersøgelse lå til grund for Skatteministeriets skøn for den illegale handel i *Status over grænsehandel 2012*. I 2014 har Dansk Erhverv fået lavet en lignende undersøgelse, som dog ikke indeholder skøn for niveauerne for den illegale handel. Undersøgelsens øvrige resultater kan ikke bruges til at drage en entydig konklusion om udviklingen i den illegale handel. I denne rapport er der derfor taget udgangspunkt i tallene fra 2011, som er fremskrevet med baggrund i udviklingen i grænsehandlen og information fra SKATs kontroller.

2.3 Beregninger af ændret adfærd

Ud over skøn for grænsehandel og grænsehandlens udvikling over tid omfatter rapporten også modelbaserede skøn for virkningerne af danske afgiftsændringer.

Vurderingen af disse afgiftsbetingede adfærdsændringer er i sagens natur forbundet med væsentlig usikkerhed. Som hovedregel baseres beregningerne på en forudsætning om, at omfanget af grænsehandel afhænger lineært af prisforskellen mellem Danmark og de relevante grænsehandelslande.

Det vil sige, at grænsehandlen er nul eller på et lavt niveau – svarende til et "naturligt" niveau for grænsehandel, som ikke er drevet af afgiftsforskelle – når der ikke er, eller kun er en lille, prisforskel mellem Danmark og udlandet. Grænsehandelsincitamentet afhænger dermed af den samlede prisforskel, som består af forskellen i såvel punktafgifter og moms som forskelle i priser ekskl. moms af afgifter. For en række varer er der betydelige forskelle i nettopriser og avancer mellem Danmark og udlandet, og disse forskelle er dermed også med til at drive grænsehandlen. Hertil kommer, at der ikke er pant på engangsemballager med øl og sodavand i grænsehandlen.

I nogle tilfælde kan det være relevant at inddrage, at øgede prisforskelle – fx som følge af højere danske afgifter – kan skabe grundlag for nye grænsehandelsmønstre, som ikke er afspejlet i de aktuelle tal for den faktiske grænsehandel. Et eksempel herpå er, at højere danske tobaksafgifter vil kunne medføre, at danskere igen begynder at købe tobak i Tyskland i større omfang, hvis forholdet af den danske afgift er stor nok.

2.4 Metode vedrørende brændstoffer

Skøn for grænsehandel med brændstof til biler (person- og lastbiler) er forbundet med nogle særskilte metode- og datamæssige udfordringer.

Som nævnt defineres grænsehandel som danske forbrugeres indkøb i udlandet med henblik på eget forbrug her i landet. For benzin og diesel er der imidlertid foretaget skøn for netto-grænsehandlen. Hvis der fx købes benzin i Danmark, og benzinen bruges på en tur til Tyskland, så er der tale om grænsehandel i dansk favør. Hvis der derimod tankes i Tyskland på vej til Danmark, så er den mængde benzin, som tanken rummer ved passage af grænsen, grænsehandel i dansk udfavør (eller i udenlandsk favør).

Hvis der fx købes 15 liter benzin i Tyskland, som forbruges i Danmark, mens der samtidig købes 10 liter benzin i Danmark, der anvendes i Tyskland, vil der samlet være en nettogrænsehandel på 5 liter i udenlandsk favør.

Det er ikke muligt at opgøre, hvor meget benzin og diesel, der købes i Danmark, som bruges i udlandet, eller hvor meget benzin og diesel, der købes i udlandet, som anvendes i Danmark. Derfor opgøres grænsehandlen med benzin og diesel som en nettogrænsehandel, der skønnes på baggrund af forskellen mellem forbrug og salg i Danmark af henholdsvis benzin og diesel.

2.4.1 Skøn over forbrug og grænsehandel med benzin og diesel

Det har ikke været muligt at opgøre grænsehandlen med benzin og diesel på baggrund af interviewundersøgelser, som ellers benyttes for andre punktafgiftspligtige varer.

Opgørelsen af grænsehandel med motorbrændstoffer bygger derfor på en indirekte beregning i stedet for interviewundersøgelser. I beregningen opgøres forbruget af benzin og diesel i Danmark, *jf. boks 2.3*. Herefter kan grænsehandel med benzin (netto) opgøres som forskellen mellem danskeres forbrug og det afgiftspligtige salg i Danmark.

Boks 2.3. Beregning af forbrug af motorbrændstof

Det samlede forbrug af benzin og diesel i Danmark er baseret på oplysninger om bestanden af biler fordelt på køretøjstyper (personbil, varebil mv.) og bilens alder i det pågældende år. Bestanden af person- og varebiler er fordelt på benzin og diesel efter nyregistreringer. Der er ikke taget højde for evt. forskelle i levetid.

Bilernes gennemsnitlige årskørsel fordeles på køretøjstyper (personbil, varebil, bus, lastbil, sættevognstrækker, motorcykel, knallerter og traktor) og drivmiddel. Der anvendes den samme gennemsnitlige årskørsel gennem årene, som dog afhænger af bilens alder i det pågældende år. En bil, der er 0 år i 2008 antages eksempelvis at køre 15.000 km, mens en bil, der er 0 år i 2013 også kører 15.000 km. Brændstoføkonomien er baseret på nyregistrerede personbilers brændstoføkonomi fordelt på drivmiddel. For benzin- og dieseldrevne personbiler er brændstoføkonomien 90 pct. af niveauet i Danmarks Statistiks opgørelse. Det skyldes, at den angivne brændstoføkonomi er under testkørsel og ikke daglig kørsel, hvor brændstoføkonomien er dårligere. Varebilernes brændstoføkonomi antages at være 80 pct. af personbilernes brændstoføkonomi fordelt på drivmiddel og år.

Lastbiler antages at køre 4 km pr. liter (diesel), og busser også 4 km pr. liter. Kun en mindre andel af busserne kører på benzin, og det antages, at de kører lige langt på literen, uanset om det er benzin eller diesel busser. Traktorer (diesel) antages at køre 2 km pr. liter, knallerter (benzin) 38 km pr. liter og motorcykel (benzin) 19 km pr. liter. Brændstofforbruget antages konstant i perioden 2008-2013.

Beregningen af det samlede forbrug af brændstof fordelt på diesel og benzin er behæftet med væsentlig usikkerhed. Opgørelsesmetoden adskiller sig også fra opgørelsesmetoden anvendt i de seneste grænsehandelsrapporter, hvor der har været taget udgangspunkt i forbruget og grænsehandlen i Danmark i 2001.

Derudover anvendes for benzin en beregningsmodel, der tager udgangspunkt i de observerede prisforskelle på benzin i henholdsvis Danmark, Tyskland og Sverige. I modellen anvendes de priselasticiteter, som der kort redegøres for nedenfor, og som er nærmere beskrevet i Rapport om grænsehandel 2000.

I modellen afhænger grænsehandlen af prisforskellen mellem Danmark og Tyskland samt Danmark og Sverige. Priserne i Danmark, Tyskland og Sverige er observeret medio januar i de forskellige år. På baggrund af disse priser bruges modellen til at beregne grænsehandlen i de forskellige år.

Der er en betydelig forskel på de skøn for grænsehandel, som de to metoder når frem til. Metoden i boks 2.3 er meget følsom over for de valgte forudsætninger om fx årskørsel og brændstofeffektivitet og kan overvurdere grænsehandlen med benzin i udenlandsk favør. Derfor lægges mere vægt på modeltilgangen, hvor grænsehandlen afspejler forskelle i priserne mellem Danmark og henholdsvis Tyskland og Sverige.

For diesel anvendes som udgangspunkt samme tilgang som for benzin, dvs. der udarbejdes et modelbaseret skøn og en opgørelse efter de principper, som er angivet i boks 2.3. Det lægges dog til grund, at grænsehandlen med diesel kun udgør ca. 35 pct. af forskellen mellem beregnet forbrug og salg, da en del af forskellen blandt andet kan tilskrives forbrug af diesel i entreprenørmaskiner, *jf. Status over grænsehandel 2012*. Det er desuden lagt til grund, at grænsehandlen udgør

ca. 9 pct. af det samlede salg. Det betyder, at ændringer i relative priser på diesel i Danmark og nabolandene ikke påvirker grænsehandlens andel af det samlede forbrug.

2.4.2 Virkninger af afgiftsændringer

Grænsehandlen med brændstof afhænger som nævnt af prisforskellene mellem Danmark og henholdsvis Tyskland og Sverige. For lastbiler kan det også være relevant at inddrage forskellen i prisen mellem fx Danmark og Belgien, da lastbiler har en større tank og dermed kan nå flere lande på en fuld tank.

Der er usikkerhed om, hvordan forbrug og grænsehandel med diesel og benzin påvirkes af ændringer i relative priser. Desuden vil priselasticiteten i efterspørgslen efter brændstof være mindre på kort sigt end på længere sigt. Det skyldes, at prisen på brændstof på længere sigt også vil påvirke valget af bil. En høj pris på brændstof kan således øge tilskyndelsen til at købe en bil med en god brændstoføkonomi, ligesom en højere pris på brændstof både på kort og lang sigt vil påvirke omfanget af kørsel.

Usikkerheden om priselasticiteterne skyldes blandt andet, at der kan være en vis tidsforskydning mellem ændringer i priserne og udviklingen i grænsehandlen. Hvis det tidligere har været billigst at købe benzin i Tyskland, men nu er blevet billigere at købe benzin i Danmark, vil der således gå noget tid, før bilisterne er fuldt orienteret om prisændringen og derfor handler benzin i Danmark.

Herudover er der en omkostning, primært i form af et tidstab, ved at køre ind for at tanke på den billigste side af grænsen, frem for at vente til tanken er næsten tom. Det medfører, at det ved meget små prisforskelle ikke kan betale sig for bilisten at køre ind og tanke, hvis der ikke er meget plads i tanken. Hvis tanken er tæt på tom, og man er tæt på grænsen til et land, hvor prisen er lavere, vil fordelen ved at krydse grænsen og tanke til en lavere pris imidlertid være større, og den kan overstige omkostningen.

Hvis prisforskellen overstiger tidsomkostningen, må grænsehandlen forventes at være stor, da det kan betale sig for en stor gruppe at grænsehandle. Denne gruppe vokser med prisforskellen, men kun indtil prisforskellen når en vis grænse, hvor potentialet for flere grænsehandlere er udtømt. Grænsehandlens følsomhed over for prisforskelle opgjort pr. liter skønnes således at være størst, når der som udgangspunkt er en lille prisforskel mellem landene.

Elasticiteterne er skønnet på baggrund af erfaringer fra 90'erne og begyndelsen af 00'erne, hvor der var store afgifts- og prisforskelle mellem Danmark og Tyskland, og hvor store bevægelser i de relative priser har gjort det muligt at estimere pris- og grænsehandelsfølsomheden med en vis præcision. Der er derfor tale om estimater, som er baseret på relativt gamle observationer.

I beregningerne i rapporten anvendes en priselasticitet i forbruget på ca. -0,2 for benzin. Priselasticiteten for det samlede afgiftspligtige salg i Danmark skønnes at være 0,5-0,6. En stigning i prisen på 10 pct. vil derfor medføre et fald i forbruget af benzin på 2 pct. og en stigning i grænsehandlen (svarende til lavere salg der forbruges i udlandet) på ca. 3-4 pct.

Det er desuden antaget, at der vil være flere biler, der passerer grænsen alene for at tanke, når der er en prisforskel over et vist niveau mellem landene. Prisforskellen påvirker således både de biler, der uanset prisforskelle vil passere grænsen, og som tilpasser deres tankningsmønster efter prisen, og de biler der udelukkende kører over grænsen fordi, der er prisforskelle⁵.

---

⁵ Grænsehandel med benzin er nærmere uddybet i Rapport om grænsehandel 2000.

For dieseldrevne personbiler anvendes nogenlunde samme tilgang som for benzinbiler. For store dieselbiler, som lastbiler, er det imidlertid anderledes. Lastbiler kan køre længere på en fuld tank og har dermed bedre mulighed for at spare udgifter ved at planlægge køb af brændstof i forskellige lande. Skøn over grænsehandlen med diesel til store køretøjer tager blandt andet udgangspunkt i oplysninger om, hvor det kan betale sig at købe diesel (dvs. forskelle i pris på tværs af lande) kombineret med oplysninger om antallet af lastbiler, der har mulighed for at tanke i det pågældende land samt transportstatistik, der oplyser om antallet af ture til og fra Danmark.

Virkningerne af afgiftsændringer på grænsehandel og forbrug af diesel i Danmark er, på samme måde som benzin, behæftet med stor usikkerhed. Skønnene er baseret på en række forudsætninger om udenlandske afgiftssatser, rabatpolitik i olieselskaberne, adfærd hos vognmændene og observerede ændringer i løbet af 1990'erne, hvor der som nævnt var en stor prisforskel mellem landene.

Antallet af ture til og fra Danmark fordeles på nationalitet, ligesom der også foretages skøn over de lastbiler, der kun er i transit i Danmark. Det er desuden antaget, at der er en præference for at tanke i hjemlandet. Der kan også være forhandlet en lavere pris end listepriisen for lastbilerne i Danmark, hvilket betyder, at der skal være en større prisforskel i listepriiserne, før der er et incitament for den danske lastbil til at tanke i udlandet. Med ens priser i Europa vil der således være en grænsehandel i dansk favør, da danske lastbiler vil tanke i Danmark og køre til udlandet.

Grænsehandlens følsomhed over for afgiftsændringer er som for benzin baseret på en modelberegning. En stigning i prisen på diesel på 10 pct. skønnes at medføre et fald i grænsehandlen i dansk favør på ca. 4 pct. og et fald i forbruget på ca. 1 pct. Effekten på grænsehandlen af en stigning i prisen påvirker små og store dieselkøretøjer forskelligt. En stigning i prisen på 10 pct. skønnes at medføre et fald i grænsehandlen i dansk favør på ca. 6-7 pct. for store dieselkøretøjer, mens effekten for mindre dieselkøretøjer udgør ca. 2 pct. Grænsehandel med diesel er nærmere uddybet i Rapport om grænsehandel 2001.

3. Alkohol

3.1 Sammenfatning

Der er flere forskellige afgifter på alkohol i Danmark, afhængig af hvilken type alkohol der er tale om. Afgifterne på spiritus og øl afspejler den præcise alkoholprocent og udgør henholdsvis 150 kr. pr. liter ren alkohol for spiritus og 56,02 kr. pr. liter ren alkohol for øl. Afgiften på vin er opdelt i afgiftsklasser og udgjorde 11,01 kr. pr. liter vin med et alkoholindhold på mellem 6 og 15 pct. alkohol fra 2013 til 2014. Vinafgiften er pr. 1. januar 2015 for denne klasse forhøjet til 11,61 kr. pr. liter som en del af prisindekseringen af punktafgifterne frem til 2020. Herudover blev der i 2005 indført en tillægsafgift på alkoholsodavand, som siden er forhøjet.

Afgifterne på øl og vin blev forhøjet med henholdsvis 25 og 55 pct. pr. 1. januar 2012 og blev igen forhøjet pr. 1. januar 2013 som en del af prisindekseringen af punktafgifterne frem til 2020. I forbindelse med *Aftaler om Vækstplan DK* blev afgiften på øl nedsat med 15 pct. pr. 1. juli 2013, og reguleringen af ølafgiften i 2015 og 2018 bortfaldt. Afgiften på spiritus har været uændret siden 2003.

Udviklingen i det indenlandske salg og i grænsehandlen med alkohol er bl.a. påvirket af de gennemførte afgiftsændringer.

Salget af øl i Danmark har været faldende fra 2008 og frem til 2012, men er igen steget en smule i 2013. Salget af vin var nogenlunde konstant fra 2008 til 2011, men faldt med ca. 15 pct. i 2012. I 2013 har der dog igen været en lille stigning. Salget af spiritus faldt fra 2008-2010, men har siden været stigende.

Der har været et fald i grænsehandlen med alle former for alkohol fra 2012 til 2013. Faldet i grænsehandlen har som forventet været størst for øl. Faldet i grænsehandlen med alkohol i 2013 kommer efter en markant stigning i 2012, således at grænsehandlen i 2013 skønnes at være tilbage på niveauet for 2011.

Det samlede alkoholforbrug opgjort i antal liter ren alkohol er faldet med ca. 1 pct. årligt i perioden siden 2008, dog med et større fald på omkring 6 pct. i 2012⁶.

Selvfinsieringsgraden skønnes med udgangspunkt i afgiftsniveauet i 2013 at udgøre godt 100 pct. for spiritus og omkring 30 pct. for øl og vin ved mindre afgiftsforhøjelser (svarende til et umiddelbart merprovenu på 100 mio. kr.), *jf. kapitel 1.12*. Selvfinsieringsgraden angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer. Der er således stor forskel på selvfinsieringsgraden ved afgiftsændringer på de forskellige former for alkohol, hvilket bl.a. afspejler, hvor højt beskattet de forskellige produkter er i forvejen, og hvor store adfærdseffekter der derfor kan forventes selv ved mindre afgiftsændringer. Det vil sandsynligvis være forbundet med et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd at forhøje afgiften på spiritus.

3.2 Udlændinges grænsehandel med alkohol i Danmark

Afgifterne på alkohol er harmoniseret i EU, idet der er minimumssatser for henholdsvis spiritus, vin og øl mv., som gælder for alle EU lande. Minimumssatserne er lavere end de danske afgiftssatser, og der er stor forskel mellem de forskellige EU-landes nationale afgiftssatser for de forskellige former for alkohol.

Boks 3.1. Udlændinges grænsehandel i Danmark med alkohol

For at skønne over danskernes samlede forbrug af de forskellige former for alkohol er det nødvendigt at vide, hvor stor en del af det indenlandske salg, som i sidste ende forbruges af udlændinge. Det er derfor nødvendigt at opgøre udlændinges grænsehandel i Danmark. Det er hovedsageligt svenskere og i et vist omfang også nordmænd, som grænsehandler alkohol i Danmark.

I forbindelse med udenlandsrejser må nordmænd indføre forskellige mængder alkohol afhængig af, hvorvidt de har købt tobak eller ej. Hvis de har købt tobak, må de eksempelvis enten indføre a) 1 liter brændevin, 1,5 liter vin og 2 liter øl, b) 3 liter vin og 2 liter øl, eller c) 5 liter vin. Hvis de ikke har købt tobak, må de eksempelvis enten indføre a) 1 liter brændevin, 3 liter vin og 2 liter øl, b) 4,5 liter vin og 2 liter øl, eller c) 6,5 liter øl⁷. For svenskere, der indfører alkohol fra et andet EU land, er der ligesom for danskere vejledende mængder på 10 liter spiritus, 90 liter bordvin samt 110 liter øl.

SoRAD (Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning) ved Stockholms Universitet undersøger jævnligt svenskernes grænsehandel med øl, vin og spiritus via en interviewundersøgelse. Her spørges til forbruget af forskellige alkoholtyper pr. indbygger, samt hvor stor en del heraf, som udgøres af grænsehandlet og smuglet alkohol. Grænsehandlen er ligeledes opdelt efter, hvilket land alkoholen stammer fra. Ved hjælp af befolkningstal fra Statistiska Centralbyrån, en antagelse om, at det gennemsnitlige alkoholindhold i spiritus udgør 40 pct., i øl 4,6 pct. og i vin 12 pct., samt at nordmænd mv. grænsehandler ca. 1 mio. liter spiritus i Danmark om året, kan man dermed opgøre svenskeres og nordmænds grænsehandel med alkohol i Danmark, *jf. tabel 3.1*.

⁶ Det samlede alkoholforbrug er sammensat af det indenlandske salg af spiritus, øl og vin mv. fratrukket udlændinges køb i Danmark og tillagt danskeres grænsehandel og illegal handel. Salg og grænsehandel mv. af henholdsvis spiritus, øl og vin kan omregnes til antal liter ren alkohol på baggrund af det gennemsnitlige alkoholindhold i de forskellige produkter, og derved kan danskernes samlede alkoholforbrug opgøres, *jf. bilagstabel B 1*.

⁷ Se Toll- og avgiftsdirektoratets hjemmeside for mere information, http://www.toll.no/templates_TAD/GuideArticle.aspx?id=177179&epslanguage=no&parentid=44766.

Den store variation i afgiftssatserne kan blandt andet medføre en tilskyndelse til at grænsehandle. Danskere har fx en tilskyndelse til at grænsehandle alkohol i de lande, der har lavere afgifter, som fx Tyskland, mens svenskere har en tilskyndelse til at grænsehandle alkohol i Danmark, *jf. boks 3.1*.

Udlændinges samlede grænsehandel med alkohol i Danmark har været ret stabil de senere år, men sammensætningen er ændret. Udlændinges grænsehandel med spiritus og vin er således faldet fra 2011 til 2013, mens udlændinges grænsehandel med øl er forøget, *jf. tabel 3.1*. Det formodes overvejende at være svenskere og nordmænd, som grænsehandler alkohol i Danmark.

Tabel 3.1. Udlændinges grænsehandel med alkohol i Danmark

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spiritus	2,75	2,75	2,50	3,00	2,50	2,50
Vin	8,00	6,00	4,00	7,00 ¹	5,00	5,00
Øl	20,00	15,00	10,00	15,00	20,00	20,00

Anm.: SoRAD har ændret opgørelsesmetode i deres seneste rapport, hvorfor tallene ikke er direkte sammenlignelige med tal fra tidligere udgaver. Tallene for 2013 er skøn baseret på 2012, da SoRAD's seneste opgørelse ikke indeholder tal for 2013.

1. Stigningen skyldes blandt andet, at andelen af vin hentet i Danmark er steget fra 13 pct. i 2010 til 24 pct. i 2011. Der er samtidig sket et fald i andelen hentet i det øvrige EU. I forrige grænsehandelsrapport var tallet på 4 mio. liter, men det er justeret i henhold til de nyeste tal fra SoRAD.

3.3 Illegal handel med alkohol

Ud over grænsehandel ind og ud af Danmark kan pris- og afgiftsforskelle mellem lande tilskynde til en mere systematisk illegal handel med bl.a. alkohol. Den illegale handel er selvsagt vanskelig at opgøre præcist.

Vurderingen af den illegale handel er baseret på en opgørelse gennemført af Interresearch for Dansk Erhverv fra 2011⁸. Det skønnes, at vin og spiritus ikke er genstand for illegal handel i nævneværdigt omfang, hvilket bekræftes i Dansk Erhvervs undersøgelser. Den illegale handel med øl i 2012 og 2013 er opgjort ved at fremskrive den illegale handel i 2011 med udviklingen i grænsehandlen ifølge Gallup. Desuden inddrages information om træfprocenterne ved SKATs pant- og afgiftskontroller. Den illegale handel med øl skønnes på den baggrund at være på 35 mio. liter i 2013, hvilket er på niveau med 2011, *jf. tabel 3.2*.

Tabel 3.2. Skøn for danskernes illegale handel med alkohol

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Øl	28	35	39	35	45	35
Alkoholsodavand og cider	-	2	2	4	4	4

Kilder: Dansk Erhverv, SKAT, og Skatteministeriets egne beregninger.

Der er ikke grundlag for at foretage en lignende fremskrivning af det illegale salg af alkoholsodavand. Det er lagt til grund, at det illegale salg af alkoholsodavand udgør 4 mio. liter i 2012 og 2013, hvilket svarer til Dansk Erhvervs tal for 2011.

⁸ Dansk Erhvervs Perspektiv # 5, april 2012 og Dansk Erhvervs Perspektiv #17, juli 2014.

3.4 Spiritus

3.4.1 Afgiftspligtigt salg af spiritus og alkoholsodavand i Danmark

Den danske afgift på spiritus er, ligesom afgifterne på tobak, øl og vin, harmoniseret i EU, idet der er fastsat en minimumsafgift på 40,99 kr. pr. liter ren alkohol (550 EUR pr. hl). Desuden gælder, at lande med en afgift under 74,52 kr. pr. liter ren alkohol (1.000 EUR pr. hl ren alkohol) ikke må reducere afgiften yderligere, mens lande med en afgift over dette niveau ikke må reducere afgiftssatsen til under 1.000 EUR pr. hl ren alkohol. Danmark har en afgift på 150 kr. pr. liter ren alkohol. Afgiften har ikke været ændret siden 2003.

Det afgiftspligtige salg af spiritus i Danmark udgjorde i 2013 knap 19 mio. liter. Salget er dermed steget med ca. 6 pct. siden 2011, jf. tabel 3.3. Salget i 1. kvartal af 2013 lå særligt højt med en stigning på 17 pct. i forhold til 1. kvartal 2011. Niveaueet i 2013 ligger dog stadig godt 1 mio. liter under de ca. 20 mio. liter, der årligt blev solgt i perioden 2004 til 2008. Siden 2001 har det gennemsnitlige årlige salg været på godt 18 mio. liter.⁹ Provenuet fra spiritusafgiften udgjorde 1,1 mia. kr. i 2013.

Tabel 3.3. Afgiftspligtigt salg af spiritus i drikkestyrke 40 pct. vol.

Mio. liter (40 pct. vol.)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Januar	1,2	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1
Februar	1,4	1,1	1,0	1,1	1,1	1,3
Marts	1,7	1,7	1,8	1,4	1,7	1,6
1. kvartal	4,2	3,7	3,9	3,4	3,8	4,0
April	1,6	1,5	1,2	1,5	1,3	1,4
Maj	1,5	1,3	1,3	1,4	1,7	1,4
Juni	1,6	1,4	1,4	1,5	1,4	1,5
2. kvartal	4,7	4,3	3,9	4,5	4,3	4,2
Juli	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,6
August	1,5	1,3	1,3	1,5	1,4	1,4
September	1,5	1,4	1,3	1,5	1,4	1,7
3. kvartal	4,6	4,2	3,9	4,4	4,2	4,8
Oktober	1,7	1,5	1,5	1,6	1,6	1,4
November	1,7	1,5	1,8	1,8	1,8	1,9
December	2,4	2,4	2,2	2,0	2,1	2,4
4. kvartal	5,7	5,5	5,5	5,4	5,6	5,8
I alt	19,3	17,7	17,1	17,7	17,9	18,8
Provenu, mio. kr.	1.159	1.065	1.028	1.062	1.074	1.127

Anm.: Indtægt opgjort efter statsregnskabsprincippet.

For færdigblandede alkoholiske drikkevarer (alkoholsodavand) blev der i 2005 indført en tillægsafgift. Cider blev omfattet af tillægsafgiften i august 2010. Tillægsafgiften afhænger af, om det er øl, spiritus eller vin, der ligger til grund for det færdige produkt, og om der er over eller under 10 pct. alkohol i produktet. I forbindelse med afgiftsforhøjelserne på øl og vin i 2012 samt (pris)indekseringen af afgiften fra 2013, er tillægsafgiften ligeledes blevet justeret. Den samlede afgift på alkoholsodavand og cider er derved steget.

⁹ Salget af spiritus for 2008 fremgår af tidligere rapporter, som kan findes på Skatteministeriets hjemmeside www.skm.dk.

Det afgiftspligtige salg af alkoholsodavand udgjorde 6,2 mio. liter i 2013. Dermed er salget faldet med ca. 14 pct. siden 2012, *jf. tabel 3.4*. Den markante stigning i salget, som blev målt i 2011, er en teknisk effekt, som skyldes, at cider også blev omfattet af afgiften. Faldet i det afgiftspligtige salg i 2012 og 2013 skal bl.a. ses i sammenhæng med de nævnte afgiftsforhøjelser.

Tabel 3.4. Afgiftspligtigt salg af alkoholsodavand

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mio. liter	4,8	4,1	4,3	9,6	7,2	6,2
Mio. liter (40 pct. vol.) ¹	0,5	0,5	0,5	1,1	0,8	0,7
Provenu (mio. kr.)	14,1	12,1	25,6	61,5	36,9	31,0

1. Der er omregnet fra antal liter alkoholsodavand til antal liter på 40 pct. vol. under antagelse af, at det gennemsnitlige alkoholindhold i alkoholsodavand er på 4,5 pct. vol.

Anm.: Indtægt opgjort efter statsregnskabsprincippet.

Kilde: SKATs punktafgiftsstatistik (PAS).

3.4.2 Priser på spiritus

For en flaske spiritus, som før afgift og moms koster godt 45 kr., er detailprisen i en dansk forretning 110 kr. Heraf er ca. 42 kr. afgift, mens momsen udgør ca. 22 kr. Dvs. at afgifter og moms udgør knap 60 pct. af detailprisen.

I de øvrige EU-lande inkl. Norge vil en flaske spiritus, der koster det samme før afgifter og moms som i Danmark, i gennemsnit have en detailpris på ca. 109 kr. Afgifter og moms er dermed i gennemsnit samlet set kun lidt større i Danmark end i de øvrige EU-lande inkl. Norge.

Der er imidlertid store prisforskelle mellem landene. Prisen svinger fra 328,4 kr. i Norge til 69,2 kr. i Bulgarien. I vores nabolande Tyskland og Sverige ville den samme flaske spiritus koste henholdsvis 87 og 213,5 kr., *jf. tabel 3.5*.

Siden begyndelsen af 00'erne er priserne på spiritus faldet i Danmark. Opgjort reelt, dvs. i forhold til det generelle forbrugerprisindeks, er der tale om et prisfald på op mod 40 pct. Det afspejler bl.a., at afgiften på spiritus er faldet i reale termer.

Siden 2011 er realprisen på spiritus (dvs. prisen i forhold til det samlede forbrugerprisindeks) faldet med 2 pct., hvorimod realprisen for alle alkoholiske drikkevarer er steget med 7 pct. siden 2011. Den reale afgift på spiritus er i samme periode faldet 3 pct., *jf. tabel 3.6*.

Tabel 3.5. Priselementer for spiritus pr. januar 2014

Land	Detailpris	Afgift	Moms	Pris uden afgifter
	DKK pr. 70 cl. 40 pct. vol.			
Belgien	109,14	44,28	18,94	45,92
Bulgarien	69,21	11,75	11,54	45,92
Tjekkiet	83,66	23,22	14,52	45,92
Danmark	109,95	42,04	21,99	45,92
Tyskland	87,05	27,23	13,90	45,92
Estland	96,31	34,33	16,05	45,92
Grækenland	119,46	51,20	22,34	45,92
Spanien	78,66	19,08	13,65	45,92
Frankrig	97,88	35,91	16,04	45,92
Kroatien	75,58	14,54	15,12	45,92
Irland	165,90	88,96	31,02	45,92
Italien	79,49	19,23	14,33	45,92
Cypern	78,44	19,99	12,52	45,92
Letland	89,38	27,95	15,51	45,92
Litauen	87,90	26,73	15,26	45,92
Luxembourg	77,83	21,76	10,15	45,92
Ungarn	88,21	23,53	18,75	45,92
Malta	87,48	28,21	13,34	45,92
Holland	98,20	35,23	17,04	45,92
Østrig	80,18	20,90	13,36	45,92
Polen	91,14	28,17	17,04	45,92
Portugal	88,66	26,16	16,58	45,92
Rumænien	84,54	22,26	16,36	45,92
Slovenien	86,62	25,08	15,62	45,92
Slovakiet	82,19	22,57	13,70	45,92
Finland	174,97	95,18	33,87	45,92
Sverige	213,52	124,89	42,70	45,92
Storbritannien	143,75	73,87	23,96	45,92
Norge	328,40	216,79	65,68	45,92
Gennemsnit	108,75	43,14	19,69	45,92

Kilde: EU-kommissionen, Excise Duty Tables, januar 2014 og det norske finansministerium.

Tabel 3.6. Prisindeks for spiritus, 2000=100

	Forbrugerpris- indeks, Spiritus	Realprisindeks, spiritus	Realprisindeks, alkoholiske drikkevarer	Realafgift
2000	100	100	100	100
2001	101	99	98	98
2002	102	97	94	95
2003	95	89	92	83
2004	73	68	87	50
2005	73	66	85	49
2006	73	65	83	49
2007	74	65	83	48
2008	77	65	86	46
2009	79	66	87	46
2010	80	65	85	45
2011	79	63	83	43
2012	79	61	88	42
2013	80	62	89	42

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

3.4.3 Grænsehandel med spiritus, alkoholsodavand og cider

TNS Gallup har siden 2008 gennemført kvartalsvise webbaserede interviewundersøgelser af grænsehandlen for Skatteministeriet. I undersøgelsen spørges til danskeres køb af diverse varer i udlandet med henblik på at bringe varerne med hjem til forbrug.

Den samlede grænsehandel med spiritus var ifølge Gallups interviewundersøgelse på 3,35 mio. liter i 2013. Knap 60 pct. af grænsehandlen foregik i Tyskland, og langt hovedparten er udtryk for handel, som foretages af personer, der ikke bor i grænseområderne, *jf. tabel 3.7.*

Grænsehandlen med spiritus steg i 2012, men er herefter faldet igen i 2013. Samlet er grænsehandlen med spiritus i 2013 knap 5 pct. under gennemsnittet i perioden 2008-2013. Opgjort i 2014-niveau (dvs. i forhold til BNP) var grænsehandlen ca. 10 pct. lavere end gennemsnittet for årene 2008-2013.

Den pris, som danskere i de grænsenære områder har betalt for grænsehandlet spiritus, har tidligere været noget lavere end den pris, som danskere i gennemsnit har betalt i grænsehandlen. Det kan fx afspejle, at personer, der bor tæt ved den tyske grænse, har bedre mulighed for at udnytte gode tilbud. Prisforskellen har dog været faldende fra 2009 til 2012, hvor prisen stort set var den samme. I 2013 er prisforskellen øget lidt igen, idet personer fra de grænsenære områder i gennemsnit har betalt knap 8 kr. mindre pr. liter, end hvad danskere i gennemsnit har betalt for grænsehandlet spiritus.

Tabel 3.7. Grænsehandel med spiritus ifølge Gallup

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde, mio. liter						
Øvrige Danmark	3,28	3,58	3,38	2,91	3,37	3,15
Grønland	0,16	0,14	0,23	0,22	0,22	0,20
Danmark i alt	3,44	3,73	3,60	3,14	3,59	3,35
Grænsehandel i Tyskland	1,54	1,48	2,17	1,85	2,43	1,96
Grænsehandel i andre lande	1,90	2,24	1,43	1,29	1,16	1,39
Værdi, mio. kr.						
Øvrige Danmark	416,0	483,3	387,4	337,7	370,5	370,9
Grønland	18,0	15,5	23,9	25,2	24,4	21,9
Danmark i alt	434,0	498,8	411,4	362,8	394,9	392,8
Værdi i alt 2014-niveau	473,2	571,8	448,2	388,2	414,3	404,3
Priser ved grænsehandel, kr. pr. liter						
Danmark i alt	126,2	133,8	114,1	115,7	110,0	117,3
Grønlandet	112,5	108,2	104,7	112,7	110,8	109,7

Anm.: Grundet datamangel er tallene for 2009 opregnet til helår på baggrund af data fra 3. og 4. kvartal.
Kilde: TNS Gallup.

Grænsehandlen med alkoholsodavand og cider udgjorde ifølge Gallup 5,3 mio. liter i 2013. Grænsehandlen er steget med 30 pct. siden 2011, jf. tabel 3.8. I samme periode er priserne på alkohol-sodavand faldet med ca. 14 pct. fra ca. 14 kr. pr. liter i 2011 til ca. 12 kr. i 2013.

Tabel 3.8. Grænsehandel med alkoholsodavand og cider ifølge Gallup

	2010 ¹	2011	2012 ²	2013
Mængde, mio. liter				
Øvrige Danmark	3,23	3,88	7,55	5,14
Grønland	0,19	0,22	0,25	0,17
Danmark i alt	3,42	4,10	7,80	5,31
Værdi, mio. kr.				
Øvrige Danmark	48,8	54,8	90,0	62,0
Grønland	2,3	2,9	3,3	2,3
Danmark i alt	51,1	57,7	93,3	64,3
Værdi i alt 2014-niveau	55,7	61,7	97,9	66,2
Priser ved grænsehandel, kr. pr. liter				
Danmark i alt	15,0	14,1	12,0	12,1
Øvrige Danmark	15,1	14,1	11,9	12,1
Grønlandet	12,3	13,1	13,0	13,7

1. Tallene er fra og med 2. kv. 2010 opgjort inkl. cider.
2. Det høje niveau i 2012 skyldes nogle ekstreme observationer i Gallups tal for 2012. Hvis man ser bort fra disse observationer, ligger tallene i 2012 på niveau med tallene for 2013.
Kilde: TNS Gallup.

GfK ConsumerScan opgør salget til danske husholdninger i både Danmark og Tyskland. Her er billedet lidt anderledes. Ifølge ConsumerScan er danskernes grænsehandel i Tyskland af færdigblandet drik med alkohol og cider faldet fra 0,8 liter i 2011 til 0,3 mio. liter i 2013. Faldet afspejler en nedgang i det samlede forbrug. Desuden er den andel af forbruget, som grænsehandles i Tyskland, gået ned fra knap 12 pct. i 2011 til knap 6 pct. i 2013, *jf. tabel 3.9*.

Tabel 3.9. Grænsehandel med alkoholsodavand og cider ifølge ConsumerScan

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde, mio. liter						
Forbrug i alt	8,9	12,0	8,6	6,7	6,2	5,3
Købt i Danmark	8,4	10,9	7,2	5,8	5,3	5,0
Købt i Tyskland	0,5	1,0	1,4	0,8	0,9	0,3
Værdi, mio. kr.						
Forbrug i alt	93,4	172,8	134,0	93,4	86,3	81,5
Købt i Danmark	86,2	156,6	116,6	82,4	75,7	77,2
Købt i Tyskland	7,2	16,3	17,4	10,9	10,6	4,3
Priser ved grænsehandel, kr. pr. liter						
Gennemsnitspris i alt	10,5	14,4	15,7	14,0	14,0	15,2
Gennemsnitspris i Danmark	10,3	14,3	16,3	14,2	14,4	15,4
Gennemsnitspris i Tyskland	15,6	15,9	12,5	13,0	11,9	13,5

Kilde: GfK ConsumerScan.

På baggrund af Gallups undersøgelse af grænsehandlen er det i denne rapport lagt til grund, at grænsehandlen med spiritus udgjorde 3,6 mio. liter i 2012 og 3,4 mio. liter i 2013, *jf. tabel 3.10*.

Tabel 3.10. Skatteministeriets skøn over grænsehandel med spiritus

Mio. liter (40 pct. vol. spiritus)	2009	2010	2011	2012	2013
Gallup	3,73	3,60	3,14	3,59	3,35
Skatteministeriets skøn	3,8	3,6	3,20	3,60	3,40

Kilde: TNS Gallup og egne beregninger.

Det vurderes, at grænsehandel og illegal handel med alkoholsodavand og cider samlet set udgjorde 8,5 mio. liter i 2013, *jf. tabel 3.11*. Den illegale handel er her opgjort med afsæt i undersøgelsen fra Dansk Erhverv om danskernes illegale handel. De forskellige oplysninger om grænsehandel med alkoholsodavand og cider fremgår af tabel 3.2.

Tabel 3.11. Sammenligning af skøn over grænsehandlen med alkoholsodavand inkl. cider

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
TNS Gallups interview undersøgelse	1,3	2,9	4,7	4,1	7,8 ²	5,3
ConsumerScan	0,5	1,0	1,4	0,8	0,9	0,3
Bryggeriforeningen (Deloitte) ¹	-	11,8	11,9	6,5	9,4	9,6
Skatteministeriets skøn	-	3,0	4,8	4,0	6,0	4,5
Illegal handel	-	2,0	2,0	4,0	4,0	4,0
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel	-	5,0	6,8	8,0	10,0	8,5

1. Se boks 1.3 i for en redegørelse for niveauforskellen for dette tal sammenholdt med de øvrige.
2. Det høje tal fra Gallup skyldes nogle ekstreme observationer i data. Hvis man kigger på fordelingen af data ligger midtpunktet for fordelingen i 2012 tæt på niveauet i 2013.
Kilder: TNS Gallup, GfK ConsumerScan, Bryggeriforeningen, Dansk Erhverv og egne beregninger.

3.4.4 Virkninger af afgiftsændringer på spiritus

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på spiritus. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter, men med et opdateret grundlag for markedets struktur.

Den beregnede virkning af afgiftsændringer på spiritus fremgår af tabel 3.12. Der er i tabellen taget udgangspunkt i trinvisse afgiftsændringer svarende til en prisændring på 2,5 kr. pr. 70 cl. flaske med 40 pct. alkohol¹⁰.

Tabel 3.12. Virkninger af danske afgiftsændringer på spiritus

Dansk pris	Dansk forbrug	- heraf købt i DK	- heraf købt i udlandet	Udenlandsk købt i DK	Netto-provenu	Samfund netto	- heraf danske borgere	Helbredsomkostninger	Selvfinansieringsgrad ¹
kr. pr. 70 cl	Mio. liter (40 pct. vol.)				Mio. kr.				Pct.
108,4	19,0	13,9	5,1	2,1	-27	-174	-172	26	112
105,9	19,1	14,5	4,7	2,2	-14	-127	-132	19	108
103,4	19,3	15,1	4,2	2,3	-5	-82	-90	13	105
100,9	19,5	15,7	3,8	2,4	-1	-40	-46	6	101
98,4	19,6	16,3	3,4	2,5	-	-	-	-	-
95,9	19,8	16,9	2,9	2,6	-4	37	47	-6	94
93,4	20,0	17,5	2,5	2,7	-11	72	96	-13	90
90,9	20,1	18,1	2,0	2,8	-23	105	147	-19	86
88,4	20,3	18,7	1,6	2,9	-39	135	200	-26	82

1. Selvfinansieringsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter. Der er ikke tale om selvfinansieringsgrader ved marginale ændringer, men selvfinansieringsgrader ved en konkret afgiftsforhøjelse i forhold til 2013-niveau. Fx skønnes selvfinansieringsgraden ved en afgiftsforhøjelse svarende til en prisstigning på 2,5 kr. i forhold til 2013 at være på 101 pct., mens en forhøjelse svarende til 5 kr. skønnes at indebære en selvfinansieringsgrad på 105 pct.
Kilde: Egne beregninger.

¹⁰ En ændring i prisen på 2,5 kr. pr. flaske svarer til en ændring på 7,1 kr. i spiritusafgiften pr. liter 100 pct. ren alkohol.

Hvis afgiften eksempelvis nedsættes svarende til et prisfald på 10 kr. pr. flaske inkl. moms, skønnes grænsehandlen således at falde fra 3,4 til 1,6 mio. liter, mens udlændinges grænsehandel øges fra 2,5 til 2,9 mio. liter. Salget til danskere i Danmark stiger i modelberegningen fra 16,3 til 18,7 mio. liter, mens forbruget øges fra 19,6 til 20,3 mio. liter.

Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsnedsættelse svarende til et prisfald på 10 kr. pr. flaske udgør skønsmæssigt ca. 82 pct. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsændring angiver, hvor meget det umiddelbare mindreprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer, herunder grænsehandel. Samlet peger modelberegningen desuden på, at et prisfald på 10 kr. pr. flaske kan medføre en samfundsøkonomisk gevinst på ca. 135 mio. kr., *jf. tabel 3.13*. I skønnet for den samlede samfundsøkonomiske virkning indgår beregnede skøn for ændringen i helbreds-skader, forvriddning af forbrugssammensætning samt grænsehandelsforvriddningen. Opgørelsen er selv sagt forbundet med usikkerhed.

Det antages i beregningerne, at grænsehandlen og den illegale handel afhænger lineært af fordelingen ved at grænsehandle. Det vil sige, at grænsehandlen i Øst- og Sydeuropa afhænger lineært af prisforskellen mellem Danmark og disse lande, mens grænsehandlen i Tyskland afhænger lineært af prisforskellen mellem Danmark og Tyskland. Det antages endvidere, at en nedsættelse af spiritusafgiften, svarende til et prisfald på 10 kr. pr. flaske, vil udløse en forbrugsstigning på 0,65 mio. liter. Heraf skønnes 0,25 mio. liter dog at være en konsekvens af at et lavere ølforbrug. Endelig bygger beregningerne på de antagelser om markedet for spiritus i Danmark, som er vist i tabel 3.13, og som er beskrevet tidligere i kapitlet.

Tabel 3.13. Forudsætninger om markedet for spiritus i Danmark

40 pct. vol. spiritus	2013
	Mio. liter
Salg i Danmark	18,8
- heraf salg til udlændinge	2,5
Salg i Danmark til danskere	16,3
Dansk grænsehandel	3,4
- heraf grænsehandel i Tyskland	2,0
- heraf grænsehandel i Øst- og Sydeuropa mv.	1,4
Dansk forbrug i alt	19,7
	Kr. pr. flaske 70 cl 40 pct. vol.
Pris i Danmark ¹	98,41
Pris i Tyskland	82,08
Pris i Sverige	201,00
Pris i Øst-, Sydeuropa og "tax-free"	72,80

Anm: Da der ikke foreligger data for gennemsnitsprisen for spiritus i Danmark, er prisen på 100 kr. pr. 70 cl, som fremgik af *Status over grænsehandel 2012*, fremskrevet med udviklingen i realprisindekset for spiritus fra 2001 til 2013, *jf. tabel 3.6*.
Kilde: Egne beregninger.

3.5 Vin

I EU er der formelt en harmoniseret minimumsafgiftssats på vin, men den er sat til 0, hvorfor der er flere europæiske lande, som ikke har afgift på vin. Siden 2011 er vinafgiften i Danmark forhøjet af tre omgange. Vinafgiften blev forhøjet den 1. januar 2012, og som led i prisindekseringen blev afgiften desuden reguleret den 1. januar 2013 og den 1. januar 2015. Indeksering sigter mod at sikre, at afgiftens reale værdi fastholdes.

3.5.1 Afgiftspligtigt salg af vin

Provenuet fra vinafgiften udgjorde knap 1,7 mia. kr. i 2013. Provenuet er steget med 48 pct. fra 2011 til 2013, *jf. tabel 3.14*. Dermed fortsætter den opadgående tendens, der har været siden 2009.

Stigningen i provenuet skyldes, at afgiften løbende er blevet forhøjet i 2011, 2012 og 2013. Salget af vin opgjort i såkaldte bordvinsækvivalenter er derimod faldet med 15 pct. fra 2011 til 2013, *jf. tabel 3.14*. Dette fald i salget af vin i Danmark skal ses i lyset af afgiftsforhøjelserne. Det største fald i salget skete fra 2011 til 2012, hvor den største afgiftsforhøjelse trådte i kraft. Fra 2012 til 2013 er salget dog igen steget med 6 pct.

Tabel 3.14. Afgiftspligtige salg af vin

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Mio. liter bordvinsækvivalenter (12 pct. volumen)					
Januar	12	11	11	10	7	10
Februar	11	11	11	11	8	11
Marts	11	13	15	14	11	11
1. kvartal	34	35	37	36	26	32
April	17	13	16	14	13	15
Maj	15	19	16	17	14	14
Juni	16	15	15	14	13	12
2. kvartal	48	47	47	45	39	41
Juli	16	19	18	13	12	13
August	16	13	14	16	13	13
September	14	12	14	14	12	12
3. kvartal	45	44	46	43	36	37
Oktober	15	17	13	13	14	14
November	15	12	15	15	13	13
December	16	17	17	25	15	15
4. kvartal	46	46	45	54	42	42
I alt	174	171	174	178	143	152
Provenu, mio. kr.	1.066	1.053	1.071	1.133	1.519	1.674

Anm.: Mængde beregnet på baggrund af provenu opgjort efter statsregnskabsprincippet. Mængden i mio. liter er opgjort i såkaldte bordvinsækvivalenter, hvilket svarer til vin med mellem 6 og 15 pct. alkohol.

Kilde: Statsregnskabet.

3.5.2 Priser på vin

GfK ConsumerScan indsamler også priser på den vin, som danske husholdninger køber i Danmark og Tyskland. Prisen for bordvin i Danmark var i gennemsnit på 48 kr. pr. liter i 2013. I Tyskland var prisen godt 25 kr. pr. liter.

Undersøgelsen fra ConsumerScan viser, at prisen på bordvin er steget fra 41,7 kr. pr. liter i 2011 til ca. 48 kr. pr. liter i 2013. Det svarer til en stigning på 6,3 kr. eller ca. 15 pct. I samme periode er prisen i Tyskland steget med 1,6 kr. - fra 23,7 til 25,25 kr. pr. liter, *jf. tabel 3.15*. Det svarer til godt 6 pct.

Tabel 3.15. Priser på vin i Danmark og Tyskland ifølge ConsumerScan

Kr. pr. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bordvin i alt	38,78	38,26	40,43	40,15	43,41	45,42
heraf købt i Danmark	40,94	40,18	42,14	41,69	46,61	47,99
heraf købt i Tyskland	21,45	21,92	22,51	23,69	24,18	25,25
Rødvín						
heraf købt i Danmark	41,04	40,51	42,64	42,16	46,72	48,21
heraf købt i Tyskland	21,11	21,91	21,24	25,34	25,25	25,15
Dyr vin købt i Tyskland	47,52	50,32	52,66	49,59	55,09	49,14
Billig vin købt i Tyskland	16,34	16,16	15,99	17,44	17,61	18,11

Kilde: GfK ConsumerScan.

3.5.3 Grænsehandel med vin

Ifølge Gallups interviewundersøgelse er grænsehandlen med vin steget kraftigt fra 2011 til 2012, hvorefter grænsehandlen er faldet tilbage til niveauet for 2013, *jf. tabel 3.16*.

Tabel 3.16. Grænsehandel med vin ifølge Gallup

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde	Mio. liter					
Øvrige Danmark	18,6	19,8	17,4	17,3	21,8	18,1
Grønland	1,5	1,4	2,2	2,4	2,8	2,4
Danmark i alt	20,2	21,2	19,7	19,7	24,6	20,4
Værdi	Mio. kr.					
Danmark i alt	779,0	766,0	752,5	728,5	934,4	866,5
Grønland	56,0	49,0	91,8	86,5	111,2	101,1
Øvrige Danmark	723,0	717,0	660,7	641,9	823,2	765,5
<i>Værdi i alt 2014-niveau</i>	<i>849,4</i>	<i>878,0</i>	<i>819,9</i>	<i>779,5</i>	<i>980,3</i>	<i>891,9</i>
Priser ved grænsehandel	Kr. pr. liter					
Danmark i alt	38,6	36,1	38,2	37,0	38,0	42,4
Grønland	37,3	35,0	40,9	35,7	40,1	43,0
Øvrige Danmark	38,9	36,2	37,9	37,2	37,8	42,3

Anm.: Tallene for 2009 er opregnet på basis af oplysninger fra 3. og 4. kvartal.
Kilde: TNS Gallup.

Samlet har stigningen i grænsehandlen ifølge Gallup været på 4 pct. fra 2011 til 2013. Stigningen i grænsehandlen fra 2011 til 2013 kan især henføres til personer, som bor uden for de grænsenære områder. Ifølge Gallups undersøgelse er prisen på den grænsehandlede vin steget fra 37 kr. pr. liter i 2011 til 42,4 kr. pr. liter i 2013. Det svarer til en årlig stigning på 7 pct. i gennemsnit.

GfK ConsumerScan opgør salget til danske husholdninger i både Danmark og Tyskland. Ifølge GfK ConsumerScan-undersøgelsen er mængden af vin købt i udlandet steget med ca. 19 pct. fra 7,0 mio. liter i 2011 til 8,3 mio. liter i 2013, mens mængden af vin købt i Danmark er faldet med 19 pct. fra 75,3 til 61,3 mio. liter, *jf. tabel 3.17*. Udviklingstendensen i ConsumerScans opgørelse er i overensstemmelse med udviklingen i det afgiftspligtige salg.

Tabel 3.17. Grænsehandel med vin ifølge ConsumerScan

Mio. liter	Vin købt i udland opdelt efter type				Vin købt i Danmark	Vin i alt
	Rødvín	Hvidvín	Rosévín	I alt		
2008	7,4	2,2	0,2	9,8	78,7	88,5
2009	6,5	2,1	0,4	9,0	77,1	86,2
2010	5,2	1,9	0,3	7,4	77,5	84,9
2011	5,0	1,9	0,2	7,0	75,3	82,3
2012	8,2	2,8	0,4	11,4	65,1	76,4
2013	6,3	1,7	0,3	8,3	61,3	69,6

Kilde: GfK ConsumerScan.

Tallene fra ConsumerScan har en tendens til at undervurdere grænsehandel og salg mv., *jf. kapitel 2*. Oplysningerne i tabel 3.17 er derfor opregnet med afsæt i det afgiftspligtige salg i Danmark (fra tabel 3.14)¹¹. Det indebærer, at ConsumerScans tal for grænsehandlen bliver omtrent fordoblet. Når grænsehandlen fra ConsumerScan opregnes på baggrund af opgørelsen af det afgiftspligtige salg, kan grænsehandlen opgøres til ca. 16 mio. liter i 2013. Opgørelsen peger på, at grænsehandlen er steget med godt 20 pct. siden 2011, *jf. tabel 3.18*.

Tabel 3.18. Opregning af skøn fra ConsumerScan

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Salg i Danmark	174	171	174	178	143	152
- heraf salg til udlændinge	8	6	4	7	5	5
Salg i Danmark til danskere	166	165	170	171	138	147
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger	30	30	31	31	25	26
Salg til danske husholdninger i Danmark	136	136	140	140	113	121
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	79	77	77	75	65	61
Opregningsfaktor	1,7	1,8	1,8	1,9	1,7	2,0
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	9,8	9,0	7,4	7,0	11,4	8,3
Grænsehandel opregnet husholdninger	17,0	15,9	13,4	13,1	19,8	16,3

Anm.: Salget til ikke-husholdninger skønnes at udgøre 18 pct. af salget i Danmark til danskere.

Kilde: GfK ConsumerScan og egne beregninger.

¹¹Konkret opregnes salget til danske husholdninger i Danmark (ifølge ConsumerScan) med det afgiftspligtige salg i Danmark fratrukket den andel, som skønsmæssigt ikke sælges direkte til husholdningerne.

På baggrund af undersøgelserne fra Gallup er det lagt til grund, at grænsehandlen med vin er på omtrent samme niveau i 2011 som i 2013, *jf. tabel 3.19*. Stigningen i 2012 skal givetvis ses i sammenhæng med afgiftsforhøjelsen pr. 1. januar 2012, hvor afgiftssatsen blev forhøjet med ca. 55 pct. Til trods for at afgifterne blev sat yderligere op med ca. 4 pct. i januar 2013, lader det til, at grænsehandlen igen er faldet i 2013. Der er usikkerhed om skønnet for vin, idet ConsumerScan, som nævnt, peger på en større stigning fra 2011 til 2013.

Tabel 3.19. Sammenligning af skøn over grænsehandlen med vin

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gallup	20,2	21,2	19,7	19,7	24,6	20,4
GfK ConsumerScan opregnet	17,3	15,9	13,4	13,4	19,8	16,3
Skatteministeriets skøn	20	20	20	20	25	20

Kilde: GfK ConsumerScan, TNS Gallup og egne beregninger.

3.5.4 Virkninger af afgiftsændringer på vin

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på vin. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter, men med et opdateret grundlag for markedets struktur.

Den beregnede virkning af afgiftsændringer på vin fremgår af tabel 3.20. Der er i tabellen taget udgangspunkt i trinvisse afgiftsændringer på 25 øre pr. liter bordvin. Afgiften udgjorde 11,01 kr. pr. liter i 2013.

Det skønnes eksempelvis, at en stigning i vinafgiften på 25 øre fra 11,01 kr. pr. liter til 11,26 kr. pr. liter vil medføre, at prisen stiger med 24 øre pr. flaske. Det svarer til en prisstigning på godt 0,6 pct. Forbruget falder med 0,3 mio. liter, hvilket svarer til knap 0,2 pct. Det afspejler, at forbruget af vin antages at have en egenpriselasticitet på -0,3, således at en prisstigning på 1 pct. reducerer forbruget med 0,3 pct.

Samtidig vil grænsehandlen forøges med 0,3 mio. liter eller ca. 1,5 pct., mens udlændinges handel i Danmark reduceres med 0,1 mio. liter (fra 5 til 4,9 mio. liter). Salget i Danmark forventes dermed at falde med 0,6 mio. liter. Afgiftsforhøjelsen medfører således, at det afgiftspligtige salg reduceres relativt mere end det samlede forbrug, netop fordi grænsehandel og udlændinges køb i Danmark også påvirkes af afgiftsforhøjelsen.

Nettomerprovenuet for staten udgør ca. 27 mio. kr. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsforhøjelse på 25 øre pr. liter fra afgiftsniveauet i 2013 skønnes at udgøre ca. 28 pct. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsændring angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer.

Tabel 3.20. Virkninger af afgiftsændringer på vin

Afgift bordvin	Dansk pris	Dansk forbrug	-heraf købt i DK	- heraf købt i udlan- det	Svensk køb i Dan- mark	Netto- provenu	Netto sam- fund	-heraf danske borgere	Hel- breds- omkost- ninger	Selv- finan- sie- rings- grad ¹
Kr. pr. liter	Kr. pr. 75 cl	Mio. liter				Mio. kr.				Pct.
12,76	37,63	164,5	142,6	21,9	4,4	184	-22	-253	47	31
12,51	37,40	164,9	143,2	21,6	4,5	159	-18	-218	41	31
12,26	37,17	165,2	143,9	21,4	4,5	134	-15	-182	34	30
12,01	36,93	165,6	144,5	21,1	4,6	108	-11	-146	27	30
11,76	36,70	165,9	145,1	20,8	4,7	81	-8	-110	20	29
11,51	36,46	166,3	145,8	20,5	4,8	55	-5	-73	14	29
11,26	36,23	166,7	146,4	20,3	4,9	27	-2	-37	7	28
11,01	35,99	167,0	147,0	20,0	5,0	-	-	-	-	-
10,76	35,76	167,4	147,6	19,7	5,1	-28	2	37	-7	27
10,51	35,52	167,7	148,3	19,5	5,2	-56	4	74	-14	27
10,26	35,29	168,1	148,9	19,2	5,3	-85	6	111	-20	26
10,01	35,06	168,4	149,5	18,9	5,4	-113	8	148	-27	26

1. Selvfinansierungsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter.
Kilde: Egne beregninger.

Det antages i beregningerne, at grænsehandlen og den illegale handel afhænger lineært af forde-
len ved at grænsehandle, dvs. at grænsehandlen i Tyskland afhænger lineært af prisforskellen
mellem Danmark og Tyskland. Egenpriselasticiteten i forbruget af vin er, som nævnt, antaget at
udgøre -0,3. Endelig bygger beregningerne på de opdaterede antagelser om markedet for vin i
Danmark (i 2013), som er gennemgået i de foregående afsnit. Disse antagelser er opsummeret i
tabel 3.21

Tabel 3.21. Forudsætninger for vinmarkedet i 2013

	Mio. liter
Salg af vin med dansk afgift	152
- heraf salg til udlændinge	-5
- heraf vin solgt i Danmark til danskere	147
Vin købt i grænsehandlen	20
Dansk forbrug	167
	Kr. pr. flaske 75 cl bordvin
Pris i Danmark	35,99
Pris i Tyskland	18,94
Pris i Sverige ¹	49,00

1. Systembolaget, www.systembolaget.se.
Kilde: Egne beregninger.

3.6 Øl

Den danske afgift på øl er som nævnt harmoniseret i EU, idet der gælder en minimumsafgift på 13,9 kr. pr. liter ren alkohol. Den danske ølafgift blev forhøjet med 25 pct. i 2012, men blev igen pr. 1. juli 2013 nedsat fra 65,91 kr. pr. liter ren alkohol til 56,02 kr. pr. liter ren alkohol svarende til en nedsættelse på 15 pct. Afgiften ligger således over EU's minimumssats. Afgiften på 56,02 kr. pr. liter ren alkohol svarer til 0,85 kr. pr. 33 cl almindelig pilsnerstyrke (4,6 pct. vol.).

3.6.1 Afgiftspligtigt salg af øl

Provenuet fra det afgiftspligtige salg af øl er steget med 10 pct. fra 2011 til 2013, mens det mængdemæssige salg er faldet med ca. 6 pct., *jf. tabel 3.22*. Udviklingen i salget er sammensat af et fald på knap 7 pct. i 2012 og en stigning på knap 1 pct. i 2013, hvilket i et vist omfang afspejler de ovennævnte afgiftsændringer i perioden.

Tabel 3.22. Afgiftspligtigt salg af øl

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Mio. liter pilsnerækvivalenter					
Januar	28	24	21	22	18	21
Februar	34	27	25	24	25	23
Marts	35	35	38	33	31	28
1. kvartal	96	86	84	78	74	72
April	36	37	29	32	26	30
Maj	42	36	31	35	37	30
Juni	42	38	41	39	32	35
2. kvartal	120	111	100	106	95	94
Juli	43	38	36	29	30	36
August	37	35	34	36	34	33
September	34	32	29	31	29	29
3. kvartal	114	105	99	97	94	97
Oktober	36	36	30	30	33	33
November	37	33	36	34	31	29
December	37	35	32	33	26	30
4. kvartal	110	103	98	97	90	92
I alt	440	405	382	378	354	356
Provenu, mio. kr.	1.031	949	895	885	1.037	977

Anm.: Nationalregnskabsprincip. Der er omregnet fra 100 pct. ren alkohol til pilsnerækvivalenter – svarende til øl af pilsnerstyrke på 4,6 pct. alkohol.
Kilde: Statsregnskabet.

3.6.2 Priser på øl

Den reale pris på øl – målt som ølprisen i forhold til forbrugerprisindekset – er steget med ca. 6 pct. fra 2011 til 2013. Dermed er den reale pris tilbage på samme niveau som i 2000/2001, men et stykke over gennemsnittet for den mellemliggende periode, *jf. tabel 3.23*.

Stigningen i realprisen fra 2011 til 2013 skal ses i sammenhæng med afgiftsforhøjelsen pr. 1. januar 2012. Det har forøget den reale afgift efter en lang periode, hvor afgiftens realværdi har været

vigende. Forbrugerprisindekset for øl er steget fra 2012 til 2013 til trods for afgiftsnedsettelsen i juli 2013. I reale termer er der dog tale om et lille fald, hvilket skyldes, at forbrugerpriserne generelt er steget mere end prisen på øl.

Tabel 3.23. Prisindeks for øl, 2000=100

	Forbrugerprisindeks for øl	Realprisindeks for øl	Realprisindeks, alkoholiske drikkevarer	Realafgift
2000	100,0	100,0	100,0	100,0
2001	98,8	96,6	97,9	97,7
2002	96,0	91,6	94,5	95,4
2003	95,7	89,4	91,5	93,4
2004	95,1	87,8	87,4	92,4
2005	93,3	84,7	84,6	90,7
2006	93,7	83,4	83,4	89,0
2007	95,5	83,6	83,3	87,5
2008	106,5	90,2	86,0	84,7
2009	112,1	93,7	87,4	83,6
2010	111,9	91,4	85,4	81,7
2011	114,3	90,8	83,3	79,5
2012	124,2	96,4	87,8	97,0
2013	124,9	96,2	88,9	92,2

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ifølge undersøgelsen fra GfK ConsumerScan er prisen på øl købt i Danmark steget med ca. 1,1 kr. pr. liter fra 2011 til 2013. I Tyskland har prisen ligget stabilt på ca. 6,9 kr. pr. liter for dansk øl, *jf. tabel 3.24*. I samme periode er prisen på tysk øl i Tyskland steget med 2,6 kr. svarende til en prisstigning på 25 pct.

Tabel 3.24. Priser på øl i Danmark og Tyskland ifølge ConsumerScan

	Øl indkøb				Øltype			Emballage	
	Alt øl		Tyskland		Tyskland			Tyskland	
	Danmark	Tyskland	Dansk øl	Tysk øl	Pilsnerøl	Stærk øl	Andet øl	Glasflaske	Dåse
	Kr. pr. liter		Kr. pr. liter		Kr. pr. liter			Kr. pr. liter	
2008	13,05	6,01	5,80	11,97	5,84	6,56	5,96	5,40	6,15
2009	13,07	6,74	6,45	10,90	6,67	7,54	6,59	6,02	7,33
2010	13,37	6,81	6,47	10,64	6,14	7,00	7,08	6,31	6,68
2011	13,73	7,01	6,85	10,41	6,83	7,72	6,95	6,35	6,98
2012	14,41	7,21	6,98	11,81	7,39	7,88	6,86	6,86	7,31
2013	14,78	7,18	6,92	13,01	6,81	8,77	7,21	7,38	7,10

Kilde: GfK ConsumerScan.

Prisen på tysk øl i Tyskland har i hele perioden fra 2008 til 2013 været væsentlig højere end prisen på dansk øl i Tyskland. Det skyldes formodentlig, at de tyske øl, der købes i Tyskland, oftest er specialøl, der ligesom i Danmark er dyrere end almindelige pilsnere, og som sælges i mindre mængder ad gangen.

Prisen på pilsnerøl i Tyskland er uændret fra 2011 til 2013, mens prisen på stærk øl i Tyskland er steget med ca. 1 kr. pr. liter.

3.6.3 Grænsehandel med øl

Grænsehandlen med øl er ifølge Gallups undersøgelse faldet med ca. 8 pct. fra 97,1 mio. liter i 2011 til 89,2 mio. liter i 2013, *jf. tabel 3.25*. Værdien af den samlede grænsehandel er faldet med ca. 3 pct. fra 2011 til 2013.

Faldet i grænsehandlen gør sig gældende både for indbyggere i de grænsenære områder og i resten af Danmark.

Udviklingen dækker over en ret kraftig stigning i grænsehandlen fra 2011 til 2012 og et efterfølgende endnu større fald fra 2012 til 2013.

Tabel 3.25. Grænsehandel med øl ifølge Gallup

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde:	Mio. liter					
Øvrige Danmark i alt	78,3	119,8	106,1	86,6	101,2	80,1
Grænseland i alt	6,0	8,6	11,8	10,5	11,0	9,1
Danmark i alt	84,3	128,4	117,9	97,1	112,2	89,2
- Engangsemballage	72,1	104,6	105,7	86,2	98,8	78,2
- Genbrugsemballage	12,2	23,8	12,2	10,9	13,4	11,0
Værdi:	Mio. kr.					
Øvrige Danmark i alt	559,9	982,0	697,7	510,5	620,0	500,0
Grænseland i alt	40,8	62,5	77,7	63,3	67,8	57,7
Danmark i alt	600,7	1.044,5	775,4	573,8	687,7	557,7
- Engangsemballage	512,1	-	690,7	502,9	607,7	489,3
- Genbrugsemballage	88,7	-	84,6	70,9	80,1	68,4
<i>Værdi i alt 2014-niveau</i>	<i>655,0</i>	<i>1.197,2</i>	<i>844,7</i>	<i>614,0</i>	<i>721,5</i>	<i>574,0</i>
Priser ved grænsehandel	Kr. pr. liter					
Danmark i alt	7,1	8,1	6,6	5,9	6,1	6,3
Grænselandet	6,8	7,3	6,6	6,0	6,2	6,3
Øvrige Danmark	7,2	8,2	6,6	5,9	6,1	6,2

Anm.: 2009 er opregnet på basis af oplysninger fra 3. og 4. kvartal.
Kilde: TNS Gallup.

Gennemsnitsprisen for de grænsehandlende, der bor i de grænsenære områder, ligger både i 2010 og 2013 på niveau med den gennemsnitlige pris på grænsehandlet øl for hele landet, *jf. tabel 3.25*. Andelen af grænsehandlet øl i engangsemballage har ligget stabilt på knap 90 pct. fra 2010.

GfK ConsumerScan opgør salget til danske husholdninger i både Danmark og Tyskland. Ifølge GfK ConsumerScan er den samlede mængde indkøbt øl på samme niveau i 2013 som i 2011, *jf. tabel 3.26*. Mængden af øl købt i Danmark er steget med 2 pct., mens mængden af øl købt i Tyskland er faldet med 11 pct. fra 2011 til 2013.

Tabel 3.26. Grænsehandel med øl ifølge ConsumerScan

Mio. liter	Forbrug af øl i alt	Øl købt i Danmark	Øl købt i Tyskland	Tyskland	
				Danske øl	Udenlandske øl
2008	127,0	104,1	22,9	22,1	0,8
2009	125,8	105,7	20,1	18,8	1,3
2010	120,4	102,8	17,6	16,1	1,4
2011	108,6	91,5	17,1	16,3	0,8
2012	103,4	86,8	16,6	15,8	0,8
2013	108,5	93,3	15,2	14,6	0,6

Kilde: GfK ConsumerScan.

Da tallene fra ConsumerScan som nævnt har en tendens til at undervurdere grænsehandlen, er tallene opregnet med afsæt i det afgiftspligtige salg. Herved får man, at det afgiftspligtige salg i Danmark er 2,7 gange større end i ConsumerScan undersøgelsen.

De opregnede tal viser, at grænsehandlen med øl er faldet med ca. 13 pct. fra 47 mio. liter i 2011 til 41 mio. liter i 2013, jf. tabel 3.27. Ifølge undersøgelsen fra ConsumerScan er der tale om en støt faldende tendens i grænsehandlen fra 2011 til 2013, mens Gallups opgørelse viser en stigning i 2012 og et efterfølgende fald i 2013.

Tabel 3.27. Opregning af skøn fra ConsumerScan

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Salg i Danmark	440	405	382	378	354	356
- heraf salg til udlændinge	20	15	10	15	20	0
Salg i Danmark til danskere	420	385	372	363	334	356
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger ¹	126	116	112	109	100	107
Salg til danske husholdninger i Danmark	285	250	260	254	234	249
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	104	106	103	92	87	93
Opregningsfaktor	2,7	2,4	2,5	2,8	2,7	2,7
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	23	20	18	17	17	15
Grænsehandel opregnet husholdninger	63	48	45	47	45	41

1. Skønsmæssigt fastsat til 1/3 af salget i Danmark.

Kilde: GfK ConsumerScan og egne beregninger.

Ud over de ovennævnte undersøgelser af danskernes grænsehandel med øl er der to andre kilder, som kan give en indikation af, hvordan handlen har udviklet sig siden den seneste opgørelse. Det drejer sig om Danmarks Statistiks opgørelse af eksporten af øl fra Danmark til Tyskland samt Deloitte's indsamling af bryggeriernes salg til grænsebutikkerne på vegne af Bryggeriforeningen.

Skatteministeriet skønner på baggrund af de tilgængelige kilder, at grænsehandlen inkl. den illegale handel ligger på 130 mio. liter i 2013. Skønnet for 2011 er justeret fra 135 til 140 mio. liter på baggrund af nye tal for svenskernes indkøb af øl i Danmark.

Tabel 3.28. Sammenligning af skøn for grænsehandlen med øl

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gallup	84	128	118	97	112	89
GfK ConsumerScan opregnet	63	48	45	47	45	41
Deloitte undersøgelse af bryggeriernes salg ekskl. skøn for svensk og norsk handel	-	131	149	149	155	145
Danmarks Statistiks eksporttal ekskl. skøn for svensk og norsk handel ¹	-	-	145	150	155	150
Skatteministeriets skøn over grænsehandlen	80	100	110	105	115	95
Illegal handel	28	35	39	35	45	35
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel	108	135	149	140	160	130

1. Svenskernes og nordmænds grænsehandel med danske øl i Tyskland skønnes at udgøre 42 mio. liter i 2011, 38,5 mio. liter i 2012 og 43,5 mio. liter i 2013.

Anm.: Der er redegjort for niveauforskellen mellem de forskellige tal i boks 1.3.

Kilde: GfK, TNS Gallup, Deloitte, Danmarks Statistik, Dansk Erhverv og egne beregninger.

Den samlede danske grænsehandel med øl skønnes således at være faldet med ca. 7 pct. fra 140 mio. liter i 2011 til 130 mio. liter i 2013. Dermed ligger grænsehandlen knap 15 pct. under niveauet i 2010. Siden 2010 er grænsehandlen kun steget i 2012, hvilket skal ses i sammenhæng med den danske afgiftsforhøjelse i 2012.

3.6.4 Virkninger af afgiftsændring på øl

I det følgende illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på øl. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter, men baseret på opdaterede informationer om udviklingen i grænsehandel frem til 2013, priser osv.

Ud over den umiddelbare besparelse ved en lavere pris på øl i Tyskland har danske grænsehandlende en yderligere besparelse ved ikke at skulle betale pant på emballager købt i den tyske grænsehandel. Denne fordel er tidligere skønsmæssigt fastsat til 1,50 kr. pr. liter, jf. *Status over grænsehandel 2012* samt kapitel 5 om grænsehandel med sodavand.

Den beregnede virkning af afgiftsændringer på øl fremgår af tabel 3.29. Der er i tabellen taget udgangspunkt i trinvisse afgiftsændringer, som ændrer prisen på en kasse øl med 1,5 kr. Der tages i beregningen udgangspunkt i afgiften efter afgiftsnedsættelsen i juli 2013.

Hvis ølafgiften således forhøjes fra 56,02 til 58,66 kr. pr. liter 100 pct. alkohol svarende til en prisstigning på 1,5 kr. for en kasse øl, skønnes det at medføre et dansk mindreforbrug på ca. 2 mio. liter (fra 466 til 464 mio. liter). Salget i Danmark falder med ca. 4 mio. liter (fra 336 til 332 mio. liter), mens grænsehandlen ville stige med 2 mio. liter (fra 130 til 132 mio. liter). Svenskeres køb i Danmark skønnes at ville være stort set uændret (et fald på 0,3 mio. liter).

Herudover viser modelberegningen, at en sådan afgiftsstigning vil medføre et nettoprovenu til staten på ca. 30 mio. kr. Selvfinansieringsgraden er på ca. 32 pct. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsændring angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer. Samlet peger beregningen på, at en afgiftsændring på 1,50 kr. pr. liter ren alkohol ikke medfører et nævneværdigt samfundsøkonomisk tab, jf. *tabel 3.29*. I skønnet af den samlede samfundsøkonomiske virkning indgår skøn for ændringen i helbredsskader, forvridding af forbrugssammensætning samt grænsehandelsforvridding.

Tabel 3.29. Virkninger af afgiftsændringer på øl

Afgifts- sats ren alkohol	DK pris	-				Netto- prove- nu	Netto- sam- fund	- heraf danske borgere	Hel- breds- omkost- ninger	Selv- finan- sie- rings- grad ¹
Kr. pr. liter ren alkohol	Kr. pr. kasse	Dansk forbrug	heraf købt i DK	- heraf købt i udlandet	Svensk køb i Danmark	Mio. kr.				pct.
66,56	153,79	459	321	139	19	113	-2	-159	44	36
63,93	152,29	461	324	136	19	86	-1	-120	33	34
61,29	150,79	463	328	134	19	58	0	-81	22	33
58,66	149,29	464	332	132	20	30	0	-40	11	32
56,02	147,79	466	336	130	20	-	-	-	-	-
53,39	146,29	468	340	128	20	-31	-1	41	-11	30
50,75	144,79	469	344	126	21	-63	-2	82	-22	29
48,12	143,29	471	347	124	21	-95	-4	124	-33	27
45,48	141,79	473	351	121	21	-129	-7	167	-44	26

1. Selvfinansierungsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter.

Kilde: Egne beregninger.

I beregningerne er det antaget, at grænsehandlen og den illegale handel afhænger lineært af fordelene ved at grænsehandle i Tyskland, dvs. prisforskellen inkl. omkostningen ved pant i Danmark, jf. boks 5.1. Selv hvis prisen var den samme i Danmark og Tyskland, ville der således stadig være et incitament til at grænsehandle som følge af pantbesparelsen. For at tage højde herfor indregnes pantomkostningen, som nævnt i modellen. Det er endvidere antaget, at forbruget stiger med 1,13 mio. liter, når prisen falder med 1 kr., heraf vil 0,13 mio. liter være som følge af et mindre spirittussalg

Desuden bygger beregningen på nye oplysninger om det afgiftspligtige salg, priser i Danmark og Tyskland samt skøn for grænsehandel og illegal handel fra de foregående afsnit. Forudsætningerne om markedet i 2013 er vist i tabel 3.30. Det er lagt til grund, at ca. 15 pct. af salget i Danmark består af guldøl. For at kunne foretage beregningerne er salget af guldøl omregnet til øl i pilsnerstyrke (4,6 pct. vol.). Svenskeres indkøbsmønster har traditionelt været anderledes end danskeres. Det er som i den forrige rapport forudsat i beregningerne, at svenskere køber ca. 60 pct. guldøl.

Tabel 3.30. Forudsætninger for ølmarkedet i 2013

	I alt	- heraf pilsnerøl	- heraf guldøl
	Mio. liter pilsnerækvivalenter		
Salg med afgift	356	289	67
Salg til svenskere	20	8	12
Salg til danskere med afgift	336	281	55
Dansk grænsehandel	130	81	49
Dansk forbrug	466	362	104
	Kr. pr. 30 stk. (10 liter pilsnerækvivalenter)		
Dansk pris		147,79	
Tysk pris		71,78	
Svensk pris		239,40	
Ølafgift (kr. pr. liter 100 pct. ren alkohol)		56,02	
Ølafgift (kr. pr. liter pilsnerækvivalenter)		2,58	
Emballageafgift (kr. pr. liter)		0,32	
Fordel ved grænsehandel i Tyskland udgør for 1 liter øl:	Kr. pr. liter pilsnerækvivalenter		
Forskel i ølafgift		1,90	
Forskel i moms af ølafgift		0,52	
Forskel i emballageafgift og moms heraf		0,40	
Forskel i moms af tysk pris uden afgift		0,32	
Forskel i avance og moms heraf		4,46	
Prisforskel		7,60	
Omkostning ved pant i Danmark ¹		1,46	
I alt fordel		9,06	

1. Jf. boks 5.1 i kapitel 5.

Kilde: Egne beregninger.

4. Tobak

4.1 Sammenfatning

Siden 2009 er prisen på cigaretter i Danmark øget med ca. 10 kr. for en pakke med 20 stk., som følge af en række afgiftsforhøjelser. Den seneste større forhøjelse blev gennemført i april 2012 som en del af *Aftale om finansloven 2012*. Afgiftsforhøjelserne har været med til at sænke det samlede forbrug af (færdig- og hjemmerullede) cigaretter med i alt 750 mio. cigaretter fra 2011 til 2013. Forbruget er dermed faldet med 9 pct. i perioden. Omkring 10 pct. af danskernes forbrug af cigaretter blev købt i udlandet i 2013.

Faldet i forbruget af cigaretter er større end tidligere skønnet, men det er vanskeligt at afgøre, hvor stor en del heraf, der er forårsaget af højere danske afgifter, og hvor meget der kan tilskrives andre forhold som fx stramninger i rygelovgivningen, udbredelse af e-cigaretter og den mere langsigtede tendens til mindre rygning.

Efter de seneste afgiftsforhøjelser er der tilsyneladende heller ikke indtruffet en stigning i grænsehandlen med cigaretter, hvilket ellers var forventet. Grænsehandlen med røgtobak er kun steget i begrænset omfang.

Den afdæmpede udvikling i grænsehandlen kan muligvis være en konsekvens af, at en række "grænsehandelsrelevante" lande har sat afgifterne op de senere år. Det gælder bl.a. i Øst- og Syd-europa. Afgiftsstigningerne har isoleret set reduceret den økonomiske fordel ved grænsehandel og kan være en medvirkende årsag til, at danskernes grænsehandel ikke er steget som ventet. I Tyskland er priserne på cigaretter nogenlunde på samme niveau som i Danmark, og tilskyndelsen til at grænsehandle cigaretter i Tyskland er derfor begrænset. Afgifterne i Tyskland er desuden indekseret, så de automatisk stiger nogenlunde i takt med det generelle tyske prisniveau.

Det skønnes, at grænsehandlen med cigaretter udgjorde omkring 600 mio. cigaretter i 2012 og 2013. Det er stort set det samme som i 2011. Grænsehandlen med røgtobak skønnes at have udgjort omkring 225 mio. gram i begge år. Det er lidt mere end i 2011.

Der er usikkerhed ved denne vurdering. De tilgængelige kilder for grænsehandel peger faktisk i retning af, at grænsehandlen i 2013 er lavere end forudsat. Men samtidig synes Sundhedsstyrelsens rygevanundersøgelse og pris- og afgiftsudviklingen at pege i den modsatte retning.

Tal for statens provenu fra tobaksafgifterne og for antallet af påsatte stempelmærker på cigaretter og tobak indgår som vigtige kilder i fastlæggelsen af forbrug og salg af cigaretter mv. Disse data er imidlertid vanskelige at tolke disse år på grund af de løbende afgiftsforhøjelser siden 2009. Højere afgifter, der kendes på forhånd, fører erfaringsmæssigt til hamstring og "loading" umiddelbart inden afgiftsændringer træder i kraft. "Loading" indebærer, at producenter og importører mv. afgiftsberigtiger et større antal cigaretter, end de ellers ville have gjort, for på den måde at udskyde prisstigningen som følge af en afgiftsforhøjelse. Det har tilsyneladende været tilfældet i forbindelse med de gennemførte afgiftsstigninger i april 2012 og i januar 2014.

Hamstring og "loading" medfører, at afgiftsindtægterne stiger i tiden op til afgiftsforhøjelsen og falder umiddelbart efter. Det fald i cigaretforbruget, som højere afgift i sig selv forårsager, kan således ikke direkte aflæses i afgiftsindtægterne, fordi virkningen på provenuet også påvirkes af hamstring og "loading", der trækker i samme retning.

I *Status over grænsehandel 2012* blev det vurderet, at der ikke var nogen sikkerhed for at opnå et merprovenu ved yderligere afgiftsforhøjelser ud over det gældende afgiftsniveau i 2011. Denne vurdering var blandt andet baseret på, at grænsehandel og smugleri kunne stige relativt kraftigt i forbindelse med store afgiftsforhøjelser på linje med erfaringer fra Norge og England. En sådan udvikling er imidlertid – i hvert fald indtil nu – ikke indtruffet i Danmark.

Baseret på de seneste skøn for udviklingen i det samlede forbrug, det afgiftspligtige salg og grænsehandlen er det vurderingen, at selvfinansierungsgraden ved en lille afgiftsforhøjelse fra 2013-afgiftsniveau svarende til en prisstigning på ca. 50 øre pr. pakke udgør ca. 65 pct. Det er noget mindre end tidligere. Selvfinansierungsgraden angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer.

Ved større forhøjelser er der fortsat risiko for betydelige stigninger i grænsehandlen, fordi det – igen – bliver attraktivt at grænsehandle cigaretter i Tyskland. Forhøjes afgiften svarende til fx 2 kr. pr. pakke, vurderes selvfinansierungsgraden til ca. 85 pct. Risikoen for en pludselig afgiftsdrevet stigning i danskerens grænsehandel i Tyskland ved moderate afgiftsforhøjelser er dog reduceret, idet de tyske afgifter, som nævnt, bliver indekseret med den generelle prisudvikling.

Afgiften på cigaretter medfører, at tilskyndelsen til at ryge mindskes. Det giver på den ene side en samfundsøkonomisk gevinst i form af lavere helbredsomkostninger, men medfører samtidigt på den anden side også en forbrugsforvridning og en grænsehandelsforvridning. Sidstnævnte dækker bl.a. over tab af moms og afgifter betalt af danskere i udlandet, samt omkostninger i form af tid og transportomkostninger. Ved det aktuelle niveau for cigaretafgiften skønnes disse modsatrettede samfundsøkonomiske virkninger at være nogenlunde balancerede.

4.2 Afgiftspligtigt salg af tobaksvarer

Afgifterne på cigaretter og tobak er harmoniserede i EU, idet der er fastlagt minimumsafgiftssatser på produkterne. EU's minimumssatser blev forhøjet den 1. januar 2014. En række medlemslande har imidlertid en overgangsperiode frem til udgangen af 2017, før de skal overholde minimumssatsen. Danmark har i den forbindelse indført mængdebegrænsninger på 300 cigaretter ved indførsel fra de lande, som endnu ikke opfylder minimumsafgiften. Det drejer sig pt. om Bulgarien, Letland, Litauen, Ungarn, Rumænien og Kroatien. Ved indførsel af cigaretter fra de øvrige medlemslande er den vejledende mængde på 800 stk. cigaretter.

Samtidig med forhøjelsen af EU's minimumssats (den 1. januar 2014) blev afgifterne på cigaretter og tobak i Danmark forhøjet svarende til ca. 40 øre pr. 20 stk. cigaretter inkl. moms. Afgifterne på cigaretter og tobak blev inden da senest forhøjet i april 2012 som en del af *Finanslovsaftalen for 2012*. Afgifterne blev forhøjet svarende til en gennemsnitlig prisstigning på ca. 3 kr. inkl. moms for 20 stk. cigaretter. Afgiften på cigaretter blev samtidig omlagt, så der kom maksimal vægt på stykafgiften, mens værdiafgiften blev reduceret til 1 pct. af detailprisen. Det betød, at de billigste cigaretter steg relativt mest i pris. Samtidig blev der indført en minimumspakkestørrelse på 20 stk. cigaretter, således at det ikke længere er muligt at købe 10 styks pakker. Det er heller ikke længere muligt for producenterne at reducere antallet af cigaretter i en pakke.

Afgifterne på fint- og groftskåren tobak er blevet justeret parallelt med afgiftsforhøjelserne på cigaretter. Der er alene tale om vægtbaserede afgifter, hvor afgiften på finskåren tobak er højere end afgiften på groftskåren tobak.

Afgifterne på cigarer, cerutter og cigarillos mv. er ikke blevet justeret i forbindelse med de øvrige afgiftsforhøjelser for tobaksvarer. Som en del af *Affale om en Vækstpakke 2014* er afgiften på cigarer, cerutter og cigarillos mv. for første gang siden 1978 blevet forhøjet. Forhøjelsen trådte i kraft 1. januar 2015.¹²

Provenuet fra cigaretafgiften steg i 2012 med ca. 640 mio. kr. sammenlignet med året før, *jf. tabel 4.1*. Stigningen kan hovedsageligt tilskrives 1. kvartal 2012, hvor indtægten var ca. dobbelt så stor som samme periode året før. Da afgiftsforhøjelsen trådte i kraft i april 2012, kan merindtægten i 1. kvartal sandsynligvis især tilskrives hamstring af cigaretter til gammel afgift umiddelbart op til, at afgiftsforhøjelsen trådte i kraft.

Det blev oprindeligt lagt til grund, at afgiftsforhøjelsen i 2012 ville medføre en finansårsvirkning på tobaksafgiftskontoen på ca. 100 mio. kr. i 2012 og yderligere omkring 75 mio. kr. i 2013. Den samlede merindtægt blev forudsat modsvaret af et næsten tilsvarende mindreprovenu på momskontoen som følge af øget grænsehandel. Det er imidlertid sandsynligt, at merprovenuet på tobaksafgiftskontoen har været på niveau med det forventede, mens der sandsynligvis ikke har været et tilsvarende mindreprovenu på momskontoen, da grænsehandlen tilsyneladende ikke er steget som forventet.

Der lader ligeledes til at have været hamstring i det sidste kvartal af 2013, hvor provenuet var godt 30 pct. højere end samme periode året før. Samlet har det betydet, at indtægterne fra cigaretafgiften er steget med knap 900 mio. kr. svarende til en stigning på 12 pct. fra 2011 til 2013. Merprovenuet skyldes sandsynligvis dels afgiftsforhøjelsen i 2012, og dels at der har været hamstring både i 2012 og 2013 op til afgiftsforhøjelserne. Indtægterne på baggrund af det afgiftspligtige salg afspejler derfor ikke det langsigtede niveau, da det forventes, at provenuet fra tobaksafgifterne igen vil falde i 2014 og 2015.

For de øvrige tobaksafgifter har der ligeledes været tale om en stigning i provenuet fra 2011 til 2013, men her kan merindtægten alene tilskrives en stigning fra 2011 til 2012. Særligt iøjnefaldende er det, at provenuet fra afgiften på cigarer mv., efter i mange år at have været faldende, i 2012 steg med 58 pct. i forhold til 2011. Denne stigning kan i nogen grad være forårsaget af en substitution fra andre tobaksvarer som følge af afgiftsforhøjelserne på disse.

---

¹² Stykafgiften forhøjes fra 19,8 øre pr. stk. til 42,5 øre pr. stk. i 2015 og til 50 øre pr. stk. i 2016. Værdiafgiften på 10 pct. fastholdes, og der indføres en minimumsafgift på 108,8 øre inkl. moms i 2015 og 130 øre inkl. moms i 2016. Stykafgiften indekseres herefter med 1,8 pct. årligt frem til 2020, og minimumsafgiften reguleres tilsvarende.

Tabel 4.1. Udviklingen i tobaksafgiftsprovenuet

Mio. kr.	Cigaretter	Cigarer mv.	Røgtobak ¹	Cigaretpapir ²	Total
1. kv. 2008	1.728	10	87	6	1.831
2. kv. 2008	1.620	10	81	7	1.718
3. kv. 2008	1.674	11	32	9	1.725
4. kv. 2008	1.594	9	188	4	1.795
I alt 2008	6.616	40	388	26	7.069
1. kv. 2009	1.566	6	85	7	1.664
2. kv. 2009	1.604	9	85	7	1.705
3. kv. 2009	1.717	8	82	7	1.815
4. kv. 2009	1.873	10	104	6	1.993
I alt 2009	6.760	33	356	28	7.177
1. kv. 2010	1.883	9	87	7	1.985
2. kv. 2010	2.609	9	115	7	2.740
3. kv. 2010	1.575	8	124	6	1.713
4. kv. 2010	1.794	9	93	8	1.903
I alt 2010	7.860	33	418	28	8.340
1. kv. 2011	1.393	7	101	6	1.507
2. kv. 2011	1.881	8	101	7	1.998
3. kv. 2011	2.071	9	127	7	2.214
4. kv. 2011	1.661	8	99	8	1.776
I alt 2011	7.005	32	429	29	7.495
1. kv. 2012	2.762	8	134	8	2.912
2. kv. 2012	1.361	8	128	8	1.506
3. kv. 2012	1.811	9	137	10	1.967
4. kv. 2012	1.713	26	114	9	1.862
I alt 2012	7.647	51	514	35	8.247
1. kv. 2013	1.471	20	128	9	1.628
2. kv. 2013	2.138	12	126	9	2.285
3. kv. 2013	2.031	2 ³	110	9	2.151
4. kv. 2013	2.237	12	125	9	2.384
I alt 2013	7.877	46	489	35	8.447

1. Rulletobak (fin) og pipetobak (grov).

2. Afgiften på cigaretpapir er en del af forbrugsafgiftsloven.

3. Det lave provenu i 3. kvartal 2013 kan henføres til en større godtgørelse i juli 2013.

Kilde: Statsregnskabet.

Ifølge oplysninger fra SKAT om antallet af påsatte stempelmærker er cigaretsalget i perioden fra 2011 til 2013 faldet marginalt med 1 pct., *jf. tabel 4.2*. For rulletobak er der tale om stigende salg i 2012 og et fald i 2013. For perioden 2011 til 2013 har der været en fremgang i salget af rulletobak og cigarer, mens salget af cigaretpapir og særligt pipetobak er faldet.

Der har været en stigning på knap 80 pct. i antallet af påsatte stempelmærker på cigarer, cerutter og cigarillos mv. fra 2011 til 2013. Det skyldes sandsynligvis, at der i de seneste år er blevet markedsført en del cigarillos, som til forveksling ligner cigaretter. Prisen for en pakke cigarillos med 20 stk. har længe ligget under 20 kr., hvilket i takt med de stigende priser på cigaretter kan have skabt en tilskyndelse for nogle rygere til at skifte fra cigaretter til cigarillos. Således er antallet af cigarer,

cerutter og cigarillos mv. steget med 53 mio. stk. i perioden 2011-2013, mens antallet af cigaretter er faldet med 52 mio. stk. Hvis man her til lægger ændringen i salget af fin- og grovskåret tobak (hvor 1 gram tobak svarer til 1 cigaret), er der tale om et samlet fald på 58 mio. stk. Det markant stigende salg af cigarer mv. forventes at ophøre i 2015, når afgiftsforhøjelserne på disse produkter (fra *Aftale om en Vækstpakke 2014*) er trådt i kraft.

Tabel 4.2. Udvikling i påsatte stempelmærker

	Cigaretter	Cigarer mv.	Pibetobak (grov)	Rulletobak (fin)	Cigaretpapir
	Mio. stk.		Mio. gram		Mio. stk.
1. Kvt. 2008	1.910	18	92	115	154
2. Kvt. 2008	1.962	21	103	115	166
3. Kvt. 2008	1.948	23	96	112	221
4. Kvt. 2008	2.083	20	100	118	98
I alt 2008	7.903	82	390	459	639
1. Kvt. 2009	1.789	15	79	105	187
2. Kvt. 2009	2.026	18	87	108	181
3. Kvt. 2009	1.936	19	90	107	183
4. Kvt. 2009	2.116	19	83	119	161
I alt 2009	7.868	71	340	439	712
1. Kvt. 2010	1.987	15	66	89	173
2. Kvt. 2010	2.784	17	73	147	181
3. Kvt. 2010	1.178	17	80	78	161
4. Kvt. 2010	1.753	17	82	101	195
I alt 2010	7.702	67	301	415	710
1. Kvt. 2011	1.337	14	60	100	159
2. Kvt. 2011	1.797	20	67	109	184
3. Kvt. 2011	1.940	16	66	97	176
4. Kvt. 2011	1.830	18	67	112	207
I alt 2011	6.904	68	259	418	727
1. Kvt. 2012	2.505	16	62	127	153
2. Kvt. 2012	1.037	19	63	100	168
3. Kvt. 2012	1.661	23	58	113	205
4. Kvt. 2012	1.554	25	53	93	175
I alt 2012	6.756	84	236	432	701
1. Kvt. 2013	1.329	27	44	107	171
2. Kvt. 2013	1.669	32	45	103	171
3. Kvt. 2013	1.679	30	49	96	183
4. Kvt. 2013	2.175	33	53	122	179
I alt 2013	6.852	121	191	427	703

Kilde: SKAT på baggrund af producenter og importører.

Skatteministeriets tal for salget af cigaretter og tobak er baseret på afgiftsindtægterne og tal for påsatte stempelmærker ifølge SKAT, *jf. tabel 4.2*. Der er andre opgørelser af det indenlandske

salg, som bygger på andre kilder. A. C. Nielsen¹³ opgør salget af cigaretter til forbrugere i Danmark. Opgørelsen adskiller sig fra de øvrige tal for det afgiftspligtige salg i Danmark ved at være opgjøret som endeligt salg til forbrugerne. Oplysningerne bygger således ikke på fx afgiftsindtægter eller stempelmærker. I følge A.C. Niensens opgørelse er salget af cigaretter i alle år noget lavere end salget opgjøret af SKAT på baggrund af påsatte stempelmærker, *jf. tabel 4.3*. I begge opgørelser falder salget gennemsnitligt 4-5 pct. pr. år, og udviklingen fra 2010 til 2013 viser et samlet fald i salget på 11-13 pct. A.C. Niensens opgørelse og de øvrige oplysninger viser således samme overordnede udvikling i salget, om end der er en betydelig niveauforskel.

Tabel 4.3. Udviklingen i salget af cigaretter på baggrund af A.C. Nielsen og SKAT

Mio. cigaretter	2010	2011	2012	2013
A. C. Nielsen	6.507	6.354	5.973	5.633
SKAT	7.702	6.904	6.756	6.852

Anm.: Da salgstallene fra A.C. Nielsen kun dækker ca. 90 pct. af markedet, er tallene opregnet til 100 pct. for at opgøre det samlede salg i Danmark.

Kilde: Philip Morris International, A.C. Nielsen og SKAT, *jf. tabel 4.2*.

Udviklingen i salget af groft- og fintskåret røgtobak opgjøret af Tobaksindustrien er vist i tabel 4.4. Salget efter denne opgørelse svarer for de fleste år til de tal, der nås frem til med udgangspunkt i stempelmærker og provenu, *jf. tabel 4.4*. Tobaksindustriens oplysninger viser et fald i salget af både fint- og groftskåren tobak i perioden 2011-2013, mens tallene på baggrund af stempelmærker og provenu viser en mindre stigning i salget af fintskåren tobak fra 2011-2013.

Tabel 4.4. Udvikling i salget af røgtobak ifølge Tobaksindustrien og SKAT

Mio. gram		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tobaksindustrien	Finskåren tobak	445	425	401	418	429	412
	Grovsåren tobak	372	342	283	257	226	199
SKAT	Finskåren tobak	459	439	415	418	432	427
	Grovsåren tobak	390	340	301	259	236	191

Kilde: Tobaksindustrien og SKAT, *jf. tabel 4.2*.

4.3 Priser

Gennemsnittet af cigaretpriserne i EU og Norge er ca. 33,3 kr. for 20 stk. cigaretter, mens prisen er omkring 40 kr. i Danmark, *jf. tabel 4.5*. Fire af de 28 EU lande har højere gennemsnitspriser end Danmark, mens resten har lavere gennemsnitspriser. Særligt de østeuropæiske lande har meget lave gennemsnitspriser. Eksempelvis har Polen en gennemsnitspris, som er godt halvt så stor som den danske.

Det mest populære mærkevarer i Danmark er fortsat Prince, som i Danmark koster 43 kr. pr. 20 stk. Der kunne spares godt 2 kr. i 2013 ved i stedet at købe dem i Tyskland, mens de kostede knap 6 kr. mere i Sverige.

¹³ A. C. Nielsen er en international analysevirksomhed, som bl.a. indsamler data for salg i detailhandlen. Tallene dækker ca. 90 pct. af det danske marked, men indeholder fx ikke tal for salg i kiosker mv. Skatteministeriet har modtaget A.C. Nielsen tal for cigaretsalg fra Philip Morris International.

Til trods for at afgiften på cigaretter er harmoniseret i EU, er der meget stor forskel på, hvilken afgiftsstruktur de forskellige lande anvender. Danmark lægger ligesom en række andre højafgiftslande, herunder Sverige, Norge, Holland og Irland, størst vægt på stykafgiften frem for værdiafgiften.

Table 4.5. Priser, moms og afgifter på cigaretter i EU og Norge

	Styk- afgift	Værdi- afgift	moms	Detailpris billigste mærkevare	Vejede gen- snitlige detailpris (WAP) ¹	Beregnet detailpris ² ved samme pris som i Danmark	Indeks over beregnet nettopris
	DKK pr. 20 stk.	Pct. af detailpris		DKK pr. 20 stk.			
Litauen	6,39	25,00	17,36	15,96	17,75	25,12	47
Bulgarien	7,70	23,00	16,67	16,04	17,73	26,17	37
Tjekkiet	6,90	27,00	17,36	18,65	20,58	26,93	56
Rumænien	9,01	19,00	19,35	16,71	20,96	27,73	48
Kroatien	3,86	37,00	20,00	16,63	20,14	27,78	59
Slovakiet	8,88	23,00	16,67	21,18	21,42	28,11	50
Letland	5,94	33,50	17,36	17,00	19,39	28,55	44
Luxembourg	2,62	48,11	15,00	28,34	29,42	29,02	102
Slovenien	9,73	21,87	18,03	23,12	24,39	29,65	61
Ungarn	6,30	31,00	21,26	20,96	22,41	30,13	54
Estland	6,94	34,00	16,67	20,14	21,03	30,45	43
Polen	7,29	31,41	18,70	18,35	20,89	30,82	39
Østrig	5,22	42,00	16,67	27,97	30,15	32,20	90
Cypern	8,20	34,00	15,97	24,24	30,43	32,56	87
Grækenland	11,93	20,00	18,70	23,87	24,48	32,66	38
Portugal	13,03	17,00	18,70	28,34	29,07	32,83	70
Italien	1,54	53,69	17,36	29,83	34,01	33,26	103
Malta	12,31	25,00	15,25	30,58	30,34	34,13	72
Belgien	3,52	50,41	17,36	36,02	36,41	36,01	102
Tyskland	14,36	21,74	15,97	31,32	37,44	36,04	111
Spanien	3,59	51,00	16,96	29,46	32,07	36,46	83
Danmark	23,34	1,00	20,00	36,02	39,78	39,78	100
Holland	25,34	2,36	17,36	38,86	39,47	41,63	79
Sverige	24,82	1,00	20,00	37,96	44,11	41,66	124
Finland	4,18	52,00	19,35	34,31	36,48	42,80	78
Frankrig	7,27	49,70	16,67	48,48	48,48	45,66	112
Irland	36,07	8,72	18,70	60,04	66,53	60,84	151
Storbritannien	32,93	16,50	16,67	55,41	60,82	61,37	95
Norge	42,50	-	20,00	71,00	90,00	63,23	365
Gnst. EU 28 + Norge	12,13	27,59	17,80	30,23	33,32	35,99	

1. WAP (Weighted Average Price) angiver den gennemsnitlige detailpris.

2. Den beregnede detailpris er beregnet på baggrund af prisen ekskl. moms og afgifter i Danmark.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Excise Duty Tables januar 2014, Finansdepartementet i Norge, Danmarks Statistik og British American Tobacco.

Der er en tendens til, at prisen ekskl. moms og afgifter, herunder avancerne, er lavere i lande, der har relativt høje værdiafgifter. Det afspejler bl.a., at en værdiafgift også rammer avancerne, mens det ikke er tilfældet for en stykafgift. En værdiafgift påvirker som udgangspunkt heller ikke de relative priser mellem forskellige produkter.

Prisen på cigaretter opgjort før afgifter og moms ser ud til at være højere i Danmark end i andre lande, *jf. tabel 4.5*. Det kan fx være udtryk for, at konkurrencen ikke er tilstrækkelig hård. I anden søjle fra højre angives en beregnet detailpris i de forskellige lande, såfremt prisen ekskl. moms og afgifter havde været den samme som i Danmark. Hvis den beregnede pris er mindre end den faktiske gennemsnitlige detailsalgspris (WAP), indikerer det, at prisen ekskl. moms og afgifter, herunder avancen, er større i Danmark end i det pågældende land. Det gør sig gældende for langt de fleste lande.

I yderste højre søjle er på den baggrund vist et indeks for gennemsnitsprisen ekskl. moms og afgifter (nettoprisen) i de 29 lande. Forskellen i nettopriser er dels et udtryk for forskelle i produktionsomkostninger mv. og dels et udtryk for forskelle i avancer. Da høje værdiafgifter alt andet lige skaber et incitament til øget priskonkurrence, må det forventes, at lande med relativt lave værdiafgifter også vil have relativt højere avancer og dermed nettopriser. Af de 8 lande, der har et prisindeks på 100 eller derover, har Danmark, Norge, Sverige, Irland og Tyskland værdiafgifter, som ligger under gennemsnittet. I Norge består afgiften udelukkende af en stykafgift, og her er nettopriserne mere end 3 gange så høje som i Danmark. Der er dog også tegn på høje avancer i lande som Belgien, Frankrig og Italien, der alle har relativt høje værdiafgifter.

Gennemsnitsprisen i Danmark var i 2013 på ca. 40 kr. for en pakke med 20 stk. cigaretter, *jf. tabel 4.6*. Der er tale om en stigning i gennemsnitsprisen på knap 10 kr. i løbet af de seneste 4-5 år. Prisen på Prince cigaretter og den mest populære priskategori er ligeledes steget med ca. 10 kr. for en pakke.

Prisstigningen skyldes hovedsageligt afgiftsforhøjelserne i 2010 og 2012. I enkelte kvartaler i 2010 og 2011 var billige cigaretter de mest populære, hvilket skal ses i lyset af, at de på det tidspunkt var markant billigere end Prince. I størstedelen af 2012 og i hele 2013 var den mest populære priskategori igen i samme priskategori som Prince. Det afspejler bl.a., at mens afgiftsændringerne i 2010 lagde større vægt på værdielementet i beskætningen, blev der fra 2. kvartal 2012 lagt maksimalt vægt på stykelementet. Det medførte, at de billigste cigaretter steg mest i pris, og at prisspændet mellem dyre og billige cigaretter mindskedes.

Tabel 4.6. Prisudviklingen på cigaretter i Danmark

Kr. pr. 20 stk.	Prince cigaretter	Mest populære Priskategori ¹	Gennemsnitspris
1. Kvt. 2008	32,50	32,50	30,21
2. Kvt. 2008	32,50	32,50	30,01
3. Kvt. 2008	32,50	32,50	29,94
4. Kvt. 2008	32,50	32,50	30,14
2008	32,50	32,50	30,08
1. Kvt. 2009	33,00	33,00	29,94
2. Kvt. 2009	33,00	33,00	29,96
3. Kvt. 2009	33,00	33,00	30,20
4. Kvt. 2009	33,00	33,00	31,24
2009	33,00	33,00	30,33
1. Kvt. 2010	37,00	37,00	33,67
2. Kvt. 2010	37,00	37,00	32,70
3. Kvt. 2010	38,00	31,00	35,03
4. Kvt. 2010	38,00	31,00	34,36
2010	37,50	34,00	33,94
1. Kvt. 2011	38,00	38,00	34,62
2. Kvt. 2011	38,95	31,58	35,24
3. Kvt. 2011	38,95	31,58	35,93
4. Kvt. 2011	40,00	40,00	36,14
2011	38,97	35,29	35,48
1. Kvt. 2012	40,00	40,00	36,68
2. Kvt. 2012	40,00	40,00	38,76
3. Kvt. 2012	42,00	37,50	39,08
4. Kvt. 2012	42,00	42,00	39,37
2012	41,00	39,88	38,47
1. Kvt. 2013	43,00	43,00	39,76
2. Kvt. 2013	43,00	43,00	40,18
3. Kvt. 2013	43,00	43,00	39,90
4. Kvt. 2013	43,00	43,00	40,55
2013	43,00	43,00	40,10

1. Den mest solgte priskategori angiver den prisklasse af cigaretter, som har været den mest solgte i det pågældende kvartal.

Kilde: SKAT på baggrund af producenter og importører.

Der kan opnås en besparelse på ca. 7-8 kr. ved at købe tobak og papir i Danmark sammenlignet med en pakke billige fabriksfremstillede cigaretter, mens besparelsen udgør knap 13 kr. i forhold til Prince cigaretter, *jf. tabel 4.7*. Køber man i stedet tobak og papir i Tyskland, udgør besparelsen op til godt 19 kr. pr. pakke sammenlignet med billige fabriksfremstillede cigaretter i Danmark. Man kan altså fortsat opnå væsentlige besparelser ved selv at rulle cigaretter frem for at købe de færdigfremstillede. Dette gælder især, hvis tobakken købes i Tyskland.

Tabel 4.7. Eksempler på besparelse ved hjemmerulning i Danmark

Mærkevare fabriksfremstillede cigaretter	Pris for 20 stk. fabriksfremstillede cigaretter	Røgtobak mærke og land	Pris for 20 gram røgtobak	Pris for 20 stk. cigaret- papirer	Besparel- se pr. pakke
Skjold og LD	37,00	Escort DK	27,93	2,15	6,92
Skjold og LD	37,00	Opal DK	26,57	2,15	8,28
Skjold og LD	37,00	Escort TY	18,60	0,80	17,60
Skjold og LD	37,00	Opal TY	17,05	0,80	19,16
Prince	43,00	Escort DK	27,93	2,15	12,92

Kilde: Egne beregninger på baggrund af prisoplysninger fra www.nemlig.com, www.sartorvet.com og www.gpris.dk.

Der er også stor forskel på afgiftsstrukturen for finskåren tobak i EU-landene (og Norge), *jf. tabel 4.8*. Nogle lande anvender både en vægtbaseret og en værdibaseret afgift, mens andre anvender enten den ene eller den anden afgift. Danmark anvender udelukkende en vægtbaseret afgift på finskåren tobak.

For finskåren tobak ser der også ud til at være en tendens til, at prisen ekskl. moms og afgifter, herunder avancerne, har en tendens til at være lavere i lande, der anvender værdiafgift. I tabel 4.8 er vist en beregnet detailpris i de forskellige lande, når det antages, at prisen før moms og afgifter svarer til den danske nettopris. Denne beregnede pris er væsentligt højere end den gennemsnitlige detailpris (WAP-prisen) i flere af de lande, der anvender værdiafgift. Det gælder fx for Finland, Østrig, Belgien, Ungarn, Luxembourg, Holland, Polen og Portugal, hvorimod det omvendte er tilfældet i Tyskland, Spanien og Frankrig.

Tabel 4.8. Priser, moms og afgifter på finskåren røgtobak i EU og Norge

	Vægtafgift	Værdiafgift	Moms	Vægtet gennemsnitlig detailpris (WAP) ²	Beregnet detailpris ³ ved samme nettopris som i Danmark
	DKK pr. 20 gram ¹	Pct. af detailpris		DKK pr. 20 gram	
Luxembourg	1,09	32,80	15,00	10,64	13,20
Litauen	7,04	-	17,36	-	15,54
Belgien	2,16	31,50	17,36	14,99	15,58
Estland	8,32	-	16,67	-	16,95
Letland	8,28	-	17,36	-	17,04
Kroatien	8,81	-	20,00	-	18,27
Tyskland	6,97	14,63	15,97	19,42	18,41
Tjekkiet	9,72	-	17,36	-	18,79
Slovenien	10,07	-	18,03	-	19,36
Slovakiet	10,61	-	16,67	-	19,69
Østrig	-	54,00	16,67	17,90	19,78
Bulgarien	11,59	-	16,67	-	20,88
Polen	4,98	31,41	18,70	15,30	21,62
Ungarn	-	52,00	21,26	11,38	21,70
Spanien	3,28	41,50	16,96	23,43	21,87
Holland	10,84	7,19	17,36	18,92	22,05
Rumænien	12,87	-	19,35	-	23,15
Malta	14,26	-	15,25	-	23,67
Italien	-	58,50	17,36	-	24,04
Danmark	15,46	-	20,00	-	26,57
Portugal	11,19	20,00	18,70	23,08	27,72
Finland	2,98	52,00	19,35	21,91	30,67
Frankrig	10,07	32,00	16,67	33,56	30,92
Cypern	22,37	-	15,97	-	33,53
Grækenland	-	67,00	18,70	-	40,58
Sverige	30,49	-	20,00	-	45,37
Storbritannien	32,28	-	16,67	-	45,70
Irland	37,62	-	18,70	-	53,41
Norge	42,50	-	20,00	-	60,37
Gnst. EU 28 + Norge	11,58	17,05	17,80	19,14	26,43

1. Svarende til 20 stk. cigaretter.

2. WAP (Weighted Average Price) angiver den gennemsnitlige detailpris.

3. Den beregnede detailpris er beregnet på baggrund af prisen ekskl. moms og afgifter i Danmark.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Excise Duty Tables january 2014, Danmarks Statistik og Finansdepartementet i Norge.

4.4 Grænsehandel

Ifølge Gallups interviewundersøgelse er grænsehandlen med cigaretter faldet både i 2012 og 2013, jf. tabel 4.9. Det er overraskende, da der blev gennemført en relativt stor afgiftsstigning i april 2012. Der har dog også været pris- og afgiftsstigninger i de øvrige europæiske lande, hvilket kan være en af årsagerne til den vigende danske grænsehandel. Den gennemsnitlige detailpris på cigaretter (WAP-prisen) er således steget i samtlige EU-lande (med undtagelse af Tjekkiet) og i

Norge. I de 29 lande, som er med i opgørelsen, er detailprisen i gennemsnit steget fra 29,57 kr. til 33,32 kr. pr. pakke svarende til en gennemsnitlig prisstigning på knap 4 kr. eller 13 pct. på godt 2 år. I Danmark er prisen steget med godt 5 kr. pr. pakke svarende til en prisstigning på 15 pct. I de sydeuropæiske lande er priserne steget med ca. 4,5 kr. i gennemsnit, mens den gennemsnitlige prisstigning i de østeuropæiske lande har været på knap 3 kr., *jf. tabel 4.5 og tabel 3.8 i Status over grænsehandel 2012.*

Tabel 4.9. Grænsehandel med cigaretter ifølge Gallup

Mio. stk.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grænselandet	3	1	2	5	4	2
Øvrige Danmark	232	201	130	191	166	94
Danmark i alt	235	202	132	196	170	97

Kilde: TNS Gallup.

En anden forklaring på den faldende grænsehandel kan være den øgede udbredelse af e-cigaretter, som er forholdsvis billige. Ifølge tal fra Sundhedsstyrelsen var der i 2013 op imod 5 pct. af befolkningen, svarende til omkring 200.000 danskere, som dagligt eller en gang imellem røg e-cigaretter. I 2010 var tallet kun 1 procent¹⁴. Hertil kommer, at reglerne for rygning på offentlige steder mv. løbende er blevet strammet gennem de seneste år, senest i 2012, hvor lov om røgfri miljøer blev revideret. Regelændringerne betød bl.a., at det ikke længere er tilladt at ryge på enkeltmandskontorer. Den strammere regulering reducerer givetvis cigaretforbruget og derigennem også grænsehandlen.

Gallups interviewundersøgelse af grænsehandlen med rulle- og pibetobak viser, som ventet, en stigning i grænsehandlen med rulletobak fra 2011 til 2012 og et mindre fald fra 2012 til 2013, *jf. tabel 4.10.* Grænsehandlen med pibetobak er dog faldet begge år. Samlet er der tale om en mindre stigning i grænsehandlen med røgtobak fra 2011 til 2013.

Tabel 4.10. Grænsehandel med røgtobak ifølge Gallup

Mio. gram		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grænselandet	Rulletobak (fin)	8	2	13	8	9	6
	Pibetobak (grov)	-	-	-	1	1	1
	I alt	8	2	13	9	9	6
Øvrige Danmark	Rulletobak (fin)	82	115	62	51	73	65
	Pibetobak (grov)	15	12	1	11	8	6
	I alt	97	127	63	61	82	71
Danmark i alt	Rulletobak (fin)	90	117	75	59	82	71
	Pibetobak (grov)	15	12	1	12	9	6
	I alt	105	129	76	70	91	77

Anm.: Der ligger relativt få observationer til grund for Gallups tal for grænsehandlen med røgtobak, og de er derfor forbundet med en vis usikkerhed.

Kilde: TNS Gallup.

¹⁴ Sundhedsstyrelsen: Danskernes rygevaner 2013.

Tobaksindustriens opgørelse af grænsehandlen med rulletobak og cigaretpapir viser ligeledes en stigning i grænsehandlen fra 2011 til 2013, *jf. tabel 4.11*, men modsat Gallups undersøgelse ses der ikke en faldende tendens fra 2012 til 2013.

Tabel 4.11. Grænsehandel med røgtobak og cigaretpapir ifølge Tobaksindustrien

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Fintskåren røgtobak (mio. gram)	235	176	170	197	212	225
Cigaretpapir (mio. stk.)	460	430	345	400	430	456

Kilde: Tobaksindustrien.

Som noget nyt opgøres danskernes køb af cigaretter også af GfK ConsumerScan. Opgørelsen, som kun omfatter 2013, viser, at danskernes samlede køb af cigaretter i Danmark og Tyskland udgør knap 8 mia. stk., *jf. tabel 4.12*. Heraf er 174 mio. cigaretter grænsehandlet i Tyskland. Ifølge denne opgørelse er salget i Danmark og grænsehandlen noget højere, end hvad der kan opgøres på baggrund af afgiftsindtægterne, oplysninger fra SKAT vedr. påsatte stempelmærker og på baggrund af Gallups undersøgelse. Hertil kommer, at tallene fra ConsumerScan alene dækker grænsehandel i Tyskland, hvor der ifølge de øvrige undersøgelser ikke er nævneværdig grænsehandel.

ConsumerScan måler også priserne på cigaretter. Prisen stemmer nogenlunde overens med gennemsnitsprisen i Danmark (som fremgår af tabel 4.5). Prisen i Tyskland angives at være noget lavere end den tyske gennemsnitspris, hvilket muligvis kan skyldes, at det i højere grad er billigere mærkerverer, som grænsehandles.

Tabel 4.12. Danskeres køb af cigaretter ifølge GfK ConsumerScan

		1. halvår 2013	2. halvår 2013	2013 i alt
Mængde (Mio. stk.)	Total	3.865	4.117	7.981
	Danmark	3.767	4.040	7.807
	Tyskland	97	77	174
Værdi (Mio. kr.)	Total	7.456	8.080	15.536
	Danmark	7.302	7.958	15.260
	Tyskland	154	122	276
Pris (kr. pr. 20 stk. cigaretter)	Total	38,59	39,25	38,93
	Danmark	38,77	39,40	39,09
	Tyskland	31,65	31,80	31,72

Kilde: GfK ConsumerScan.

De forskellige skøn for grænsehandlen med cigaretter og røgtobak fremgår af tabel 4.13. Herudover indgår et skøn for grænsehandlen fordelt på legal- og illegal handel opgjort i KPMG Project Sun 2013. Project Sun er en rapport over tobaksforbruget i EU-28 udført af KPMG på bestilling fra de fire største cigaretproducenter¹⁵.

¹⁵ KPMG Project Sun er udført for British American Tobacco, Imperial Tobacco Limited, JT International og Philip Morris International.

Tabel 4.13. Sammenligning af skøn for grænsehandlen med cigaretter og røgtobak

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cigaretter	Mio. stk.					
Gallup	235	202	132	196	170	97
ConsumerScan						174
KPMG Project Sun	850	500	650	530	390	370
-heraf grænsehandel	340	220	310	300	230	140
-heraf illegal	510	280	340	230	170	230
Skatteministeriets skøn	475	450	600	600	600	600
Røgtobak	Mio. gram					
Gallup	105	129	76	70	91	77
Tobaksindustrien (finskåren)	235	176	170	197	212	225
Skatteministeriets skøn	250	175	175	200	225	225

Kilde: GfK ConsumerScan, TNS Gallup, KPMG Project Sun og egne beregninger.

Ifølge denne rapport har der, som det også fremgår af tallene fra Gallup, været et fald i grænsehandlen med cigaretter fra 2011 til 2012 til trods for afgiftsforhøjelsen i april 2012. Det er både den legale og den illegale grænsehandel, som ser ud til at være faldet. Ifølge rapporten har der ligeledes været et begrænset fald i den samlede grænsehandel og illegale handel fra 2012 til 2013. Dette fald er dog sammensat af en stigning i den illegale handel og et fald i den legale grænsehandel. Størstedelen af danskernes grænsehandel med cigaretter stammer ifølge undersøgelsen fra toldfrit salg.

De undersøgelser, der foreligger, tyder således på, at danskeres grænsehandel med cigaretter er faldet betydeligt siden 2011. Denne udvikling er overraskende, da afgiftsforhøjelserne alt andet lige har medført en øget økonomisk fordel ved grænsehandel med cigaretter, hvilket vil tilsige, at danskernes grænsehandel med cigaretter burde være steget.

Som en indirekte og mere usikker indikator kan der opgøres et skøn for grænsehandelen med cigaretter med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens rygevanerundersøgelse. Sundhedsstyrelsens undersøgelse viser, at andelen af dagligrygere er faldet fra 18 pct. af befolkningen i 2011 til 17 pct. i 2013, mens andelen af lejlighedsvis rygere stort set er uændret.¹⁶ Den andel af rygerne, som ryger cigaretter, og antallet af cigaretter, som dagligrygere angiver at ryge, er i 2013 ligeledes på samme niveau som i 2011.

Hvis det forudsættes, at danskernes samlede forbrug af cigaretter i 2011 er på niveau med Skatteministeriets skøn (ekskl. hjemmerullede cigaretter), svarer det fx til, at dagligrygerne i gennemsnit røg ca. 25 cigaretter om dagen, mens de, der kun røg lejlighedsvis, i gennemsnit røg ca. 20 cigaretter om ugen. Hvis det gennemsnitlige forbrug pr. ryger er det samme i 2013, hvilket rygevanerundersøgelsen indikerer, bliver det samlede beregnede forbrug på ca. 7.450 mio. cigaretter i 2013. Fratrukket det afgiftspligtige salg i Danmark samt skønnet for udlændinges køb af cigaretter her i landet, kan grænsehandlen beregnes til ca. 1.150 mio. cigaretter i 2013. Modsat de øvrige kilder indikerer denne beregning således en stigning i grænsehandlen i 2013, *jf. tabel 4.14*.

¹⁶ Sundhedsstyrelsen: <http://sundhedsstyrelsen.dk/da/sundhed/tobak/tal-og-undersogelser/danskernes-rygevaner>.

Tabel 4.14. Beregnet forbrug og grænsehandel på baggrund af Sundhedsstyrelsens rygevanundersøgelser

Mio. cigaretter	2011	2012	2013
Beregnet forbrug ifølge Rygevanundersøgelsen	7.630	7.270	7.450
Afgiftspligtigt salg i Danmark	7.100	6.750	6.400
Skøn for udlændinges handel i Danmark	75	100	100
Beregnet grænsehandel	605	620	1.150

Anm.: Andelen af befolkningen over 15 år, som angiver at ryge dagligt eller lejlighedsvis, er regnet om til antal personer med befolkningstal fra Danmarks Statistik. Det antages, at dagligrygere i gennemsnit ryger 24,9 cigaretter om dagen, mens de, der angiver at ryge lejlighedsvis, ryger 20 cigaretter om ugen. Derved bliver forbruget i 2011 ifølge rygevanundersøgelsen på niveau med forbruget ifølge Skatteministeriets beregninger (ekskl. hjemmerullede cigaretter). Det gennemsnitlige forbrug pr. person fastholdes de efterfølgende år.

Kilde: Sundhedsstyrelsens rygevanundersøgelser: Danskernes rygevaner 2011, 2012 og 2013, Danmarks Statistik og egne beregninger.

På baggrund af ovenstående kilder er det i denne rapport lagt til grund, at grænsehandlen med cigaretter i 2012 og 2013 udgjorde 600 mio. cigaretter, mens grænsehandlen med røgtobak skønnes at have udgjort omkring 225 mio. gram, *jf. tabel 4.13*. Der er væsentlig usikkerhed om dette skøn. De forskellige opgørelser, der ligger til grund for Skatteministeriets skøn, angiver som nævnt et noget lavere niveau for grænsehandlen med cigaretter, end det Skatteministeriet skønner, mens afgiftsændringerne og Sundhedsstyrelsens rygevanundersøgelse peger i modsat retning.

Det skønnes yderligere, at udlændinges grænsehandel i Danmark udgjorde 100 mio. cigaretter i 2012 og 2013, *jf. tabel 4.15*. Dette skøn er baseret på en opgørelse af udlændinges grænsehandel med cigaretter i Danmark fra KPMG Project Sun og en opregning af svenskers grænsehandel med cigaretter i Danmark på baggrund af svenske forbrugstal fra SoRAD¹⁷.

Tabel 4.15. Skøn for udlændinges grænsehandel med cigaretter i Danmark

Mio. stk.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KPMG Project Sun	230	170	170	100	150	100
Tal om tobak, SoRAD	95	35	55	70	45	45
Skatteministeriets skøn	300	300	150	75	100	100

Kilde: KPMG Project Sun, SoRAD og egne beregninger.

Salget af cigaretter i Danmark skønnes at udgøre 6.400 mio. stk. i 2013, *jf. tabel 4.16*. Heraf skønnes ca. 100 mio. stk. som nævnt at blive solgt til udlændinge, mens danskere skønnes at grænsehandle 600 mio. cigaretter i udlandet. Det giver et samlet dansk forbrug af fabriksfremstillede cigaretter på 6.900 mio. stk. Salget af finskåren tobak udgør 425 mio. gram, mens salget af grovskåren tobak udgør 200 mio. gram. Heraf skønnes 175 mio. gram at gå til piberygning. Det skønnes, at danskere grænsehandler 225 mio. gram tobak, hvilket giver et samlet dansk forbrug af hjemmerullede cigaretter på 675 mio. gram. På den baggrund skønnes danskernes samlede forbrug af cigaretter at udgøre 7.575 mio. stk.

Udviklingen i det samlede cigaretforbrug i Danmark er opgjort på baggrund af det afgiftspligtige salg, skøn for grænsehandlen og udlændinges handel i Danmark, *jf. tabel 4.16*. I opgørelsen er

¹⁷ Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, Stockholms universitet.

salget nedjusteret med 450 mio. cigaretter i 2013. Det afspejler en anslået effekt af hamstring, som må forventes at vedrøre forbruget i 2014.

Tabel 4.16. Udviklingen i tobaksforbruget i Danmark

	Salg af cigaretter i Dan- mark	- heraf til udlæn- dinge	Samlet grænse- handel med cigaretter	Salg af fin- skåren tobak	Salg af grov- skåren tobak	-heraf til pipe- rygning	Grænse- handel med røgtobak	Samlet hjemme- rulning	Danskernes samlede forbrug af cigaretter
	Mio. stk.			Mio. gram					Mio. stk.
2008	7.900	300	475	475	400	275	250	850	8.925
2009	7.875	300	450	425	350	250	175	700	8.725
2010	7.500	150	600	425	300	200	175	700	8.650
2011	7.100	75	600	425	250	175	200	700	8.325
2012	6.750	100	600	425	225	175	225	700	7.950
2013 ¹	6.400	100	600	425	200	175	225	675	7.575

Anm.: Det er forudsat, at et gram tobak svarer til en cigaret.

1. Salget i 2013 er justeret med 450 mio. cigaretter, der som følge af hamstring op til afgiftsforhøjelsen i januar 2014 forventes at vedrøre forbruget i 2014.

Kilde: Egne beregninger.

4.5 Virkning af afgiftsændringer

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på tobak. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er modificeret i forhold til tidligere grænsehandelsrapporter, og er baseret på et opdateret grundlag for markedet og priserne på tobak mv.

I tidligere rapporter er der regnet med en forbrugselasticitet for cigaretter på godt -0,1. Det vil sige, at forbruget falder med godt 1 pct., når prisen stiger med 10 pct. Det har tidligere vist sig at forudsige virkningerne af afgiftsændringer nogenlunde præcist. Den forholdsvist lave elasticitet skal ses i lyset af, at højere priser forventes at slå ud i mere grænsehandel og illegal handel. Tidligere erfaringer peger således på, at prisfølsomheden i forbruget har været forholdsvis lav, men at grænsehandlen til gengæld har været relativt prisfølsom.

I forbindelse med de seneste års afgiftsændringer har det, som nævnt, vist sig, at grænsehandlen er steget mindre end forventet, mens det afgiftspligtige salg i Danmark stort set har udviklet sig som forudsat. Det kan være tegn på, at prisændringerne har haft en større effekt på forbruget end forventet, men en mindre effekt på grænsehandlen.

Det er vanskeligt at opgøre den isolerede effekt af den førte afgiftspolitik, da det er svært at adskille prisen fra andre forhold, herunder den underliggende faldende tendens i cigaretforbruget og stigende udbredelse af fx e-cigaretter osv. Heril kommer, at hamstring i forbindelse med varselte afgiftsforhøjelser gør det vanskeligt at opgøre forbruget i et givet år.

I beregningerne nedenfor er i stedet forudsat en forbrugselasticitet for cigaretter på -0,4, mens forbrugselasticiteten for røgtobak er forudsat at være -0,1. Det vil sige, at forbruget af cigaretter forventes at falde med 4 pct., når prisen stiger med 10 pct. En elasticitet omkring -0,4, er på linje

med internationale empiriske studier,¹⁸ og det passer meget godt med udviklingen i cigarettforbrug og priser i Danmark fra 2009 til 2013¹⁹.

De modelberegnedede virkninger af mindre afgiftsændringer på cigaretter og tobak er vist i tabel 4.17. Regneeksemplerne viser effekten af en afgiftsforøgelse, som svarer til, at prisen for 20 stk. cigaretter ændres trinvist med 50 øre op til 3 kr. i forhold til gennemsnitsprisen i 2013 på 40 kr. pr. 20 stk. cigaretter²⁰. Det er antaget, at afgifterne på rulle- og pibetobak reguleres parallelt med afgiften på cigaretter.

I henhold til beregningerne vil en afgiftsstigning svarende til en prisstigning på 1 kr. fra 40 til 41 kr. pr. 20 stk. indebære, at forbruget falder med 69 mio. stk. (fra 6.900 til 6.831 mio. stk.), mens udlændinges grænsehandel i Danmark mindskes med 24 mio. stk. (fra 100 til 76 mio. stk.).

Danskere forventes at begynde at grænsehandle cigaretter i Tyskland svarende til 28 mio. stk., mens grænsehandlen i Sydeuropa mv. forventes at stige med 36 mio. stk. Dermed forventes salget til danskere i Danmark at falde med 134 mio. stk. Salget af røgtobak skønnes at falde med 8 mio. gram, mens grænsehandlen med røgtobak skønnes at stige med 5 mio. gram.

En afgiftsændring svarende til en prisstigning på fx 1 kr. fra afgiftsniveauet i 2013 skønnes at have en selvfinansieringsgrad på omkring 80 pct. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsstigning angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer.

Den samfundsøkonomiske nettovirkning ved en afgiftsforhøjelse består på den positive side af en helbredsgevinst, som følge af, at forbruget af tobak falder. På negativsiden er der et forvriddningstab, som dels skyldes, at forbrugssammensætningen ændres ift. det ønskede for afgiftsændringen, og dels afspejler omkostningerne ved øget grænsehandel. Disse omkostninger omfatter tids- og transportomkostninger, samt tab af moms- og afgiftsindtægter. Ved det aktuelle afgiftsniveau for cigaretter og tobak skønnes disse modsatrettede samfundsøkonomiske virkninger at være nogenlunde balancerede. Nettoeffekten på "samfundsøkonomien" af en marginal stigning i afgifterne er således ca. 0.

---

¹⁸ Gallet, C. A., og List, J. A. (2003): Cigarette demand: a meta-analysis of elasticities. *Health Economics*, 12, 2003, s. 821-835.

¹⁹ De større forbrugsændringer kan imidlertid også skyldes et generelt holdningskift i befolkningen i takt med, at der er blevet indført lov om røgfri miljøer og forbud mod salg til unge under 18 år mv. Loven om røgfri miljøer trådte i kraft den 15. august 2007. Loven blev revideret på en række områder i juni 2012, og disse ændringer havde virkning fra 15. august 2012. Det kan også skyldes, at der er kommet flere afgiftsfri substitutter, der markedsføres som værende væsentligt sundere alternativer. Særligt har der som tidligere nævnt, været en stor vækst i salget af e-cigaretter siden 2009. Det kan også trække i retning af, at den målte prisfølsomhed i forbruget forøges.

²⁰ I januar 2014 blev afgifterne på cigaretter og tobak forhøjet svarende til en prisstigning på ca. 40 øre pr. 20 stk. cigaretter. Beregningerne i tabel 4.17 er dog foretaget på baggrund af priser og salg i 2013, og forhøjelsen i 2014 er således ikke indregnet.

Tabel 4.17. Forventede virkninger af afgiftsændringer på cigaretter og tobak

Gen-nem-nits pris (20 stk.)	Dansk forbrug	Udlændinges køb i Danmark	Dansk køb i Tyskland	Dansk køb Syd-europa mv.	Dansk salg til danskere	Dansk salg	Dansk køb i Tyskland	Netto-provenu	Netto samfund	Grænse-handel	Selv-finan-sierings-grad ¹
kr.	Mio. stk. cigaretter					Mio. gram røgtobak		Mio. kr.			Pct.
43,00	6.693	27	85	709	5.899	601	239	115	171	299	86
42,50	6.728	39	70	691	5.966	605	237	105	137	250	85
42,00	6.762	51	56	673	6.033	609	235	91	106	200	84
41,50	6.797	64	42	655	6.100	613	232	73	76	150	83
41,00	6.831	76	28	636	6.166	617	230	52	49	100	82
40,50	6.866	88	-	618	6.247	621	227	50	1	23	64
40,00	6.900	100	-	600	6.300	625	225	-	-	-	-
39,50	6.935	112	-	582	6.353	629	223	-53	0	-23	63
39,00	6.969	124	-	564	6.405	633	220	-109	3	-47	62
38,50	7.004	136	-	545	6.458	637	218	-167	7	-70	61
38,00	7.038	149	-	527	6.511	641	215	-229	12	-94	60
37,50	7.073	161	-	509	6.563	646	213	-305	22	-117	58
37,00	7.107	173	-	491	6.616	652	211	-385	35	-141	56

1. Selvfinansieringsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter. Der er ikke tale om selvfinansieringsgrader ved marginale ændringer men selvfinansieringsgrader ved en konkret afgiftsforhøjelse i forhold til 2013-niveau. Fx skønnes selvfinansieringsgraden ved en afgiftsforhøjelse svarende til en prisstigning på 1 kr. i forhold til 2013 at være på 82 pct., mens en forhøjelse svarende til 3 kr. skønnes at indebære en selvfinansieringsgrad på 86 pct.

Kilde: Egne beregninger.

Selvfinansieringsgraden ved moderate afgiftsforhøjelser skønnes at være noget lavere end forudsat i forbindelse med beregningerne af virkningerne af afgiftsforhøjelser på cigaretter og tobak i *Status over grænsehandel 2012*. Heri blev der dog også regnet på væsentligt større afgiftsforhøjelser, end hvad der fremgår af denne rapport. Det fremgik dengang, at selvfinansieringsgraden ved yderligere forhøjelser fra det nuværende prisniveau forventedes at være omkring 100 pct. Det skyldes en forventning om, at grænsehandlen med cigaretter ville stige til det dobbelte af, hvad den tilsyneladende udgør på nuværende tidspunkt, og at grænsehandlen med røgtobak ligeledes forventedes at stige langt mere, end det tilsyneladende har været tilfældet.

I forbindelse med beregningerne i *Status over grænsehandel 2012* blev erfaringerne med afgiftsforhøjelser og grænsehandel i England lagt til grund for den forventede udvikling i Danmark. England havde i forbindelse med afgiftsforhøjelser i 2003-2004 nået et niveau for grænsehandel og illegal handel med henholdsvis cigaretter og røgtobak på 27 og 69 pct. af forbruget.²¹ Det blev indregnet, at Danmark gradvis ville nå det samme niveau ved tilsvarende afgiftsforhøjelser. Det bemærkes dog, at selvfinansieringsgraden ved yderligere forhøjelser stadig er høj, og at der fortsat er risiko for, at der kan opstå store uventede ændringer i grænsehandlen ved afgiftsforhøjelser

²¹ HM Revenue & Customs "Measuring Tax Gaps 2009" 18 pct. af cigaretforbruget og 53 pct. af forbruget af røgtobak skønnes at være illegalt i 2003-2004, mens grænsehandlen skønnedes at udgøre 9 og 16 pct. Samlet udgjorde grænsehandel inkl. illegal handel altså henholdsvis 27 og 69 pct. af forbruget.

- den såkaldte ketchup-effekt. Det er dog uvist, hvornår og ved hvilke prisstigninger ketchup-effekter opstår.

I flere højafgiftslande udgør grænsehandlen og den illegale handel med cigaretter fortsat en større andel af forbruget, end hvad der er tilfældet i Danmark. Ifølge KPMG Project Sun skønnes grænsehandlen inkl. illegal handel som andel af forbruget at udgøre omkring 15 pct. i England, 13 pct. i Sverige og 22 pct. i Tyskland. I Danmark er andelen knap 10 pct.

I England er andelen tilsyneladende væsentligt lavere end for omkring 10 år siden til trods for, at England fortsat har nogle af de højeste cigaretpriser i Europa. De engelske skatte- og toldmyndigheder (HM Revenue & Customs) vurderer, at den illegale handel har været faldende i de sidste 10 år, således at den i 2012-2013 vurderes at have udgjort henholdsvis 9 pct. af cigaretforbruget og 36 pct. af forbruget af røgtobak.

Det store fald i den illegale handel skyldes sandsynligvis, at der i England er blevet brugt betydelige ressourcer på at bekæmpe den illegale handel med cigaretter og røgtobak. Der er bl.a. indført øget krav om kontrol hos producenterne, hårde straffe i forbindelse med smugling og salg af illegale tobaksvarer, øgede ressourcer og mandskab til kontrol i alle led af distributionskæden og til internationalt samarbejde med henblik på at bekæmpe smugleri, øget mærkning af tobaksvarer, lavere grænse for hvad man lovligt må indføre til eget forbrug mv.

I Tyskland – hvor prisen på cigaretter er på ca. samme niveau som i Danmark – er der store geografiske forskelle i grænsehandel og illegal handel, idet andelen af grænsehandlede og illegale cigaretter i de østligste delstater i 2013 udgør godt 45 pct., mens andelen i de vestlige delstater kun udgør godt 15 pct.²²

I Norge viser en undersøgelse udført af de største cigaretproducenter, at andelen af grænsehandlede cigaretter i 2012 var helt oppe på 45 pct.

Provenuberegningerne er relativt følsomme over for antagelserne om, hvornår grænsehandlen i Tyskland opstår, og det kan ske ved en større eller mindre prisforskel end antaget. Beregningerne bygger også på, at priser og afgifter mv. ikke ændres i udlandet. Såfremt dette sker, fx ved at priserne i Tyskland stiger i takt med de danske priser, er det sandsynligt, at grænsehandlen i Tyskland først vil opstå ved et højere dansk prisniveau. Tilsvarende må man forvente, at udlændinges køb i Danmark vil være større end forudsat.

Antagelserne om det danske tobaksmarked for så vidt angår priser, salg og grænsehandel mv., som er lagt til grund for beregningerne i tabellen ovenfor, fremgår af tabel 4.18.

---

²² DZV, Deutscher zigarettenverband.

Tabel 4.18. Antagelser om tobaksmarkedet i 2013

	Cigaretter		
	Kr./20 stk.	Øre/stk.	
Pris mærkevare i Danmark	43,00	215,00	
Pris i gennemsnit i Danmark (WAP)	40,00	200,00	
Prisforskel	3,00	15,00	
Pris taxfree	23,50	117,50	
Gennemsnitspris i Tyskland (WAP)	37,50	187,50	
Stykafgift i Danmark ¹	23,33	116,65	
Værdiafgift i Danmark, pct.	1,00		
	Mio. stk.		
Salg i Danmark mio. stk. ²			6.400
Forbrug mio. stk.			6.900
Udlændinges køb			100
Dansk grænsehandel Sydeuropa mv.			600
Dansk grænsehandel Tyskland			-
	Røgtobak		
		Fin	Grov
Pris Danmark kr. (20 g) ³	27,25		
Pris Tyskland kr. (20 g) ³	17,80		
Pris Tyskland øre/stk.	89,00		
Stykafgift Danmark kr./kg ⁴	756,50	772,50	722,50
Stykafgift Danmark øre/g ⁴	75,65	77,25	72,25
	Mio. gram		
Dansk salg med afgift	625	425	200
Dansk forbrug	850	225	>0
Udlændinges køb i Danmark	>0	>0	>0
Dansk grænsehandel	225		

1. Stykafgiften er pr. 1. januar 2014 forhøjet til 118,25 øre pr. stk.

2. Salget i 2013 er nedjusteret med 450 mio. cigaretter, der som følge af hamstring op til afgiftsforhøjelsen i januar 2014 forventes at vedrøre forbruget i 2014.

3. Svarende til omkring 20 stk. cigaretter.

4. Afgiften på røgtobak er vægtet med 1/3 grov og 2/3 fin svarende til fordelingen af salget.

Kilde: Egne beregninger.

Ud over antagelserne om salg, forbrug, priser og grænsehandel er følgende lagt til grund for beregningerne af de forventede virkninger af afgiftsændringer på cigaretter og tobak:

- For hver krone gennemsnitsprisen i Danmark stiger, falder udlændinges køb af cigaretter i Danmark med ca. 25 mio. stk.
- For hver krone gennemsnitsprisen i Danmark stiger, stiger danskeres køb af cigaretter i Sydeuropa mv. med ca. 35 mio. stk., mens grænsehandlen med røgtobak stiger med 5 mio. gram.
- Prisforskellen i forhold til Tyskland udgør som udgangspunkt 2,50 kr. pr. 20 stk., og danskere skønnes på nuværende tidspunkt ikke at grænsehandle i Tyskland i nævneværdigt omfang. Det er antaget, at ved en prisforskel på 3,50 kr. vil danskere begynde at grænsehandle i Tyskland, og denne grænsehandel vil udgøre ca. 30 mio. stk.
- For hver krone gennemsnitsprisen i Danmark herefter stiger, stiger danskeres køb af cigaretter i Tyskland med ca. 30 mio. stk.

5. Sodavand

5.1 Sammenfatning

Siden 2009 og frem til juni 2013 er afgiften på sodavand blevet forhøjet et antal gange. Det har bidraget til, at det indenlandske salg af sodavand er faldet i perioden, mens grænsehandlen har været stigende til og med 2012. Fra 2011 til 2012 steg grænsehandlen inkl. illegal handel skønsmæssigt med knap 15 pct. Det skønnes, at omkring 30 pct. af sodavandsforbruget i 2012 var grænsehandlet eller handlet illegalt.

I forbindelse med *Aftaler om Vækstplan DK* blev afgiften på sodavand halveret pr. 1. juli 2013 og afskaffet fra 1. januar 2014.

Halveringen af afgiften i juli 2013 har bidraget til at dæmpe grænsehandlen. Grænsehandlen med sodavand skønnes samlet at have udgjort 120 mio. liter i 2013, og grænsehandlen er dermed faldet med omkring knap 8 pct. i forhold til 2012. Afskaffelsen af afgiften i januar 2014 forventes at medføre et yderligere fald i grænsehandlen, mens det indenlandske salg og forbruget forventes at stige.

Til trods for afskaffelsen af sodavandsafgiften må det forventes, at der fortsat vil være betydelig grænsehandel med sodavand. Det skyldes bl.a. prisforskelle (som følge af forskelle i moms og emballageafgift), og at der ikke betales pant på sodavandsdåser i grænsehandelsbutikkerne i Tyskland. Selv hvis prisen var den samme (ekskl. pant) i Danmark og Tyskland, ville der således stadig være et incitament til at grænsehandle som følge af pantbesparelsen.

Selvfinansieringsgraden skønnes usikkert at udgøre omkring 20 pct. ved en afskaffelse af sodavandsafgiften. Selvfinansieringsgraden angiver, hvor meget det umiddelbare mindreprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærd ændringer, herunder grænsehandel.

5.2 Afgiftspligtigt salg af sodavand

Afgiften på sodavand (mineralvandsafgiften) er en ren national afgift, som ikke er harmoniseret i EU. Afgiften er ændret flere gange i løbet af de seneste år. I 2010 blev afgiften differentieret, idet der blev indført en højere afgift for sukkerholdig sodavand og en lavere afgift for sukkerfri soda-

vand. I 2012 blev afgiften på sukkerholdig sodavand forhøjet med knap 50 pct., og i januar 2013 blev afgiften på sukkerholdig og sukkerfri sodavand yderligere forhøjet med knap 4 pct.

Som en del af *Aftaler om Vækstplan DK* fra foråret 2013 blev mineralvandsafgiften herefter halveret i juli 2013 og helt afskaffet i januar 2014. Disse afgiftsned sættelser skal bl.a. ses som en reaktion på den stigende grænsehandel.

Tabel 5.1. Afgiftspligtigt salg af sodavand

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Januar	35	29	25	25	24	30
Februar	32	30	29	30	29	28
Marts	35	34	41	37	37	34
1. kvartal	102	93	95	93	90	93
April	39	41	32	39	33	37
Maj	43	38	33	43	40	36
Juni	40	41	40	39	36	22
2. kvartal	121	119	105	121	109	95
Juli	43	41	41	34	38	43
August	39	59	38	42	36	39
September	36	37	33	34	31	32
3. kvartal	117	137	112	111	105	114
Oktober	36	30	32	34	32	35
November	28	31	33	34	32	31
December	41	43	40	42	34	12
4. kvartal	106	104	106	109	98	78
I alt	447	453	419	434	401	380
Provenu, mio. kr.	406	412	383	397	503	370

Anm.: Indtægt opgjort efter statsregnskabsprincippet.

Det afgiftspligtige salg af sodavand i Danmark faldt fra 434 mio. liter i 2011 til 401 mio. liter i 2012 svarende til et fald på knap 8 pct., *jf. tabel 5.1*. Det kan bl.a. være en konsekvens af afgiftsforhøjelsen i 2012. Salget faldt yderligere med godt 5 pct. i 2013, hvilket primært kan tilskrives et meget lavt afgiftspligtigt salg i december 2013. Det lave salg i december 2013 skyldes sandsynligvis, at en del af det afgiftspligtige salg er blevet "skubbet" til efter afgiftsfritagelsen den 1. januar 2014. Det samme billede gør sig gældende i juni 2013 – måneden inden afgiften blev halveret.

Provenuet fra mineralvandsafgiften steg med godt 100 mio. kr. i 2012, men faldt igen i 2013. Udviklingen i provenuet afspejler periodens afgiftsændringer.

Eftersom afgiften på sodavand er afskaffet fra og med 2014, vil det fremadrettet ikke være muligt at opgøre salget af sodavand i Danmark på baggrund af afgiftsindtægterne.

5.3 Priser på sodavand

Prisen på sodavand er i reale termer (dvs. sammenlignet med det generelle forbrugerprisindeks) steget med 12 pct. fra 2000 til 2013. Realprisen har imidlertid været nogenlunde stabil de seneste 5 år, trods de betydelige afgiftsændringer. Særligt har afgiftsforhøjelsen i 2012 umiddelbart haft en mindre effekt på priserne i dette år end forventet. En del af forklaringen kan være, at producenter og detailhandel muligvis har taget forskud på afgiftsforhøjelsen i 2012, idet der i 2011 er en tydelig real stigning i prisen på sodavand, selv om afgiften faldt målt i reale termer.

Sammenlignet med starten af 00'erne har udviklingen i afgifterne trukket i retning af at dæmpe stigningen i realprisen på sodavand. Den reale afgift i årene 2011-2013 var i gennemsnit godt 20 pct. lavere end i 2005.

Tabel 5.2. Prisindeks for sodavand (2000=100)

	Forbrugerprisindeks	Realprisindeks	Realafgift
2000	100	100	100
2001	112	110	161
2002	117	112	157
2003	115	108	107
2004	110	101	106
2005	110	100	104
2006	118	105	102
2007	126	110	80
2008	137	116	77
2009	136	114	76
2010	138	113	75
2011	147	117	73
2012	148	115	97
2013	146	112	75

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

GfK ConsumerScan er en stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse, som undersøger husholdningers grænsehandel bl.a. med sodavand, *jf. kapitel 2*. Undersøgelsen viser, at prisen på sodavand i gennemsnit var 7,50 kr. pr. liter i Danmark i 2013, mens prisen i gennemsnit var 5,80 kr. pr. liter i Tyskland, *jf. tabel 5.3*. Der var således i gennemsnit en umiddelbar besparelse på 1,70 kr. pr. liter ved køb af sodavand i Tyskland i 2013. Halveringen af mineralvandsafgiften i andet halvår 2013 bidrog til at reducere besparelsen, som faldt fra godt 2 kr. pr. liter i årets første halvdel til ca. 1,40 kr. pr. liter i andet halvår 2013.

Gennemsnitsprisen på sodavand i Danmark faldt således med knap 9 pct. fra første til andet halvår 2013. Prisen på sodavand i plast oplevede det største fald på godt 9 pct., mens prisen på sodavand i dåse kun faldt med godt 3 pct. Prisen på sodavand i glas steg derimod med godt 10 pct., uden at der umiddelbart kan peges på en årsag. Salget af sodavand på glas udgør dog kun 2 pct. af det samlede salg i 2013.

Literprisen er både i Danmark og Tyskland i 2012 og 2013 højest for sodavand på dåse og glas, mens literprisen er væsentligt lavere for sodavand i plastemballage. Dette skyldes, at sodavand i

plastemballager typisk sælges i større (1,5 til 2 liters) emballager. Danske grænsehandlende får den største relative besparelse ved at købe sodavand på dåse, når de handler i Tyskland. Det er også sodavand på dåse, som fylder mest i grænsehandlen.

Tabel 5.3. Priser på sodavand i Danmark og Tyskland ifølge ConsumerScan

Kr. pr. liter	Sodavand i alt (gennemsnitspris alle emballage typer)		Glas	Plast	Dåse	Glas	Plast	Dåse
	Danmark	Tyskland	Tyskland			Danmark		
2008	7,55	4,71	4,08	4,28	4,73	7,53	7,27	12,98
2009	7,39	5,17	5,24	3,80	5,34	7,22	7,20	12,40
2010	7,35	5,37	6,01	3,71	5,52	6,75	7,11	14,44
2011	7,31	5,75	4,57	3,53	5,92	6,98	7,06	11,73
2012	7,91	5,76	13,71	3,58	6,03	8,36	7,60	12,97
1. halvår 2013	7,86	5,84	6,93	3,23	6,22	8,35	7,49	11,15
2. halvår 2013	7,18	5,77	-	3,97	6,04	9,22	6,78	10,79
2013	7,50	5,80	6,93	3,59	6,13	8,73	7,12	10,96

Kilde: GfK ConsumerScan.

5.4 Grænsehandel med sodavand

TNS Gallups interviewundersøgelse viser, at grænsehandlen med sodavand steg markant fra 113 mio. liter i 2011 til 138 mio. liter i 2012, for derefter igen at falde til 117 mio. liter i 2013, *jf. tabel 5.4*.

Danskernes grænsehandel med sodavand er dermed ifølge Gallup vokset med omkring 40 pct. (eller 40 mio. liter) fra 2009 til 2012. Stigningen var særlig udtalt i 2012, hvor afgifterne blev sat væsentligt op.

Stigningen i grænsehandlen i 2012 var mest udtalt for personer bosat i det øvrige Danmark, mens stigningen i grænsehandlen fra grænsenære områder var mere begrænset. I 2013 er grænsehandlen faldet relativt mere i de grænsenære områder end i det øvrige Danmark.

Ifølge Gallup steg prisen på sodavand i grænsehandlen med ca. 9 pct. fra 2011 til 2012. Prisstigningen i udlandet i 2012 kom nogenlunde samtidig med afgiftsforhøjelsen i Danmark og kan muligvis skyldes, at de tyske grænsebutikker har sat pris og avancer op, eller at de danske producenter har forhøjet deres engrospriser til de tyske grænsebutikker som følge af den danske afgiftsforhøjelse. Prisstigningerne i grænsehandlen burde alt andet lige trække i retning af mindre grænsehandel, da fordelene ved at grænsehandle sodavand mindskes. Prisstigningen i grænsehandlen i 2012 kan dog umiddelbart ikke genfindes i undersøgelsen af ConsumerScan (se tabel 5.3).

Tabel 5.4. Grænsehandel med sodavand ifølge Gallup

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mængde, mio. liter						
Øvrige Danmark i alt	80,3	90,1	97,4	102,3	126,5	107,8
Grønland i alt	5,9	6,9	9,6	10,7	11,7	9,2
Danmark i alt	86,2	97,0	107,1	113,0	138,2	117,0
<i>Heraf:</i>						
genbrugsflasker, store	2,8	2,8	3,2	2,9	3,7	3,0
dåser, store	2,4	6,3	4,7	5,8	9,7	6,9
genbrugsflasker, små	14,4	13,9	14,2	16,2	17,9	13,3
dåser, små	66,6	73,9	85,1	88,1	106,8	93,9
Værdi, mio. liter						
Øvrige Danmark i alt	447,1	730,0	537,6	596,4	791,2	666,1
Grønland i alt	31,2	37,7	57,3	61,0	73,9	56,5
Danmark i alt	478,3	767,7	594,9	657,5	865,1	722,6
<i>Heraf:</i>						
genbrugsflasker, store	15,4	20,7	16,5	13,7	24,1	14,1
dåser, store	25,0	54,5	22,9	25,6	44,9	29,0
genbrugsflasker, små	77,2	83,9	81,0	99,2	130,4	83,3
dåser, små	360,6	608,5	474,5	519,0	665,6	596,2
Værdi i alt 2014-niveau	515,7	871,6	638,9	693,6	895,7	735,6
Priser ved grænsehandel, kr. pr. liter						
Danmark i alt	5,5	7,9	5,6	5,8	6,3	6,2
Grønland	5,3	5,5	5,9	5,7	6,3	6,1
Øvrige Danmark	5,6	8,1	5,5	5,8	6,3	6,2

Kilde: TNS Gallup.

Danskernes køb af sodavand i Tyskland viser samme overordnede tendens i undersøgelserne fra henholdsvis Gallup og ConsumerScan. Ifølge ConsumerScans opgørelse steg grænsehandlen således også markant fra 2011 til 2012, mens den igen er faldet i 2013, *jf. tabel 5.5*. Faldet i 2013 er dog væsentligt mindre i undersøgelsen fra Gallup. I begge undersøgelser er det tydeligt, at det overvejende er små sodavand på dåse, som grænsehandles.

Tabel 5.5. Grænsehandel med sodavand ifølge ConsumerScan

Mio. liter	Forbrug af sodavand i alt	- heraf købt i Danmark	-heraf købt i Tyskland	Små sodavand på en liter og derunder	Store sodavand på over en liter	Sodavand, glas	Sodavand, plast	Sodavand, dåse
	Købt i Tyskland							
2008	225,8	195,5	30,2	26,5	3,7	0,1	1,5	26,3
2009	221,7	198,3	23,4	19,9	3,6	0,0	2,6	19,7
2010	213,5	187,6	25,9	18,8	7,0	0,0	2,3	18,6
2011	228,6	204,9	23,7	19,7	4,0	0,0	2,0	19,6
2012	222,1	191,0	31,1	26,0	5,1	0,0	3,3	25,9
2013	244,0	213,3	30,7	24,6	6,1	0,0	3,7	24,5

Anm.: Den samlede mængde sodavand fordelt på emballagetype kan afvige fra "Sodavand købt i Tyskland" i alt, da nogle sodavand i undersøgelsen ikke er opgjort på emballagetype.
Kilde: GfK ConsumerScan.

ConsumerScan's opgørelse undervurderer generelt salg i Danmark og grænsehandlen, *jf. kapitel 2*. Derfor er tallene fra ConsumerScan opregnet med afsæt i det samlede afgiftspligtige salg i Danmark. Det afgiftspligtige salg i Danmark er 1,5 gange så stort som salget ifølge ConsumerScan. Hvis grænsehandlen ifølge ConsumerScan opregnes med samme faktor, kan grænsehandlen med sodavand anslås til 45 mio. liter i 2013, *jf. tabel 5.6*.

Tabel 5.6. Opregning af skøn fra ConsumerScan

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Afgiftspligtigt salg i Danmark	447	453	419	434	401	380
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger	80	82	75	78	72	68
Afgiftspligtigt salg til danske husholdninger i Danmark	367	372	343	356	329	312
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	196	198	188	205	191	213
Opregningsfaktor	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,5
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	30	23	26	24	31	31
Grænsehandel opregnet husholdninger	56	44	47	41	54	45

Kilde: GfK ConsumerScan og egne beregninger.

Ud over de ovennævnte undersøgelser af danskernes grænsehandel med sodavand er der to andre kilder, som kan give en indikation af, hvordan handlen har udviklet sig siden Skatteministeriets sidste opgørelse. Det drejer sig om Danmarks Statistiks opgørelse af eksporten af sodavand fra Danmark til Tyskland, samt Deloittes indsamling af bryggeriernes salg til grænsebutikkerne på vegne af Bryggeriforeningen, *jf. kapitel 2*.

Bryggeriforeningens tal viser omtrent samme udvikling i perioden 2011 til 2013 som Gallup og ConsumerScan, om end niveauet er betydeligt højere. Niveauforskellen skyldes bl.a. forskelle i opgørelsesmetode og afgrænsning, *jf. kapitel 2*.

Oplysningerne fra Danmarks Statistik om eksport af sodavand til Tyskland viser en betydelig stigning i 2013. Den tendens kan dog ikke genfindes i de øvrige kilder. En forklaring kan fx være, at sodavand i grænsebutikkerne i højere grad end tidligere år blev leveret fra bryggerier i Danmark, mens der tidligere i højere grad har været tale om leverancer fra bryggerier i Tyskland.

Tabel 5.7. Sammenligning af skøn for grænsehandlen med sodavand

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gallup	86	97	107	113	138	117
GfK ConsumerScan opregnet ¹	56	44	47	41	54	45
Danmarks Statistik eksport	34	24	44	59	78	164
Bryggeriforeningen (Deloitte)		194	210	221	232	220
Skatteministeriet	95	100	105	115	130	120
Illegal handel	25	26	27	30	35	30
Skatteministeriet inkl. illegal handel	120	126	132	145	165	150

1. Jf. tabel 5.6.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, GfK ConsumerScan, TNS Gallup, Deloitte og Bryggeriforeningen samt Dansk Erhverv.

På baggrund af udviklingen i grænsehandlen i de forskellige kilder er det lagt til grund, at danskeres grænsehandel med sodavand i 2012 udgjorde 130 mio. liter, mens den i 2013 udgjorde 120 mio. liter, jf. tabel 5.7. Disse skøn er forbundet med usikkerhed.

Ud over den legale grænsehandel er der også illegal handel med sodavand mv. I *Status over grænsehandel 2012* var skønnet for den illegale handel med sodavand baseret på Dansk Erhvervs undersøgelse af grænsehandlen fra november 2011²³. Heraf fremgik det, at den illegale handel med sodavand skønnes at udgøre godt 30 mio. liter i 2011. Det er herefter lagt til grund, at udviklingen i den illegale handel med sodavand afspejler udviklingen i den øvrige grænsehandel. På den baggrund skønnes med betydelig usikkerhed, at den illegale handel med sodavand udgjorde 35 mio. liter i 2012 og 30 mio. liter i 2013²⁴. Dermed skønnes den samlede grænsehandel inkl. illegal handel at have udgjort 165 mio. liter i 2012 og 150 mio. liter i 2013.

5.5 Virkninger af afgiftsændringer på sodavand

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på sodavand. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter, men med et opdateret grundlag for markedets struktur.

Det antages i modelberegningen, at grænsehandlen og den illegale handel afhænger lineært af fordelene ved at grænsehandle i Tyskland, dvs. prisforskellen inkl. omkostningen ved pant i Danmark. Selv hvis prisen var den samme (ekskl. pant) i Danmark og Tyskland, ville der således stadig være et incitament til at grænsehandle som følge af pantbesparelsen. For at tage højde herfor, indregnes pantomkostningen i den samlede fordel ved grænsehandel, jf. boks 5.1.

²³ Dansk Erhvervs Perspektiv #5, april 2012.

²⁴ Dansk Erhverv har gennemført endnu en undersøgelse af danskernes handel med illegale varer i marts 2014 (Dansk Erhvervs Perspektiv #17, juli 2014). I denne fremgår der dog ikke skøn for den illegale handels omfang. Undersøgelsens øvrige resultater giver ikke et entydigt billede af udviklingen i den illegale handel.

Boks 5.1. Pantbesparelsen ved grænsehandel med sodavand

Ud over den umiddelbare besparelse som følge af den lavere pris på sodavand i Tyskland har danske grænsehandlere en yderligere besparelse i form af, at de ikke skal betale pant på sodavandsemballager købt i den tyske grænsehandel. Denne fordel har tidligere skønsmæssigt været fastsat til 1,50 kr. pr. liter, jf. *Status over grænsehandel 2012* og tidligere rapporter.

Omkostningen for forbrugerene ved pant i Danmark sammenlignet med køb af pantfri emballager i Tyskland kan skønnes ud fra oplysninger om returprocent og pantpriser på danske engangsemballager.

I Danmark udgør panten 1 kr. pr. dåse eller glasflaske under 1 liter og 3 kr. pr. emballage over 1 liter. Det vil sige, at panten pr. liter udgør ca. 3 kr. Returprocenten udgjorde 89 pct. for engangsemballager i Danmark i 2013¹. Langt størstedelen af emballagerne bliver således returneret, men ca. 11 pct. af emballagerne bliver altså ikke returneret til trods for, at forbrugeren har mulighed for at få panten refunderet. For disse forbrugere kan omkostningen ved at opbevare og returnere emballagerne altså være større end panten på ca. 3 kr. pr. liter.

En vis andel af emballagerne må desuden antages at være returneret af andre end dem, som oprindeligt har købt dem. Hvis det skønsmæssigt antages, at 4-5 pct. af emballagerne returneres af andre end dem, som i første omgang har betalt panten, svarer dette til, at ca. 85 pct. af emballagerne returneres af den oprindelige forbruger. Det vil sige, at forbrugerne af de resterende ca. 15 pct. af forbruget bærer den fulde omkostning af panten på 3 kr. pr. liter.

For nogle forbrugere vil det derimod ikke udgøre nogen særlig omkostning at betale og returnere panten, og de vil gøre det, uagtet hvor lav pantsatsen er. I Sverige har man tidligere observeret en returprocent på 60 ved en pant på ca. 1,5 kr. pr. liter.

Ved at lægge ovennævnte forudsætninger omkring returprocenter og pantpriser til grund kan den gennemsnitlige omkostning ved pant i Danmark skønnes til 1,46 kr. pr. liter. Da der ikke betales pant på engangsemballager i grænsehandlen, er der ikke en tilsvarende omkostning ved grænsehandel med sodavand.

1. Dansk Retursystem A/S Årsregnskab 2013.

Herudover antages det, at ved en dansk pris på 4,34 kr. pr. liter (svarende til den danske pris på 7,50 kr. pr. liter fratrukket fordelen på 3,16 kr. pr. liter ved køb i Tyskland) vil danskere grænsehandle ca. 5 mio. liter sodavand i udlandet uanset den udenlandske pris, som følge af forskelle i sortiment og lignende, mens den illegale handel vil ophøre. Det antages endvidere, at forbruget stiger med ca. 3 pct., når prisen i Danmark falder med 10 pct., dvs. at forbruget af sodavand har en egenpriselasticitet på -0,3.

Modelberegningerne viser, at en afgiftsnedsættelse fra den gennemsnitlige sats i 2013 på 0,93 øre pr. liter til 0 øre pr. liter (svarende til afskaffelsen pr. 1. januar 2014) forventes at indebære, at prisen i Danmark falder fra 7,50 kr. (gennemsnit for 2013) til 6,34 kr. pr. liter, jf. *tabel 5.8*.

Salget af sodavand i Danmark skønnes at stige med knap 80 mio. liter (fra 380 til 458 mio. liter). Heraf skyldes knap 25 mio. liter en stigning i forbruget (fra 530 til 555 mio. liter), mens godt 40 mio. liter skyldes hjemvendt grænsehandel (fra 120 til 78 mio. liter). Endelig skønnes i modelberegningen, at den illegale handel vil falde med ca. 11 mio. liter (fra 30 til 19 mio. liter). Statens mindreprovenu er i dette regneeksempel ca. 284 mio. kr.

Selvfinansieringsgraden ved at ophæve mineralvandsafgiften skønnes at udgøre ca. 19 pct. Det skyldes, at der kommer øgede indtægter fra moms og emballageafgift som følge af hjemvendt grænsehandel og et øget salg i Danmark. Selvfinansieringsgraden ved en afgiftsændring angiver,

hvor meget det umiddelbare mindreprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer.

Samlet peger modelberegningen på, at afskaffelsen af mineralvandsafgiften isoleret set kan medføre en samfundsøkonomisk gevinst på ca. 122 mio. kr., *jf. tabel 5.8*. I beregningen indgår bidrag fra ændret forbrugssammensætning samt grænsehandelsforvridningen (fx tab af moms og afgiftsprovener), mens eventuelle effekter på fx sundhed ikke indgår. Mulige afledte effekter ved at finansiere et potentielt mindreprovenu indgår desuden ikke i opgørelsen.

Tabel 5.8. Forventede virkninger af afgiftsændringer på sodavand

Afgift	Dansk pris	Dansk forbrug	- heraf købt i DK med dansk afgift	- Heraf købt i Tyskland	Ulovlig indførsel til Danmark	Nettoprovenu	Nettosamfund	- heraf danske borgere	Selvfinansieringsgrad ¹
Kr. pr. liter		Mio. liter				Mio. kr.			Pct.
1,93	8,75	504	297	166	42	145	-213	-357	62
1,73	8,50	509	313	156	39	129	-163	-293	58
1,53	8,25	515	330	147	37	107	-117	-224	53
1,33	8,00	520	347	138	35	78	-75	-153	49
1,13	7,75	525	364	129	32	42	-36	-78	44
0,93	7,50	530	380	120	30	-	-	-	-
0,73	7,25	536	397	111	28	-49	32	82	35
0,53	7,00	541	414	102	25	-105	62	166	31
0,33	6,75	546	431	93	23	-167	87	255	27
0,13	6,50	552	448	84	21	-237	110	346	22
0,00	6,34	555	458	78	19	-284	122	406	19

1. Selvfinansieringsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter. Der er ikke tale om selvfinansieringsgrader ved marginale ændringer, men selvfinansieringsgrader ved en konkret afgiftsforhøjelse i forhold til 2013-niveau. Fx skønnes selvfinansieringsgraden ved en afgiftsforhøjelse svarende til en prisstigning på 0,20 kr. i forhold til 2013 at være på 44 pct., mens en forhøjelse svarende til 1 kr. skønnes at indebære en selvfinansieringsgrad på 62 pct.

Anm.: Da afgiften blev halveret i juli 2013, er beregningerne baseret på et gennemsnit af afgifter og priser i 2013.

Til trods for afskaffelsen af sodavandsafgiften vil der fortsat være grænsehandel med sodavand, som i modelberegningen opgøres til knap 80 mio. liter. Det skyldes som tidligere nævnt prisforskelle (som følge af forskel i moms og emballageafgift) og pantfordelen ved grænsehandel.

I tidligere grænsehandelsanalyser har der herudover været tale om en ikke ubetydelig forskel i priserne ekskl. moms og afgifter i tysk favør som følge af forskelle i bl.a. avancer. Men ud fra prisoplysningerne fra ConsumerScan fra 2013 lader det til, at forskellen i prisen ekskl. moms og afgifter nu er i dansk favør. Prisen ekskl. moms og afgifter var således 12 øre højere pr. liter i Tyskland end i Danmark i 2013 (i gennemsnit).

Såfremt der var tysk pant på engangsemballager i grænsehandlen, må man forvente, at omkostningen ved at købe sodavand for danske grænsehandlende vil være større end omkostningen ved at købe sodavand i Danmark. Det skyldes, at den tyske pant (ca. 1,86 kr. pr. dåse) er væsentligt højere end den danske, mens returprocenten for danske grænsehandlende må forventes at være betydeligt lavere end for dem, som handler i Danmark. Modelberegningerne peger på, at håndhævelse af tysk pant i grænsehandlen under nogle forsigtige antagelser kan medføre, at grænsehandlen med sodavand ville falde med 55 mio. liter til knap 25 mio. liter. Beregningen bygger på

den antagelse, at fordelene ved grænsehandel med sodavand reduceres til prisforskellen (ekskl. pant).

Det bemærkes, at udgangspunktet for beregningerne i dette afsnit er den gennemsnitlige afgift i 2013, dvs. gennemsnittet af afgifterne før og efter at de blev halveret i juli 2013. Provenuberegningerne er bl.a. af denne grund ikke direkte sammenlignelige med dem, som fremgik af *Aftaler om Vækstplan DK* fra foråret 2013. Beregningerne bygger endvidere på de nye oplysninger om afgiftspligtigt salg, priser på sodavand i Danmark og Tyskland samt skøn for grænsehandel og illegal handel fra de foregående afsnit. Forudsætningerne om markedet for sodavand i 2013 er vist i tabel 5.9.

Tabel 5.9. Forudsætninger for sodavandsmarkedet i 2013

	Mio. liter
Afgiftspligtigt salg	380
Dansk køb af illegal sodavand	30
Dansk grænsehandel	120
Dansk forbrug	530
	Kr. pr. liter
Dansk pris på sodavand	7,50
Tysk pris på sodavand	5,80
Sodavandsafgift (gennemsnit af afgiftssatser i 2013)	0,93
Emballageafgift	0,32
	Kr. pr. liter
Fordel ved grænsehandel i Tyskland udgør for 1 liter sodavand:	
Forskel i sodavandsafgift og moms heraf	1,16
Forskel i emballageafgift og moms heraf	0,40
Forskel i moms af tysk pris uden afgift	0,29
Forskel i avance og moms heraf	-0,15
Prisforskel i alt	1,70
Omkostning ved pant i Danmark	1,46
I alt fordel	3,16

Anm.: Da afgiften blev halveret i juli 2013, er forudsætningerne baseret på et gennemsnit af afgifter og priser i 2013.

6. Chokolade og slik

6.1 Sammenfatning

Afgiften på chokolade og slik er siden 2009 blevet forhøjet et antal gange. I 2010 blev afgiften differentieret, så afgiften på sukkerfri produkter blev fastholdt, mens afgiften på sukkerholdige produkter blev forhøjet med ca. 25 pct. Langt størstedelen af afgiftsgrundlaget er sukkerholdige produkter.

I 2013 og 2014 har afgifterne været uændrede på henholdsvis 24,61 kr. pr. kg for sukkerholdige varer og 20,93 kr. pr. kg for sukkerfri varer. Afgifterne er herefter forhøjet pr. 1. januar 2015, som en del af indekseringen af forskellige punktafgifter frem til 2020. Reguleringen har til sigte at sikre uændrede reale afgifter.

Forbruget af chokolade og slik har været nogenlunde stabilt, mens det afgiftspligtige salg i Danmark er faldet med ca. 5 pct.

Grænsehandlen med chokolade og slik (ekskl. illegal handel) skønnes at være steget fra 6 mio. kg i 2011 til 9 mio. kg i 2013. Skatteministeriet skønnede i 2011, at den illegale handel med chokolade og slik udgjorde ca. 0,75 mio. kg baseret på en opgørelse fra Dansk Erhverv. Data fra SKATs afgiftskontrol tyder dog på, at den illegale handel i 2011 var omkring dobbelt så stor som hidtil vurderet. I denne rapport er det derfor valgt at opjustere skønnet for den illegale handel med chokolade og slik i 2011 og i de foregående år.

Det blev forventet, at afgiftsforhøjelserne i 2012 på bl.a. chokolade og slik ville medføre en vis stigning i den illegale handel samt den lovlige grænsehandel. For at dæmme op for stigningen blev der bl.a. som led i aftalen om finansloven for 2012 afsat 10 mio. kr. i 2012 og 2013 til SKATs indsats over for illegal import af afgiftspligtige varer.

Grænsehandlen inkl. illegal handel med chokolade og slik skønnes at udgøre ca. 10,5 mio. kg i 2012 og 12 mio. kg i 2013. Med disse skøn kan de senere års afgiftsforhøjelser skønsmæssigt forklare omkring 2/3 af stigningen i grænsehandlen og i den illegale handel med chokolade og slik.

Selvfinsieringsgraden ved en ændring af afgiften på chokolade og slik skønnes med usikkerhed at udgøre omkring 25 pct. ved moderate afgiftsændringer. En stigning i afgiften på chokolade og slik vil således medføre adfærdsændringer i form af øget grænsehandel mv., som reducerer provenuvirkningen med ca. en fjerdedel af det umiddelbare provenu opgjort efter tilbageløb. Selvfinsieringsgraden er dermed en del mindre end for fx spiritus, tobak og benzin.

6.2 Afgiftspligtigt salg af chokolade og slik

Afgiften på chokolade og slik er en national afgift, som indførtes første gang i 1922. Afgiften består dels af en vægtbaseret afgift på chokolade og slik mv., en råstofafgift på nødder, samt en dækningsafgift på visse andre forarbejdede varer efter deres indhold af de afgiftspligtige produkter. Hovedparten af provenuet består af den vægtbaserede afgift.

Afgiften på chokolade- og sukkervarer (chokoladeafgiften) har siden 2010 været differentieret således, at der er en afgift for sukkerholdige varer (over 0,5 g sukker pr. 100 g) og en lavere afgift for sukkerfri varer (under 0,5 g sukker pr. 100 g). I 2012 blev begge afgifter forhøjet med 6 kr. pr. kg, svarende til en afgiftsstigning på henholdsvis 34 og 42 pct.

Afgiften er herefter indekseret med 1,8 pct. årligt frem til 2020, med henblik på at sikre, at afgifternes reale værdi fastholdes. Indekseringen gennemføres som diskretionære forhøjelser i 2013, 2015 og 2018. For sukkerholdige varer udgjorde afgiften 24,61 kr. pr. kg pr. 1. januar 2013, mens den for sukkerfri varer udgjorde 20,93 kr. pr. kg.

Salget af chokolade og slik i Danmark udgjorde ca. 83 mio. kg i 2013, hvilket er et fald på ca. 4 mio. kg siden 2011, *jf. tabel 6.1*. I samme periode har der været en stigning i det samlede afgiftsprovenu fra ca. 1,7 til 2,3 mia. kr. Det højere provenu kan således tilskrives afgiftsforhøjelsen i 2012, mens stigningen i afgifterne samtidig har bidraget til faldet i det afgiftspligtige salg i Danmark.

Tabel 6.1. Udvikling i provenu og mængde for chokolade- og sukkervarer

Mio. kr	Provenu				Mængde ¹
	Vægtbaseret afgift	Råstofafgift	Dækningsafgift	I alt	Vægtbaseret afgift, mio. kg
2008	1.220	113	47	1.380	86
2009	1.190	125	31	1.347	84
2010	1.470	144	51	1.665	85
2011	1.530	159	58	1.748	87
2012	1.735	193	91	2.018	74
2013	2.023	181	68	2.272	83

1. Eksklusiv råstof- og dækningsafgift. Under antagelse af at de sukkerholdige varer udgør 95 pct.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

6.3 Priser på chokolade og slik

Forbrugerprisen på chokolade- og sukkervarer er steget ganske meget de seneste år. Den reale pris på chokolade- og sukkervarer er således steget med ca. 7 pct. fra 2011 til 2012 og yderligere ca. 2 pct. fra 2012 til 2013, *jf. tabel 6.2*. Den reale pris angiver, hvor meget prisen er steget i forhold til det samlede forbrugerprisindeks.

Tabel 6.2. Udvikling i pris på chokolade, sukkervarer og marmelade (2000=100)

	Forbrugerpris- indeks	Realpris- Indeks	Realafgift (sukkerholdig)	Realafgift (sukkerfri)
2000	100	100	100	100
2001	102	100	98	98
2002	105	100	95	95
2003	109	102	93	93
2004	110	102	92	92
2005	110	100	91	91
2006	112	100	89	89
2007	114	100	88	88
2008	120	102	85	85
2009	123	103	84	84
2010	127	104	102	82
2011	128	102	99	79
2012	141	109	130	110
2013	144	111	133	114

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Stigningen i priserne skyldes ikke mindst, at afgifterne på chokolade- og sukkervarer er blevet forhøjet. Opgjort reelt (dvs. i forhold til det samlede forbrugerprisindeks) er afgiften for sukkerholdige varer steget med ca. 34 pct. fra 2011 til 2013, mens der for de sukkerfrie varer er tale om en stigning på ca. 44 pct.

GfK ConsumerScan er en stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse, hvor et husholdningspanel løbende skal registrere deres indkøb i Danmark og Tyskland samt priserne på produkterne. ConsumerScans undersøgelse viser, at priserne på chokolade og slik er ca. dobbelt så høje i Danmark som i Tyskland. Denne forskel afspejler især de relativt højere danske afgifter på disse varer.

Tabel 6.3. Udvikling i pris på chokolade og slik ifølge ConsumerScan

Kr. pr. kg	Chokolade		Slik		Chokolade og slik (gennemsnitspris)	
	Danmark	Tyskland	Danmark	Tyskland	Danmark	Tyskland
2008	92,17	56,92	66,84	36,29	84,95	47,53
2009	94,04	56,57	68,06	35,13	84,41	47,09
2010	100,38	55,35	72,75	38,11	91,36	47,35
2011	100,76	61,38	73,77	50,62	91,33	56,74
2012	108,51	62,36	81,90	40,71	101,44	52,03
2013	109,50	61,74	85,11	40,24	103,98	51,33

Anm. Beregnet på baggrund af forbruget af chokolade og slik ifølge ConsumerScan, jf. tabel 6.5.
Kilde: GfK ConsumerScan.

6.4 Grænsehandel med chokolade og slik

TNS Gallup har siden 2008 gennemført kvartalsvise webbaserede interviewundersøgelser af grænsehandlen for Skatteministeriet. Gallups undersøgelse viser, at grænsehandlen med chokolade og slik er steget med 19 pct. fra 2011 til 2013 opgjort i 2014-niveau. Udviklingen afspejler særligt den kraftige stigning i 2012, hvorefter grænsehandlen faldt en smule igen i 2013, *jf. tabel 6.4*. Grænsehandlen med chokolade og slik er dog fortsat mindre end i 2008 og 2009.

Stigningen i grænsehandlen fra 2011 til 2013 dækker ifølge Gallup over en stigning i handlen for personer bosat i det øvrige Danmark, mens der har været et fald i grænsehandlen for personer, der bor i de grænsenære områder.

Tabel 6.4. Grænsehandel med chokolade og slik ifølge Gallup (løbende priser)

Mio. kr	Grænseland	Øvrige Danmark	Danmark i alt	Dansk grænsehandel i alt 2014-niveau
2008	42	764	806	878
2009	62	1.608	1.670	1.914
2010	50	594	643	701
2011	57	610	667	714
2012	61	769	830	870
2013	50	775	825	849

Anm.: I TNS Gallups undersøgelser indgår ikke oplysninger om den grænsehandlede mængde, men alene hvor mange penge der er brugt på grænsehandel. 2009 er opregnet på baggrund af 3. og 4. kv. 3. kv. 2009 var præget af mange ekstreme observationer, hvilket kan forklare det høje niveau i 2009, *jf. Status over grænsehandel 2012*.
Kilde: TNS Gallup.

Grænsehandlen med chokolade og slik er ifølge ConsumerScan steget fra ca. 2,7 mio. kg i 2011 til ca. 4,5 mio. kg i 2013, *jf. tabel 6.5*. Mængden af chokolade og slik, som blev købt Tyskland er vokset fra ca. 7 pct. af det samlede forbrug i 2011 til knap 11 pct. i 2013. Denne udvikling skal ses i sammenhæng med afgiftsforhøjelserne i Danmark. Ifølge ConsumerScan er værdien af grænsehandlen med chokolade og slik i Tyskland steget med knap 50 pct. fra 2011 til 2013, *jf. tabel 6.5*.

Tabel 6.5. Forbrug af chokolade og slik ifølge ConsumerScan

	Mængde (mio. kg)			Værdi (mio. kr.)		
	Forbrug af chokolade og slik i alt	Heraf købt i Danmark	Heraf købt i Tyskland	Forbrug af chokolade og slik i alt	Heraf købt i Danmark	Heraf købt i Tyskland
2008	34,1	31,3	2,8	2.794	2.659	135
2009	36,6	34,2	2,4	2.997	2.885	112
2010	36,0	33,3	2,7	3.168	3.042	126
2011	37,4	34,7	2,7	3.321	3.167	154
2012	38,4	34,6	3,8	3.706	3.510	196
2013	41,9	37,4	4,5	4.119	3.890	229

Anm.: Tallene før 2008 i tidligere grænsehandelsrapporter indeholder kun oplysninger om chokolade. Tallene før og efter 2008 er derfor ikke direkte sammenlignelige.
Kilde: GfK ConsumerScan.

ConsumerScans opgørelse over salget af chokolade og slik til danske husholdninger i både Danmark og Tyskland undervurderer generelt salget i Danmark og grænsehandlen, *jf. kapitel 2*. Når tallene fra ConsumerScan for grænsehandlen opregnes på baggrund af det afgiftspligtige salg i Danmark, kan grænsehandlen i 2013 opgøres til 8,2 mio. kg. chokolade og slik, *jf. tabel 6.6*.

De opregnede tal fra ConsumerScan peger således på, at der har været en stigning i grænsehandlen med chokolade og slik. Grænsehandlen er ifølge denne opgørelse steget med ca. 46 pct. fra 2011 til 2013 (fra ca. 5,6 mio. kg til 8,2 mio. kg), *jf. tabel 6.6*. Samtidig er det afgiftspligtige salg i Danmark gået lidt tilbage.

Tabel 6.6. Opregning af skøn for grænsehandlen fra ConsumerScan

Mio. kg	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Afgiftspligtigt salg i Danmark	86	84	84	87	74	83
Skønsmæssigt til ikke-husholdninger	13	13	13	13	13	13
Skønsmæssigt afgiftspligtigt salg til udlændinge	2	2	2	2	2	2
Afgiftspligtigt salg til danske husholdninger i Danmark	72	70	70	73	60	68
Salg til danske husholdninger iflg. ConsumerScan	31,1	34,2	33,3	34,7	34,6	37,4
Opregningsfaktor	2,3	2,0	2,1	2,1	1,7	1,8
Grænsehandel iflg. ConsumerScan	2,8	2,4	2,7	2,7	3,8	4,5
Grænsehandel opregnet husholdninger	6,4	4,9	5,6	5,6	6,5	8,2

Anm.: Tallene for grænsehandel er i denne tabel opregnet på baggrund af tabel 6.5 og tabel 6.1.
Kilde: GfK ConsumerScan og egne beregninger.

De forskellige skøn for grænsehandlen med chokolade og slik fremgår af tabel 6.7. Ifølge Gallups interviewundersøgelser har der som nævnt været en stigning i grænsehandlen fra 2011 til 2013, og billedet bekræftes af undersøgelsen fra ConsumerScan. Det skal bl.a. ses i lyset af afgiftsstigningen på chokolade og slik i Danmark fra 2011 til 2012 og den mindre forhøjelse fra 2012 til 2013. Skatteministeriet har på den baggrund lagt til grund, at grænsehandlen (eksklusiv illegal handel) er steget fra ca. 6 mio. kg i 2011 til 9 mio. kg i 2013.

Grænsehandel er danskernes køb af varer til eget forbrug i udlandet, men hertil kommer, at der i et vist omfang også er illegal handel med chokolade og slik mv. I Status over grænsehandel 2012 byggede vurderingen af den illegale handel med chokolade og slik på Dansk Erhvervs undersøgelse af grænsehandlen fra november 2011²⁵. Heraf fremgik det, at den illegale handel skønnedes at udgøre 0,75 mio. kg i 2011.²⁶

SKATs afgiftskontroller har i årene 2011-2013 beslaglagt chokolade- og sukkerafgiftspligtige varer med manglende afgiftsbetaling svarede til henholdsvis ca. 29 mio. kr., 3 mio. kr. og 24 mio. kr.²⁷ Med udgangspunkt i de gældende afgifter i de respektive år svarer beslaglæggelserne til ca. 1,6 mio. kg chokolade og slik i 2011 og ca. 1 mio. kg i 2013. Generelt afhænger beslaglæggelserne af

²⁵ Offentliggjort i Dansk Erhvervs Perspektiv #5, april 2012.

²⁶ Dansk Erhverv har gennemført endnu en undersøgelse af danskernes handel med illegale varer i marts 2014 (Dansk Erhvervs Perspektiv #17, juli 2014). I denne fremgår der dog ikke skøn for den illegale handels omfang. Undersøgelsens øvrige resultater giver ikke et entydigt billede af udviklingen i den illegale handel.

²⁷ De varierende beløb kan både skyldes forskellige antal kontrolbesøg, men også hvorvidt indsatsen har været målrettet eller mere generelt. For mere information se svar på spørgsmål 184 (alm. del) af 7. januar 2014 fra Skatteudvalget til skatteministeren for 2013-tal, <http://www.ft.dk/samling/20131/almde/sau/spm/184/index.htm>, samt svar på spørgsmål 356 (alm. del) af 14. marts 2013, <http://www.ft.dk/samling/20121/almde/sau/spm/356/index.htm>

kontrolindsatsen, som naturligt varierer over tid, men den illegale handel må antages at være større end beslaglæggelserne. På den baggrund vurderes det, at det hidtidige skøn for den illegale handel i 2011 har været for lavt.

I denne rapport er skønnet for den illegale handel med chokolade og slik derfor opjusteret i 2011 samt de foregående år. Den illegale handel for chokolade og slik vurderes således at have udgjort omkring 2 mio. kg. i 2011.

Det er desuden lagt til grund, at den illegale handel med chokolade og slik i 2012 og 2013 udgjorde henholdsvis 2,5 og 3 mio. kg. Vurderingen bygger bl.a. på, at den afgiftsmæssige tilskyndelse til at sælge chokolade og slik illegalt er steget pga. afgiftsforhøjelserne

Tabel 6.7. Sammenligning af skøn for grænsehandlen med chokolade og slik

Mio. kg	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gallup ¹	16,95	35,45	13,58	11,76	15,94	16,07
GfK ConsumerScan opregnet ²	5,80	4,90	5,60	5,64	6,51	8,17
Skatteministeriets skøn	6,25	6,25	6,25	6,00	8,00	9,00
Illegal handel ³	2,00	2,00	2,00	2,00	2,50	3,00
Skatteministeriets skøn inkl. illegal handel	8,25	8,25	8,25	8,00	10,50	12,00

1. Mængden er beregnet på baggrund gennemsnitsprisen på chokolade og slik fra ConsumerScan, jf. tabel 6.3.

2. Jf. tabel 6.6.

3. Skønnet for den illegale handel er opjusteret i forhold til skønnene i *Status over grænsehandel 2012* på baggrund af oplysningerne fra SKATs afgiftskontroller. Opjusteringen af den illegale handel fra 2008 til 2010 er foretaget med udgangspunkt i det nye skøn for 2011 og udviklingen i grænsehandlen i årene 2008-2011. Skønnet for den illegale handel er afrundet til nærmeste 0,25 mio. kg

Det blev forventet, at afgiftsforhøjelserne i 2012 på bl.a. chokolade og slik ville medføre en vis stigning i den illegale handel samt den lovlige grænsehandel. For at dæmme op for stigningen blev der bl.a. som led i aftalen om finansloven for 2012 afsat 10 mio. kr. i 2012 og 2013 til SKATs indsats over for illegal import af afgiftspligtige varer.

6.5 Virkninger af afgiftsændringer på chokolade og slik

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af ændrede afgifter på chokolade og slik med udgangspunkt i afgiftsniveauet i 2013. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter.

Det antages bl.a., at grænsehandlen og den illegale handel afhænger lineært af den prismæssige fordel ved at grænsehandle i Tyskland. Det antages endvidere, at forbruget af chokolade og slik stiger med 3 pct., når prisen i Danmark falder med 10 pct., dvs. at forbruget har en egenpriselasticitet på -0,3.

På baggrund af disse antagelser skønnes det, at en afgiftsforhøjelse på fx 2 kr. fra afgiftsniveauet i 2013 på 24,61 kr. pr. kg for sukkerholdige varer til 26,61 kr. pr. kg vil medføre, at det danske forbrug falder fra 93,0 mio. kg til 92,3 mio. kg., jf. tabel 6.8. Salget i Danmark falder fra 81,0 til 79,6 mio. kg, mens grænsehandlen stiger fra 9,0 til 9,4 mio. kg.

En sådan stigning i afgiften betyder ifølge modelberegningen, at det ulovlige salg øges fra 3,0 til 3,4 mio. kg, mens der ikke er nogen nævneværdig effekt på udlændinges legale køb i Danmark. Staten får samlet set et nettoprovenu på ca. 122 mio. kr.

Afgiftsændringen skønnes at have en selvfinansieringsgrad på ca. 28 pct. Selvfinansieringsgraden angiver, hvor meget det umiddelbare merprovenu efter tilbageløb mindskes som følge af adfærdsændringer, herunder grænsehandel. Selvfinansieringsgraden er større, jo højere afgiften er i udgangspunktet.

Samlet peger modelberegningen på, at en stigning i afgiften for sukkerholdige varer på 2 kr. pr. kg vil medføre et samfundsøkonomisk tab på ca. 40 mio. kr., *jf. tabel 6.8*. I beregningen indgår bidrag fra ændret forbrugssammensætning samt grænsehandelsforvridningen (fx tab af moms og afgiftsprovener), mens eventuelle effekter på fx sundhed ikke indgår. Mulige afledte effekter ved at disponere over nettoprovenuet indgår desuden ikke i opgørelsen.

Tabel 6.8. Forventede virkninger af afgiftsændringer på chokolade og slik

Afgift	Dansk pris	Dansk forbrug	heraf købt i DK	heraf købt i udlandet	heraf købt ulovligt	Udenlandsk købt i DK	Nettoprovenu	Nettosamfund	heraf danske borgere	Selvfinansieringsgrad ¹
Kr. pr. kg		Mio. kg					Mio. kr.			Pct.
34,61	116,48	89,6	73,9	10,9	4,9	1,8	549	-225	-774	35
32,61	113,98	90,3	75,3	10,5	4,5	1,8	451	-174	-625	33
30,61	111,48	91,0	76,7	10,1	4,1	1,9	347	-126	-473	31
28,61	108,98	91,6	78,1	9,7	3,8	1,9	237	-81	-318	29
26,61	106,48	92,3	79,6	9,4	3,4	2,0	122	-39	-161	28
24,61	103,98	93,0	81,0	9,0	3,0	2,0	-	-	-	-
22,61	101,48	93,6	82,4	8,6	2,6	2,1	-127	36	163	24
20,61	98,98	94,3	83,8	8,3	2,3	2,1	-260	69	330	22
18,61	96,48	95,0	85,3	7,9	1,9	2,2	-399	99	499	21
16,61	93,98	95,8	86,8	7,5	1,5	2,2	-543	127	671	19
14,61	91,48	96,6	88,3	7,1	1,1	2,3	-693	152	846	17

1. Selvfinansieringsgraden er opgjort ekskl. arbejdsudbud, og der er forudsat et tilbageløb på 20 pct. i overensstemmelse med tidligere rapporter. Der er ikke tale om selvfinansieringsgrader ved marginale ændringer, men selvfinansieringsgrader ved en konkret afgiftsforhøjelse i forhold til 2013-niveau. Fx skønnes selvfinansieringsgraden ved en afgiftsforhøjelse svarende til en prisstigning på 2 kr. i forhold til 2013 at være på 28 pct., mens en forhøjelse svarende til 10 kr. skønnes at indebære en selvfinansieringsgrad på 35 pct.
Kilde: Egne beregninger.

Modelberegningerne i dette afsnit tager udgangspunkt i de nye skøn for afgiftspligtigt salg, priser i Danmark og Tyskland samt skøn for grænsehandel og illegal handel, som fremgår af de foregående afsnit. Disse antagelser om markedet for chokolade og slik er opsummeret i tabel 6.9.

Tabel 6.9. Antagelser om markedet for chokolade og slik

	2013
	Mio. kg
Afgiftspligtigt salg	83,0
- heraf salg til udlændinge	2,0
Salg til danskere	81,0
Dansk køb af illegal chokolade og slik	3,0
Dansk grænsehandel	9,0
Dansk forbrug	93,0
	Kr. pr. kg
Pris i Danmark	103,98
Pris i udlandet	51,33
Pris i ulovlig handel ¹	54,33

1. Det er som i forrige rapport antaget, at det ulovlige chokolade er købt i Tyskland til tysk pris inkl. moms med en fortjeneste på 3 kr. pr. kg.
Kilde: Egne beregninger.

7. Energiprodukter

7.1 Sammenfatning

Salget af benzin i Danmark har været faldende siden 2008, mens det afgiftspligtige salg af diesel har været nogenlunde stabilt. Sidstnævnte tendens dækker over mindre forbrug til lastbiler, mens forbruget af diesel til personbiler er steget i perioden. Skiftet fra benzin i retning mod diesel skyldes således blandt andet, at der er sket et skifte fra benzindrevne personbiler til dieseldrevne personbiler.

Det skønnes, at grænsehandlen med benzin i 2012 og 2013 var på niveau med grænsehandlen i 2011. Prisen på benzin var højere i Danmark end i Tyskland og Sverige. Det er imidlertid især forskelle i avancer, der driver prisforskellen og dermed grænsehandlen mellem Danmark og de to øvrige lande, idet afgiften på benzin er lavere i Danmark end i de to andre lande. Grænsehandlen med benzin udgjorde skønsmæssigt omkring 65 mio. liter i udenlandsk favør i 2012 og ca. 50 mio. liter i 2013.

Grænsehandlen med diesel i 2013 var lidt lavere end i 2011. Grænsehandlen med diesel skønnes at udgøre ca. 230 mio. liter i dansk favør i 2012 og ca. 200 mio. liter i 2013. Prisen på diesel er højere i Sverige end i Danmark, mens prisen er lavere i Tyskland. Forskellen i prisen på diesel er også drevet af forskelle i avancerne, da afgifterne på diesel er lavere i Danmark end i Tyskland og Sverige.

Afgifterne på benzin og diesel indekseres med 1,8 pct. årligt med henblik på at sikre uændrede reale afgifter. Indekseringen vurderes i begrænset omfang at have påvirkning på grænsehandlen.

En afgiftsændring på benzin og diesel på 10 øre pr. liter for både benzin og diesel fra det nuværende niveau skønnes at medføre en selvfinansieringsgrad på omkring 90 pct. En afgiftsændring kan således medføre væsentlige adfærd ændringer, da det både medfører lavere forbrug i Danmark, men også en øget grænsehandel i udenlandsk favør. Desuden vil en højere afgift på brændstof påvirke forbrugernes valg af biler. Det betyder, at en ændring i afgiften på brændstof også påvirker det provenu, der kommer fra bilafgifterne.

7.2 Energiafgifter i Danmark

Energiprodukter omfatter i denne rapport kun benzin, diesel og energikoks, da det primært er disse produkter, der er omfattet af grænsehandel. Grænsehandlen med benzin og diesel er desuden især knyttet til person- og erhvervstrafik. Grænsehandel med benzin og diesel er således kun lovlig, når det sker i køretøjets normale brændstoffanke.

Personbiler, der anvender benzin eller diesel, udgør den altovervejende del af personbilparken i Danmark. I starten af 2013 var der kun ca. 1.300 personbiler, der brugte andre drivmidler end benzin og diesel (fx el), mens der var ca. 620.000 dieselpersonbiler og ca. 1,6 mio. benzinpersionbiler.

Afgifterne på benzin, diesel og energikoks består af en energiafgift, en CO₂-afgift og en afgift på NO_x, jf. boks 7.1. Afgifterne indekseres nominelt med 1,8 pct. årligt, hvilket svarer til den forventede gennemsnitlige stigning i forbrugerprisindekset på mellemfristet sigt. Indekseringen sigter således på at fastholde uændret real afgift.

Boks 7.1. Afgifter på energiprodukter

Energiafgifterne på brændsler er fastlagt efter energiindholdet i brændslerne (mineralolier, gas og kul). Energiafgifterne er omfattet af EU's energibeskatningsdirektiv.

CO₂-afgiftssatserne er beregnet ud fra den mængde kulstof (CO₂), der er i de forskellige energiprodukter i gennemsnit, og dermed den mængde CO₂, der udledes ved forbrænding. CO₂-afgiften blev indført i 1992. Fra 2010 blev afgiften forhøjet til 150 kr. pr. ton CO₂.

Der betales NO_x-afgift pr. kg NO₂-ækvivalenter udledt til luften ved forbrænding. NO_x-afgiften blev indført i 2010. Afgiften var 5 kr. pr. kg NO_x, da afgiften blev indført. Da NO_x-afgiften blev forhøjet i forbindelse med finansloven for 2012, blev brændstof til biler af afgiftstekniske grunde omfattet af den højere NO_x-afgift. Men samtidig blev energiafgiften nedsat, således at den samlede afgiftsbelastning af motorbrændstof til biler er upåvirket.

Som en del af finansieringen af Energiaftale 2012 blev energiafgifterne på fossile brændsler til rumvarme forhøjet fra 1. februar 2013 med 10,1 kr. pr. GJ. Forhøjelsen har ingen betydning for afgifterne på benzin og diesel, men for afgiften på energikoks.

Det mest anvendte brændstof indeholder biobrændstoffer. Der anvendes primært blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer og svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer.

Der betales ikke CO₂-afgift af den del af brændstoffet, der består af biobrændstoffer. Der er fra EU krav om iblanding af biobrændstoffer. I Danmark er det gennemført ved tvungen iblanding, mens det i Tyskland og Sverige er fremmet med afgiftsrabat. Det kan bidrage til en øget grænsehandel i udlandets favør, da kravet om iblanding overvælttes i de danske priser på brændstof, mens det i udlandet vil blive godtgjort. Fra 2020 er der indført krav om, at der skal være iblandet 10 pct. biobrændstof.

Afgifter på energiprodukter er ligesom afgifter på spiritus, øl og vin samt tobak harmoniseret i EU i kraft af minimumssatser. De gældende minimumssatser er vist i tabel 7.1.

Tabel 7.1. EU's minimumsafgifter i energibeskatningsdirektivet

Minimumsafgifter for brændsel til opvarmning og elektricitet, euro pr. GJ	Erhvervsmæssigt forbrug	Ikke-erhvervsmæssigt forbrug
Kul og koks	0,15	0,30
Minimumsafgifter for motorbrændstoffer, euro pr. 1.000 liter	Satser for landbrug, stationære motorer mv.	Standard sats
Blyholdig benzin	-	421
Blyfri benzin	-	359
Diesel	21	330

Anm.: Tabellen viser kun de relevante minimumssatser fra energibeskatningsdirektivet. Energibeskatningsdirektivet indeholder også minimumssatser for bl.a. gas og el.
Kilde: Energibeskatningsdirektivet, Rådets direktiv 2003/96 EF af 27. oktober 2003.

7.3 Udvikling i salget af energiprodukter

7.3.1 Benzin

Benzin anvendes primært til personbiler, mens varebiler primært anvender diesel. Benzin omfatter forskellige typer af benzin med forskelligt blyindhold, oktantal og iblanding af biobrændstoffer. Afgiftsmæssigt skelnes mellem tre typer af benzin: Blyholdig benzin, blyfri benzin og blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer. Blyfri benzin er benzin med et blyindhold på højst 0,013 g bly pr. liter. Benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer er det mest anvendte benzin i dag.

Energi- og Olieforum opgør årligt salget af benzin. Energi- og Olieforum skønner, at salget af benzin i Danmark udgjorde godt 1,8 mia. liter i 2013, *jf. tabel 7.2*. Salget og forbruget af benzin er faldet ret kraftigt i perioden 2008-2013. Det skyldes i høj grad et skifte fra benzinbiler til dieslbiler. Med omlægningen af bilafgifterne i 2007 blev personbiler, der kører langt på literen, især dieslbiler, tilgodeset.

Tabel 7.2. Salg af benzin i Danmark

Mio. liter	Årets salg	Ændring ift. året før
2008	2.341	-94
2009	2.205	-136
2010	2.090	-115
2011	1.988	-102
2012	1.882	-106
2013	1.827	-55

Kilde: Energi- og Olieforum.

Biltrafikken på landsplan er faldet fra 2008 til 2010, men er steget fra 2010 til 2013, *jf. tabel 7.3*. Nedgangen i biltrafikken i 2009 og 2010 og den efterfølgende opgang afspejler konjunkturfølebet.

Tabel 7.3. Biltrafikkens udvikling i forhold til foregående år

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ændring, pct.	0,3	-1,5	-1,3	1,6	0,1	0,7

Kilde: Vejdirektoratet og egne beregninger.

Provenuet fra benzinafgiften er faldet med knap 20 pct. fra 2008 til 2013, hvor provenuet udgjorde 7,3 mia. kr. Stort set hele provenuet i 2013 kommer fra blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer, *jf. tabel 7.4*. Faldet i provenuet skal som nævnt blandt andet ses i lyset af, at der er sket et skifte fra benzin- til dieslbiler og en forbedret brændstoføkonomi hos benzinerne.

Tabel 7.4. Provenu fra energiafgiften på benzin

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bruttoindtægt fra salg af blyfri benzin	8.995	8.713	8.028	7.732	7.397	7.285
<i>Heraf</i>						
- Blyfri benzin	4.735	8.705	3.340	11	11	12
- Blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof	-	-	4.688	7.721	7.385	7.273
- Blyfri benzin med dampretur	4.260	7	-	-	-	-

Anm.: Tabellen omfatter kun energiafgiften på benzin. Dertil kommer provenu fra CO₂- og NOx-afgift som følge af salget af benzin.

Kilde: Skatteministeriet.

7.3.2 Diesel

Diesel er blevet mere udbredt blandt personbiler og er det dominerende drivmiddel for varebilerne. Der findes flere typer af diesel til brændstof. Afgiftsmæssigt skelnes mellem tre typer af diesel som brændstof; svovlfri diesel, svovlfattig diesel og svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer. Der er et svovlindhold på højst 0,001 pct. i svovlfri diesel. Ligesom for benzin er der iblandet biobrændstoffer i diesel i Danmark. Der er de seneste år sket et skifte mod svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer.

Provenuet fra dieselafgifterne er stort set uændret fra 2008 til 2013. I 2013 kom stort set hele provenuet fra afgiften på svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer, som er blevet det mest anvendte dieselbrændstof, *jf. tabel 7.5*.

Tabel 7.5. Provenu fra energiafgiften på diesel

Mio. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bruttoindtægt fra salg af autodiesel	8.650	8.194	7.996	8.553	8.774	8.775
<i>Heraf</i>						
- Svovlfri diesel	8.650	8.194	7.996	4.424	1.362	1.266
- Svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstof	-	-	-	4.129	7.412	7.509

Anm.: Tabellen omfatter kun energiafgiften på diesel. Dertil kommer provenu fra CO₂- og NOx-afgift som følge af salget af diesel.

Kilde: Skatteministeriet.

Salget af autodiesel har været svagt stigende fra 2009 til 2011, hvorefter det igen er faldet frem til 2013, *jf. tabel 7.6*. Salget af autodiesel i 2013 var omkring 3 mia. liter og er dermed på niveau med salget i 2009. Der har været en forskydning i forbrugssammensætningen fra varebiler i retning af personbiler. Der er således relativt flere personbiler, der anvender diesel, men samtidig er brændstoføkonomien forbedret også for varebiler, der overvejende anvender diesel.

Tabel 7.6. Salg af diesel

Mio. liter	Autodiesel	Anden dieselloie
2008	3.150	822
2009	3.044	867
2010	3.101	833
2011	3.249	524
2012	3.141	547
2013	3.064	569

Kilde: Energi- og Olieforum.

7.3.3 Energikoks

Energikoks skønnes ikke at være særlig udbredt til opvarmning i private hjem blandt andet pga. gener med støv, lugt mv. Derfor anvendes i højere grad andre opvarmningsformer. Energikoks er i afgiftsmæssig forstand jordoliekoks, mens det ofte betegnes petroleumskoks i miljømæssige sammenhænge. Det skønnes, at det primært er husholdninger i grænseområderne, der grænsehandler med energikoks. Energikoks handles i poser a 25 kg. Der kan således også være transportomkostninger forbundet med at transportere energikoks til Danmark.

Det afgiftspligtige salg kan, som for diesel, opgøres ud fra afgiftsprovenuet fra afgifterne på jordoliekoks og satserne. Salget i Danmark er faldet i perioden fra 2008 til 2013 og udgør i 2013 knap 150 ton, hvor det i 2008 udgjorde ca. 270 ton, *jf. tabel 7.7*. Der har således været et fald på 45 pct. i forbruget af afgiftspligtigt energikoks.

Tabel 7.7. Afgiftspligtigt salg af energikoks

	Ton	GJ
2008	270,0	8.478
2009	322,4	10.123
2010	229,9	7.219
2011	186,3	5.850
2012	180,2	5.660
2013	148,5	4.662

Anm.: Energikoks har en brændværdi på 31,40 GJ pr. ton, der anvendes ved omregning fra ton til GJ (gigajoule).
Kilde: Skatteministeriet.

7.4 Udvikling i priser på energiprodukter

7.4.1 Benzin

Den samlede afgift på benzin består af en afgift på energiindholdet, en CO₂-afgift samt en NO_x-afgift, *jf. boks 7.1*. Den samlede afgift udgjorde ca. 4,41 kr. pr. liter i 2013 for blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof, *jf. tabel 7.8*. Afgiften på blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer blev indført i 2010.

Afgifterne i Danmark er væsentligt over EU's minimumssatser. Ud over energi-, CO₂- og NO_x-afgiften betales også moms af brændstof.

Grænsehandel med benzin afhænger dog primært af prisforskellene over for Sverige og Tyskland. Prisforskellene skyldes forskelle i afgifter og moms, men også forskelle i avancer samt (for Sverige) udviklingen i valutakursen.

Afgifterne på benzin er generelt lavere i Danmark end i Tyskland og Sverige, *jf. tabel 7.8*. Den svenske afgift var på ca. 4,86 kr. pr. liter, mens afgiften var ca. 4,88 kr. pr. liter i Tyskland i 2013. Den danske afgift for blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer var som nævnt ca. 4,41 kr. pr. liter i 2013. Afgiften er opgjort ekskl. moms.

Tabel 7.8. Afgifter på benzin i Tyskland, Sverige og Danmark

	Tyskland		Sverige		Danmark
	DKK pr. liter ¹	Euro pr. liter	DKK pr. liter	SEK pr. liter	DKK pr. liter
2008	4,88	0,65	4,11	5,29	4,11
2009	4,87	0,65	3,87	5,52	4,19
2010	4,87	0,65	4,30	5,50	4,26/4,18
2011	4,88	0,65	4,54	5,50	4,25
2012	4,87	0,65	4,84	5,65	4,33
2013	4,88	0,65	4,86	5,63	4,41

1: Variationen opgjort i prisen i danske kroner pr. liter blyfri benzin i Tyskland skyldes valutakursen.

Anm.: I Danmark opgøres afgiften i øre pr. liter. Tabellen angiver de afrundede satser i kr. pr. liter. I Sverige består afgiften på benzin af en energifgift og en CO₂-afgift. I Danmark er afgiften opgjort inkl. energi-, CO₂- og NO_x-afgift. Den danske sats afspejler satsen for mest solgte benzin. I 2010 blev der både solgt meget blyfri benzin (ca. 4,26 kr. pr. liter) og blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstof (ca. 4,18 kr. pr. liter). I 2008-2010 er satsen i tabellen afgiften for blyfri benzin, og fra 2010-2013 er satsen i tabellen afgiften for blyfri benzin med 4,8 pct. biobrændstoffer.

Kilde: Danmarks Statistik og Skatteministeriet.

Momsen på energiprodukter er i både Danmark og Sverige på 25 pct. Momsen i Tyskland er 19 pct. Med moms er den samlede danske afgift på benzin fortsat ca. 30 øre lavere end i Tyskland og ca. 55 øre under det svenske niveau i 2013 (målt per liter). Internationale prisstigninger (-fald) på brændstof kan alt andet lige føre til dårligere (bedre) grænsehandel for Danmark i forhold til Tyskland, på grund af den lavere tyske moms.

Prisen på benzin er imidlertid højere i Danmark end i Sverige og Tyskland, selvom afgiften på benzin, som nævnt, er lavere end de to andre lande, *jf. tabel 7.9*.

Tabel 7.9. Preiselementer for blyfri benzin i EU

	Pris	- Heraf afgift	- Heraf moms	Pris ekskl. moms og afgifter	Moms og afgifters andel af samlet pris
	Kr. pr. liter				Pct.
Italien	12,8	5,5	2,3	5,0	61
Holland	12,5	5,7	2,2	4,6	63
Grækenland	12,4	5,1	2,3	5,0	60
Danmark	12,2	4,5	2,4	5,3	57
Finland	12,0	4,7	2,3	5,0	58
Sverige	11,9	4,7	2,4	4,8	60
Portugal	11,5	4,4	2,2	5,0	57
Storbritannien	11,5	5,2	1,9	4,4	62
Belgien	11,4	4,6	2,0	4,9	57
Irland	11,3	4,5	2,1	4,7	59
Tyskland	11,3	4,9	1,8	4,6	59
Frankrig	11,2	4,6	1,9	4,8	57
Slovenien	10,9	4,1	2,0	4,8	56
Malta	10,7	3,8	1,6	5,3	51
Slovakiet	10,7	4,3	1,8	4,6	57
Cypern	10,6	3,7	1,7	5,2	51
Spanien	10,4	3,5	1,8	5,1	51
Kroatien	10,1	3,3	2,0	4,8	52
Østrig	10,0	3,7	1,7	4,7	53
Litauen	10,0	3,2	1,7	5,0	50
Letland	9,9	3,2	1,7	4,9	50
Ungarn	9,9	2,9	2,1	4,8	51
Tjekkiet	9,8	-	-	-	-
Luxembourg	9,7	3,4	1,3	4,9	49
Bulgarien	9,6	2,7	1,6	5,3	45
Estland	9,5	3,2	1,6	4,8	50
Polen	9,4	3,0	1,8	4,7	50
Rumænien	9,3	2,8	1,8	4,7	50
Gennemsnit	10,8	4,0	1,9	4,9	53

Anm.: For Tjekkiet er der ikke tal for moms og afgifter. Tabellen er sorteret efter pris inkl. moms og afgifter. Priserne er opgjort d. 17. marts 2014.

Kilde: EU-Kommissionen, http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm og egne beregninger.

Benzin var således knap 1 kr. billigere i Tyskland end i Danmark, mens prisen var ca. 0,3 kr. lavere pr. liter i Sverige, selv om disse lande havde større samlede afgifter.

Den højere danske pris afspejler højere avancer og kan være en indikation af utilstrækkelig konkurrence i Danmark. Hvis den danske pris ekskl. moms og afgifter var på niveau med den svenske, dvs. 4,8 kr. i stedet for 5,3 kr., ville den samlede danske pris inkl. moms og afgifter således være lavere end den svenske pris. Tilsvarende ville en engros-pris på tysk niveau betyde, at prisen inkl. moms og afgifter kun ville være marginalt større end den tyske pris. Når den samlede pris på benzin i Danmark er højere end i nabolandene, så øges tilskyndelsen til grænsehandel i udenlandsk favør, uanset om baggrunden er avancer eller afgifter.

Den reale benzin-pris (dvs. prisen i forhold til det samlede forbrugerprisindeks) er steget med ca. 10 pct. fra 2008 til 2013, *jf. tabel 7.10*. I samme periode er den reale afgift på benzin imidlertid faldet en anelse, idet indekseringen på 1,8 pct. om året ikke helt har svaret til den samlede gennemsnitlige forbrugerprisstigning. Stigningen i den reale pris på benzin trækkes således ikke af afgifterne, men af bevægelser i især verdensmarkedsprisen.

Tabel 7.10. Udvikling i realprisindekset for benzin (2008=100)

År	Forbrugerprisindeks	Realprisindeks for benzin	Realafgift
2008	100,0	100,0	100,0
2009	101,3	91,6	100,5
2010	103,7	101,3	98,0
2011	106,5	110,3	97,1
2012	109,1	115,0	96,5
2013	109,9	109,9	97,5

Anm.: Fra 2009 til 2010 er der et skifte i hvilken type benzin, der anvendes. Fra 2010 anvendes der primært benzin med biobrændstoffer. Afgiften for benzin med biobrændstof er lavere opgjort pr. liter end for benzin uden biobrændstof. Derfor falder afgiften fra 2009 til 2010.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

7.4.2 Diesel

Langt størstedelen af den samlede afgift, der betales for diesel, er energifgift. Den samlede afgift på diesel med 6,8 pct. biobrændstof udgjorde ca. 3 kr. i 2013. Afgifterne på diesel er lavere i Danmark end i Tyskland og Sverige, *jf. tabel 7.11*. Den tyske afgift er ca. 3,51 kr. pr. liter, mens den svenske afgift udgør ca. 4,19 kr. pr. liter.

Afgiften på diesel er lavere end afgiften på benzin. Dog betaler dieselbiler også udligningsafgift, som imidlertid ikke afhænger af kørselsomfanget²⁸.

Tabel 7.11. Afgifter på svovlfri diesel i Tyskland, Sverige og Danmark

	Tyskland		Sverige		Danmark
	DKK pr. liter ¹	Euro pr. liter	DKK pr. liter	SEK pr. liter	DKK pr. liter ²
2008	3,51	0,47	3,23	4,16	2,73
2009	3,50	0,47	3,05	4,34	2,85
2010	3,50	0,47	3,39	4,34	2,90
2011	3,50	0,47	3,75	4,54	2,95/2,91
2012	3,50	0,47	4,00	4,67	2,97
2013	3,51	0,47	4,19	4,86	3,02

Anm.: I Danmark opgøres afgiften i øre pr. liter. Tabellen angiver de afrundede satser i kr. pr. liter. I Sverige består afgiften på diesel af en energifgift og en CO₂-afgift. I Danmark er afgiften opgjort inkl. energi-, CO₂- og NOx-afgift.

Kilde: Danmarks Statistik og Skatteministeriet.

1: Variationen opgjort i prisen i danske kroner pr. liter svovlfri diesel i Tyskland skyldes valutakursen.

2: Den danske sats afspejler satsen for mest solgte diesel. I 2011 blev der både solgt meget svovlfri diesel (ca. 2,95 kr. pr. liter) og svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstof (ca. 2,91 kr. pr. liter). I 2008-2011 er satsen i tabellen afgiften for svovlfri diesel, og fra 2011-2013 er satsen i tabellen afgiften for svovlfri diesel med 6,8 pct. biobrændstoffer.

²⁸ Udligningsafgift er en afgift, som ejere af dieselbiler skal betale. Udligningsafgiften skal kompensere for, at afgiften på energiindholdet i diesel er lavere end afgiften på energiindholdet i benzin. Afgiften betales sammen med de øvrige periodiske afgifter, som ejeravgiften, og afhænger ikke af forbruget af diesel (kørselsomfanget).

I Tyskland har afgiften på diesel været uændret siden 2003. Den svenske afgift på svovlfri diesel (MK1) har været stigende frem til og med 2013. Derudover påvirkes det relative prisforhold på diesel af udviklingen i kronekursen overfor svenske kroner.

Den danske afgift inkl. moms var væsentligt lavere end både den tyske og svenske i 2013 (opgjort i danske kroner). Opgjort inkl. moms udgjorde den svenske afgift således ca. 5,23 DKK i 2013, mens den tyske afgift udgjorde ca. 4,18 DKK inkl. moms. Den danske afgift inkl. moms udgjorde ca. 3,78 kr. Hvis man kun ser på forskellene i afgiftsbetalingen, er der således en fordel ved at købe diesel i Danmark.

Prisen på diesel er imidlertid højere i Danmark end i Tyskland, selvom afgiften er lavere. Det afspejler bl.a. en relativt høj avance i Danmark. I Sverige er prisen derimod højere end i Danmark. I Danmark betales der 10,9 kr. pr. liter diesel, mens der i Sverige betales 11,7 kr. pr. liter diesel og i Tyskland 10,1 kr. pr. liter. Danmark og Sverige har en pris over gennemsnittet i EU28, mens Tyskland er under gennemsnittet.

Tabel 7.12. Priselementer for diesel i EU

	Pris	- Heraf afgift	- Heraf moms	Pris ekskl. moms og afgifter	Moms og afgifters andel af samlet pris
	Kr. pr. liter				Pct.
Storbritannien	12,2	5,2	2,0	5,0	59
Italien	12,1	4,6	2,2	5,3	56
Sverige	11,7	4,1	2,3	5,3	55
Finland	11,4	3,5	2,2	5,7	50
Irland	11,0	3,7	2,1	5,2	53
Danmark	10,9	3,1	2,2	5,6	48
Cypern	10,8	3,4	1,7	5,6	48
Holland	10,5	3,6	1,8	5,1	52
Grækenland	10,2	2,6	1,9	5,7	44
Belgien	10,2	3,2	1,8	5,2	49
Ungarn	10,2	2,7	2,2	5,3	48
Malta	10,2	3,2	1,5	5,4	46
Slovakiet	10,1	3,0	1,7	5,4	47
Tyskland	10,1	3,5	1,6	5,0	51
Tjekkiet	9,9	-	-	-	-
Slovenien	9,9	3,1	1,8	5,1	49
Portugal	9,9	2,8	1,8	5,3	47
Spanien	9,9	2,8	1,7	5,4	45
Østrig	9,9	3,1	1,6	5,2	48
Frankrig	9,8	3,3	1,6	4,9	50
Litauen	9,7	2,5	1,7	5,6	43
Bulgarien	9,7	2,5	1,6	5,6	42
Letland	9,7	2,6	1,7	5,4	44
Estland	9,7	2,9	1,6	5,1	47
Kroatien	9,6	2,5	1,9	5,2	46
Rumænien	9,6	2,6	1,8	5,1	47
Polen	9,5	2,6	1,8	5,1	46
Luxembourg	8,8	2,5	1,1	5,1	42
Gennemsnit	10,2	3,0	1,8	5,3	48

Anm.: For Tjekkiet er der ikke tal for moms og afgifter. Tabellen er sorteret efter pris inkl. moms og afgifter. Priserne er opgjort d. 17. marts 2014.

Kilde: EU-Kommissionen, http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm og egne beregninger.

Lastbiler, der kører på diesel, har en langt større tank end personbiler, og kan derfor nå væsentlig længere på en fuld tank diesel. Derfor giver prisforskelle på diesel i højere grad end benzin grundlag for grænsehandel. Lastbilerne kører relativt hyppigt over grænserne og kan til en vis grad tilpasse deres tankningsmønstre efter dieselpriserne.

En lastbil kan på en tankfuld diesel, afhængig af tankens størrelse og brændstoføkonomi, nå Polen, Tjekkiet, Belgien, Holland og Luxembourg. Det er derfor ikke kun dieselpriserne i Sverige og Tyskland, der kan påvirke grænsehandlen med diesel i Danmark.

Afgiften på diesel er lavere i Danmark end i Sverige, Holland, Belgien og Tyskland. Men den samlede pris på diesel er ikke tilsvarende lavere (udover i Sverige). Prisforskellene afspejler forskelle i avance og andre omkostninger. En høj dansk avance har samme negative effekt på grænsehandlen som en afgift, idet der dog kan være en tendens til, at avancerne er lavere i de grænsenære områder end i resten af landet.

Luxembourg har den laveste pris på diesel og den samlede lave pris er i høj grad drevet af lave afgifter og en lav momsats. Det skønnes, at der er en betydelig grænsehandel med diesel i Luxembourg.

I EU28 er prisen i gennemsnit 10,2 kr. pr. liter diesel, hvor afgifterne udgør ca. 3,0 kr. pr. liter, og prisen ekskl. moms og afgifter udgør ca. 5,3 kr. pr. liter. Den danske pris på diesel er således over EU28-gennemsnittet, mens afgiften i Danmark og i EU28 er nogenlunde ens.

Prisen på diesel er steget lidt mere end de generelle forbrugerpriser fra 2008 til 2013. Det er drevet af markedsforhold, idet den reale afgift har været ret stabil, *jf. tabel 7.13*. Stigningen i realafgiften fra 2012 til 2013 skyldes, at afgiftens indeksering (1,8 pct.) var større end stigningen i forbrugerpriserne generelt.

Tabel 7.13. Udvikling i realprisindekset for diesel (2008=100)

	Forbrugerprisindeks	Realprisindeks for diesel	Realafgift
2008	100,0	100,0	100,0
2009	101,3	84,4	102,9
2010	103,7	94,4	102,0
2011	106,5	106,4	100,0
2012	109,1	110,2	99,4
2013	109,9	104,8	100,3

Anm.: Fra 2010 til 2011 er der et skifte i hvilken type benzin, der anvendes. Fra 2011 anvendes der primært diesel med biobrændstoffer. Afgiften for diesel med biobrændstof er lavere, opgjort pr. liter, end for diesel uden biobrændstof. Derfor stiger afgiften mindre end indekseringen fra 2010 til 2011.
 Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

7.4.3 Energikoks

Energikoks har en række ulemper, som fx støv og lugt, og da energifgifterne er fastsat efter energiindholdet, vil der være en tilskyndelse til at anvende andre fossile brændsler eller VE-brændsler til opvarmning. Opvarmning med energikoks er derfor primært interessant, hvis der er en prisfordel ved at købe energikoks i udlandet. Den danske afgift på energikoks udgør ca. 2.900 kr. pr. ton i 2013, *jf. tabel 7.14*.

Tabel 7.14. Afgift på energikoks

Kr. pr. ton	Energiafgift	CO ₂ -afgift	NO _x -afgift	I alt	Omregnet til kr. pr. GJ
2008	1.738,0	295,9	-	2.033,9	61,7
2009	1.769,3	301,3	-	2.070,6	62,8
2010	1.892,0	471,9	15,7	2.379,6	72,1
2011	1.926,0	480,4	15,7	2.422,1	73,5
2012	1.960,0	489,1	78,5	2.527,6	76,7
2013	2.329,0	497,9	78,5	2.905,4	88,2

Anm.: Fra 2010 er afgiftssatserne for energikoks både opgjort i kr. pr. ton og kr. pr. GJ. Før 2010 er der taget udgangspunkt i en omregning fra ton til GJ ved at anvende en brændværdi på 32,95 GJ pr. ton.
Kilde: Skatteministeriet.

Den samlede afgift udgjorde 88,2 kr. pr. GJ i Danmark i 2013. I Tyskland blev der 1. januar 2007 indført afgift på energikoks. Afgiften er på 0,3 euro pr. GJ, svarende til EU's minimumsafgift. Omregnet til danske kroner udgør afgiften ca. 2,5 kr. pr. GJ. Afgiften i Danmark er således mere end 85 kr. højere pr. GJ end afgiften i Tyskland. Momsforskellen bidrager yderligere til forskellen i den samlede afgift mellem Danmark og Tyskland.

Opgjort pr. ton udgjorde den danske afgift 2.905 kr. i 2013. I Sverige udgør afgiften på energikoks 3.312 SEK pr. ton, hvilket svarer til ca. 2.856 kr. pr. ton opgjort i danske kroner i 2013. Der er således ikke nævneværdigt incitament for danskere til at grænsehandle energikoks i Sverige.

I *Status over grænsehandel 2012* fremgik det, at priserne på energikoks i Tyskland var væsentligt lavere end i Danmark. Prisen var dengang ca. 2-3 gange højere i Danmark end i Tyskland. Forskel i detailprisen mellem Danmark og Tyskland skyldes således især forskelle i afgifter, men også forskelle i avancen. De betydelige prisforskelle gør det attraktivt at grænsehandle energikoks. Men samtidig er der som nævnt en række gener forbundet med brugen af energikoks. Energekoks sælges i poser a 25 kg, og der kan derfor være en række andre omkostninger fx transportomkostninger forbundet med grænsehandel med energikoks.

7.5 Grænsehandel

Grænsehandel med benzin og diesel kan defineres som det brændstof, der føres ind og ud af landet via køretøjers brændstofftanke. En tankning i Danmark og efterfølgende brug i udlandet vil være grænsehandel i dansk favør. Hvis der derimod er tanket i udlandet, og brændstoffet er brugt i Danmark, vil det være grænsehandel i udenlandsk favør. Grænsehandel med benzin og diesel er kun lovlig, når det sker i køretøjets normale brændstofftanke.

Grænsehandel med benzin og diesel opgøres således som en nettoopgørelse. Hvis der købes 10 liter benzin i Danmark, som forbruges i Tyskland, og der købes 15 liter benzin i Tyskland, der forbruges i Danmark, er der en nettogrænsehandel på 5 liter i udenlandsk favør

Grænsehandel med benzin og diesel kan ske ved økonomitankninger og grænsehandelstankninger.

Økonomitankninger foretages af bilister, der uanset eventuelle forskelle i priserne på brændstof passerer grænsen, men som tager hensyn til prisforskelle mv. i deres tankningsmønster. Hvis

priserne er højere i Danmark end i Tyskland, vil bilister, der med deres tankningsmønster ellers ville tanke i Danmark til en høj pris, udskyde deres køb af brændstof, indtil de når en lavere pris i Tyskland.

Grænsehandelstankninger foretages af bilister, der på grund af forskelle i priserne på benzin, vil passere grænsen for at tanke. Metode og antagelser bag opgørelsen af forbruget af motorbrændstoffer er beskrevet i boks 2.4. For en detaljeret beskrivelse af økonomitankninger og grænsehandelstankninger henvises til *Status over grænsehandel 2000*.

7.5.1 Benzin

Det samlede benzinforbrug for danske køretøjer i Danmark påvirkes af kørselsomfanget, bestanden af benzinbiler og brændstoføkonomien. Det samlede forbrug af benzin (inkl. udlændinges forbrug i Danmark) skønnes med betydelig usikkerhed til knap 2,0 mia. liter i 2013, *jf. tabel 7.15*. Det indebærer et fald på ca. 18 pct. fra 2008 til 2013.

Tabel 7.15. Beregnet forbrug af benzin i Danmark

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013 (pct.)
Personbiler	2.116	2.031	1.952	1.876	1.798	1.730	-18
Varebiler	118	106	93	81	63	61	-48
Andet Udlændiges forbrug i Danmark	40	42	43	43	43	43	7
I alt	2.424	2.329	2.237	2.150	2.054	1.984	-18

Anm.: Metode og antagelser i boks 2.4.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det indenlandske salg i Danmark er i 2013 skønnet til godt 1,8 mia. liter, *jf. tabel 7.16*. Det medfører, at nettogrænsehandlen – der opgøres som forskellen mellem forbrug og indenlandsk salg – kan skønnes til ca. 157 mio. liter i 2013 i udlandets favør. Det kan ikke udelukkes, at dette skøn overvurderer grænsehandlen. Det er i opgørelsen af forbruget antaget, at en ny bil i gennemsnit kører lige langt i 2008 og 2013. Hvis den gennemsnitlige kørsel er faldet (som følge af flere biler pr. person), vil det samlede skønnede forbrug af benzin ligeledes være lavere end i opgørelsen. Det kan isoleret set betyde, at den beregnede grænsehandel vil være overvurderet.

Tabel 7.16. Forbrug, salg og grænsehandel af benzin

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013 (pct.)
1. Beregnet forbrug	2.424	2.329	2.237	2.150	2.054	1.984	-18
2. Oplyst salg	2.341	2.205	2.090	1.988	1.882	1.827	-22
Forskel (2-1)	-83	-124	-147	-162	-172	-157	88

Anm.: Metode og antagelser i boks 2.4.
Kilde: Energi- og Olieforum og egne beregninger.

Der er desuden opstillet en enkel model, som på baggrund af oplysninger om prisforskelle på benzin mellem Danmark og Tyskland og Sverige kan give et skøn for grænsehandlen med benzin.

For at tage højde for de større rabatter, der er i Danmark ved brug af kundekort, er prisforskellen reduceret med 15 øre pr. liter i forhold til Tyskland, ligesom i *Status over grænsehandel 2012*.

Denne filgang peger på, at grænsehandlen med benzin har været nogenlunde stabil fra 2010-2013, jf. *tabel 7.17*. Konkret skønnes grænsehandlen at være ca. 65 mio. liter i udenlandsk favør i 2012 og ca. 50 mio. liter i udenlandsk favør i 2013.

Tabel 7.17. Beregnet grænsehandel med benzin

	Dansk merpris i forhold til Tyskland	Dansk merpris i forhold til Sverige	Grænsehandel i tysk favør	Grænsehandel i svensk favør	Samlet grænsehandel i udenlandsk favør
	Øre pr. liter		Mio. liter		
2009	-20	116	-22	37	15
2010	17	116	19	37	57
2011	35	38	39	14	53
2012	50	26	54	9	63
2013	42	12	45	5	51

Anm.: Se kapitel 2. Summen kan afvige fra de enkelte totaler på grund af afrunding. Der er ikke muligt at finde tal for 2008 fra Oil Bulletin fra EU-Kommissionen fordelt på lande.

Kilde: EU-Kommissionen, http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm og egne beregninger.

Det er på baggrund af disse skøn lagt til grund, at grænsehandlen med benzin udgør ca. 65-70 mio. liter i udenlandsk favør i 2012 og ca. 50-55 mio. liter i udenlandsk favør i 2013. Dette skøn indebærer en lille nedgang i grænsehandlen i udenlandsk favør. Det afspejler, at prisen på benzin som nævnt er højere i Danmark end i Sverige og Tyskland i kraft af forskelle i bl.a. avancer (men ikke afgifter).

7.5.2 Diesel

Diesel som brændstof anvendes primært af lastbiler og varebiler, men er i de senere år også blevet mere udbredt blandt personbiler. Forbruget af diesel skønnes samlet at udgøre ca. 2,6 mia. liter i 2013 og er stort set uændret i forhold til 2008, jf. *tabel 7.18*. Forbrugets sammensætning er dog ændret, idet forbruget af diesel til personbiler er steget, mens forbruget af diesel til øvrige køretøjer er faldet.

Tabel 7.18. Beregnet forbrug af diesel i Danmark

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013 (pct.)
Personbiler	446	529	588	670	728	774	73
Varebiler	615	606	569	532	507	487	-21
Busser	152	149	148	147	139	130	-14
Lastbiler	728	721	657	631	608	582	-20
Traktorer Andre formål	89	88	87	85	84	83	-7
	550	550	550	550	550	550	0
I alt	2.580	2.642	2.599	2.615	2.614	2.606	1

Anm.: Metode og antagelser i kapitel 2.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Nettogrænsehandlen med diesel kan som for benzin opgøres som forskellen mellem det afgifts- pligtige salg til vejtransport og et skøn for danskernes forbrug i person og varebiler mv. Opgørel- sen er imidlertid mere upræcis, fordi der sælges diesel til andre formål end transport.

Samlet indebærer denne tilgang et skøn for grænsehandlen med diesel på ca. 460 mio. liter i 2013 i dansk favør, *jf. tabel 7.19*. En del af den opgjorte grænsehandel kan imidlertid afspejle, at forbru- get er opgjort upræcist. Det antages, at salget af diesel til andre formål end som brændsel til per- son og varebiler (fx fyringsolie, da det teknisk set er det samme som autodiesel) udgør 550 mio. liter i alle år, *jf. Status over grænsehandel 2012*. Hvis denne andel er større vil grænsehandlen være tilsvarende mindre. Denne tilgang, som er meget grovkornet, peger på en aftagende tendens i grænsehandel med diesel.

Tabel 7.19. Forbrug, salg og grænsehandel med diesel

Mio. liter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013 (pct.)
1. Beregnet forbrug	2.030	2.092	2.049	2.065	2.064	2.056	1
2. Andre formål	550	550	550	550	550	550	0
3. Oplyst salg	3.150	3.044	3.101	3.249	3.141	3.064	-3
Forskel (3-2-1) ¹	570	402	502	634	527	458	-20

1: Kun en del af den beregnede forskel mellem beregnet forbrug og oplyst salg skønnes at udgøre grænsehandel, *jf. nedenfor*.

Anm.: Metode og antagelser i boks 2.4.

Kilde: Energi- og Olieforum og egne beregninger.

Der er en forskel på ca. 460 mio. liter i 2013 mellem det beregnede forbrug og det oplyste salg, *jf. tabel 7.19*. Det er tidligere skønnet, at ca. 36 pct. af denne forskel udgør grænsehandel. Hvis den- ne andel antages uændret skønnes grænsehandlen i dansk favør at udgøre ca. 165 mio. liter. Til- svarende skønnes grænsehandlen at udgøre ca. 190 mio. liter i dansk favør i 2012.

Det er tidligere skønnet over den sandsynlige fordeling af det indenlandske salg af diesel på blandt andet danske køretøjer på dansk vej og nettogrænsehandel i dansk favør. Det blev skøn- net, at nettogrænsehandlen med diesel i dansk favør udgjorde ca. 9 pct. af det indenlandske salg i 2008. Hvis denne andel antages uændret i årene efter kan grænsehandlen opgøres til ca. 275 mio. liter i dansk favør i 2013 og 285 mio. liter i 2012. Denne grove fremskrivning tager ikke hensyn til ændringer i de relative priser i perioden. I 2012 og 2013 er afgiften på diesel steget mere i Sverige end i Danmark (opgjort i DKK). Det kan have øget nettogrænsehandlen i dansk favør som andel af det indenlandske salg.

På baggrund af de tilgængelige skøn og oplysninger er det lagt til grund, at grænsehandlen er ca. 200 mio. liter diesel i 2013 i dansk favør. I 2012 lægges det til grund, at grænsehandlen i dansk favør udgør ca. 230 mio. liter. Det understøttes af, at der som nævnt var incitament for svenskerne til at tanke diesel i Danmark. Skønnet for grænsehandel med diesel er behæftet med betydelig usikkerhed, idet datakilderne er meget svage.

7.5.3 Energikoks

Energistyrelsen har i deres Energistatistik 2012 skønnet grænsehandlen med energikoks til husholdningerne til 628 TJ.²⁹ Det svarer til 0,4 pct. af husholdningernes samlede endelige energiforbrug ekskl. el. I Energistatistikken er forbruget sat lig grænsehandel, da stort set al energikoks, der anvendes i Danmark skønnes at være grænsehandlet.

Med en brændværdi på 31,40 GJ pr. ton svarer en grænsehandel på 628 TJ til, at der grænsehandles ca. 20.000 tons energikoks. I *Status over grænsehandel 2012* skønnes den gennemsnitlige pris til knap 4 kr. pr. kg. Det medfører, at grænsehandlen med energikoks med væsentlig usikkerhed kan skønnes til ca. 75-80 mio. kr. i 2012 og 2013 i udenlandsk favør.

7.6 Virkninger af afgiftsændringer

I dette afsnit illustreres nogle mulige virkninger af at ændre afgifterne på benzin og diesel. Afgifterne omfatter energiafgift, CO₂-afgift og NO_x-afgift. Der er tale om modelbaserede skøn, som er forbundet med betydelig usikkerhed. Antagelserne bag beregningerne er de samme som i tidligere grænsehandelsrapporter, men med et opdateret grundlag for markedets struktur. Nogle af de centrale antagelser bag beregningerne er skitseret i boks 7.2.

En afgiftsned sættelse vil i første omgang betyde et umiddelbart mindreprovenu for staten. Men samtidig kan en afgiftsned sættelse bidrage til mindre grænsehandel i udenlandsk favør og derigennem et øget provenu. En lavere afgift på motorbrændstof vil også øge forbruget af benzin og diesel i Danmark.

Desuden vil der være en afledt effekt på momsprovenuet, som følge af mindre grænsehandel. Bilparken kan også vokse, da det bliver billigere at køre bil. Det vil øge provenuet fra registreringsafgiften og de andre løbende afgifter på biler.

Der er eksterne omkostninger forbundet med bilkørsel som følge af gener fra blandt andet luftforurening og trængsel mv. Det skønnes, at ca. halvdelen af de marginale eksterne omkostninger kommer fra trængsel, ca. en fjerdedel fra ulykker og resten fra CO₂, støj, luftforurening og slitage af infrastruktur. Størrelsen og opgørelsen af de eksterne omkostninger er forbundet med usikkerhed.

---

²⁹ TJ: terajoule. 1 TJ = 1000 GJ.

Boks 7.2. Beregninger af afgiftsændringer på benzin og diesel

Som i tidligere grænsehandelsrapporter forudsættes, at forbruget af benzin har en egenpriselasticitet på -0,2 mens priselasticiteten for forbrug af diesel er -0,1.

Det forudsættes endvidere, at grænsehandlen forværres med 0,076 pct. af det nuværende salg ved en forhøjelse af prisen med 1 øre pr. liter for benzinbiler. For mindre dieselbiler antages, at grænsehandlen forværres med 0,057 pct. af nuværende salg ved en forhøjelse af prisen med 1 øre pr. liter (svarende til 75 pct. af effekten for benzinbiler).

For store dieselbiler forudsættes en effekt på grænsehandlen på 2,85 mio. liter hver gang prisen uden moms ændres med 1 øre pr. liter ift. andre lande. En relativ prisstigning vil – ud over tab af provenu fra brændstofafgifterne som følge af lavere forbrug og fra mindre gunstig grænsehandel – også medføre mindsket momsprovener, da der nu ikke længere handles i Danmark i samme omfang. Herudover skal der medregnes virkningen på andre bilafgifter og eksterne omkostninger som støj, CO₂ mv. Desuden kan højere afgifter potentielt påvirke arbejdsudbuddet.

I tabel 7.20 er vist modelberegnete effekter af at forhøje eller sænke afgifterne på benzin og diesel med hhv. 10, 20, 30 og 40 øre. Hvis afgifterne nedsættes moderat med 10 øre pr. liter, og prisen derved falder i forhold til udlandet, så skønnes selvfinansieringsgraden til godt 90 pct. Det afspejler, at grænsehandlen forbedres i dansk favør og et øget dansk forbrug af motorbrændstoffer og biler i øvrigt, heraf et afledt merprovener fra de øvrige bilafgifter, *jf. tabel 7.20*. Afgifterne er høje sammenlignet med de anslåede eksterne omkostninger ved kørsel, og der er på den baggrund en positiv samfundsøkonomisk effekt af at nedsætte afgifterne.

Tabel 7.20. Forventede virkninger af afgiftsændringer på benzin og diesel

	Umiddelbart Provener	Nettoprovenu ¹	Borgernes gevinst	Eksterne omkostninger	Samfund netto	Selvfinansierings- grader
Øre pr. liter	Mio. kr.					Pct.
40	1895	25	-1.815	600,0	-1.190	99
30	1420	40	-1.340	450,0	-870	97
20	945	40	-895	300,0	-565	96
10	475	25	-450	150,0	-275	95
0	-	-	-	-	-	-
-10	-475	-40	450	-150,0	260	92
-20	-945	-95	905	-300,0	505	90
-30	-1420	-165	1.355	-450,0	745	88
-40	-1895	-245	1.815	-600,0	965	87

Anm.: Borgernes gevinst er beregnet som 95 pct. af det umiddelbare provener samt forvridninger forbundet med en afgiftsændring. Det antages, at 5 pct. af det umiddelbare provener tilfalder udlændinge. Provenuberegningerne tager udgangspunkt i afgiftsgrundlaget i 2013. Selvfinansieringsgraderne er opgjort inkl. arbejdsudbud, og viser effekten af den fulde ændring af afgiften (dvs. det er ikke marginale selvfinansieringsgrader). En mere detaljeret oversigt over virkningen ved afgiftsændringer på benzin og diesel kan ses i *Status over grænsehandel 2012*.

1. Ekskl. CO₂ kompensation, men inkl. arbejdsudbud.

Kilde: Egne beregninger.

8. Andre varer

8.1 Sammenfatning

Kategorien "Andre varer" består af alle andre grænsehandlede varer end nydelsesmidler og brændstof. Det drejer sig om fx tøj, kosmetik, sportsudstyr, biludstyr og serviceydelser. Disse varer og tjenester er typisk kendetegnet ved, at grænsehandlen udgør en relativt mindre del af det samlede danske forbrug, end tilfældet er for de typiske grænsehandelsvarer.

Da opgørelsen af grænsehandel med andre varer er behæftet med særlig stor usikkerhed, er det svært at drage præcise konklusioner om udviklingen. Grænsehandlen med andre varer viser store udsving fra år til år, som i visse tilfælde kan være vanskelige at folke. Disse udsving kan skyldes, at oplysningerne omkring grænsehandlen med andre varer hviler på et spinkelt statistisk grundlag.

Hvis der korrigeres for disse udsving, peger indikatorerne imidlertid på, at grænsehandlen med andre varer i 2012 og 2013 er nogenlunde på samme niveau som i de to foregående år. Desuden er grænsehandlen med andre varer efter alt at dømme markant lavere end i midten af 00'erne, hvilket muligvis skal ses i sammenhæng med en stigende internethandel.

8.2 Grænsehandel med andre varer

TNS Gallups undersøgelse indeholder oplysninger om grænsehandel med de mest grænsehandelsfølsomme varer som fx cigaretter og spiritus, men omfatter også andre varer og serviceydelser, *jf. kapitel 2*.

I 2013 udgjorde grænsehandlen med andre varer ca. 5,6 mia. kr., *jf. tabel 8.1*. Det svarer til godt 0,5 pct. af det samlede danske private forbrug.

Grænsehandlen med andre varer udgør omkring 50 pct. af den samlede grænsehandel. Grænsehandlen med andre varer er i højere grad båret af forskelle i varesortiment og underlæggende pris- og konkurrenceforskelle end af forskelle i afgifter mv. Den klart største post er tøj, hvor grænsehandlen opgøres til 1,8 mia. kr. Kosmetik og bil- og motorcykeludstyr spiller også en vigtig rolle.

Grænsehandlen med serviceydelser og øvrige store indkøb udgør ligeledes en stor andel af den samlede grænsehandel med andre varer. I 2013 udgjorde grænsehandlen med serviceydelser og øvrige store indkøb således knap 25 pct. af grænsehandlen med andre varer.

Der er særlig usikkerhed i opgørelsen af grænsehandlen med øvrige (ofte store) indkøb og serviceydelser, hvor tallene varierer meget fra år til år, ofte uden at der kan peges på konkrete forklaringer i form af eksempelvis regelændringer.

Tabel 8.1. Grænsehandel med andre varer ifølge Gallup

Mio. kr.	2006 ¹	2010	2011	2012	2013
Fedt, olier, ost og kød		75	150	225	175
Øvrige madvarer	525	475	250	250	250
Medicin og kosttilskud	25	75	50	50	100
Kosmetik og parfume	875	550	600	525	575
Sports- og fritidsudstyr	-	400	350	350	325
Bil- og motorcykeludstyr	200	150	175	175	500
Forbrugerelektronik og IT	750	650	400	450	350
Tøj	3.350	2.050	1.725	1.525	1.800
Boligudstyr og byggematerialer	575	225	150	400	175
Øvrige (ofte store) indkøb	2.700	2.875	1.300	1.850	725
Service	-	625	600	1.625	625
I alt andre varer	9.000	8.150	5.750	7.425	5.600
- heraf øvrige indkøb og service	2.700	3.500	1.900	3.475	1.350
I alt andre varer ekskl. øvrige indkøb og service	6.300	4.650	3.850	3.950	4.250

Anm.: Tallene i 2010 og 2011 afviger en smule fra tallene i *Status over grænsehandel 2012*, hvor grænsehandel med sports- og fritidsudstyr ved en fejl var udeladt af opgørelsen.

1. Der foreligger ikke oplysninger om grænsehandlen med andre varer i perioden 2007-2009. For bedre at kunne få et billede af udviklingen over en længere årerække, medtages oplysninger for 2006, som dog ikke er fuldt sammenlignelige med oplysningerne fra 2010-2013.

Kilde: GfK og TNS Gallup.

Med henblik på at følge udviklingen i grænsehandlen med de fedtafgiftspligtige varer har Gallup siden 2010 spurgt specifikt til danskernes køb af fedt, ost og olier mv³⁰. Grænsehandlen med fedt, ost, olier og kød er steget væsentligt fra 2010 til i 2012 og er herefter faldet igen i 2013. Udviklingen skal bl.a. ses i sammenhæng med, at fedtafgiften var gældende i 2012, samt at afgiften blev afskaffet i 2013³¹. Grænsehandlen med øvrige madvarer har været stabil i perioden 2011 til 2013.

Grænsehandlen med medicin og kosttilskud lader til at være steget fra 2012 til 2013, men udgør fortsat en ret lille del af den samlede grænsehandel. Grænsehandlen med kosmetik og parfume gik lidt ned i 2012, men er i 2013 tilbage på et niveau, der ligger omkring gennemsnittet for de seneste 3-4 år. For sports- og fritidsudstyr har grænsehandlen derimod været svagt faldende i hele perioden 2010 til 2013.

Grænsehandlen med bil- og motorcykeludstyr har i perioden 2010 til 2012 ligget stabilt på 150-175 mio. kr., men er i 2013 steget til 500 mio. kr. Der foreligger ingen konkrete forklaringer på, hvorfor grænsehandel med bil- og motorudstyr er steget så kraftigt i 2013. Den store stigning kan være

³⁰ Fra og med 2. kvartal 2011 er der ligeledes blevet spurgt specifikt til køb af kød. Fra og med 2. kvartal 2011 er købet af kød flyttet fra "øvrige madvarer" til "fedt, olier, ost og kød". Det er en del af årsagen til stigningen i grænsehandlen med fedt, olier, ost og kød og det modsvarende fald i grænsehandlen med øvrige madvarer i 2011. Grænsehandlen med kød indgår under "øvrige madvarer" til og med 1. kvartal 2011.

³¹ Afgiften på mættet fedt trådte i kraft i oktober 2011, og blev afskaffet igen med virkning fra januar 2013.

forårsaget af, at der er tale om et begrænset datagrundlag, hvor enkeltobservationer kan have relativt stor effekt på den målte grænsehandel.

Den faldende tendens i grænsehandlen med forbrugerelektronik og IT, som fremgik af *Status over grænsehandel 2012*, er fortsat frem til 2013. Grænsehandlen med tøj har ligeledes udvist en faldende tendens fra 2010 til 2012, som dog synes at være brudt i 2013, hvor grænsehandlen med tøj er steget.

Gallups opgørelse af øvrige (ofte store) indkøb er præget af relativt få observationer, hvilket som nævnt kan medføre store udsving fra år til år. I 2012 udgjorde øvrige indkøb således knap 2 mia. kr., mens de i 2013 kun udgjorde 725 mio. kr., jf. *tabel 8.1*. Da det statistiske grundlag er spinkelt, er det vanskeligt at tolke bevægelserne i enkeltår.

I Gallups undersøgelse spørges ligeledes ind til køb af serviceydelser. Danskeres køb af serviceydelser har været stabilt omkring 600-625 mio. kr. årligt i perioden 2010 til 2013 bortset fra 2012, hvor handlen med serviceydelser ifølge Gallup var 1,6 mia. kr. Ligesom øvrige indkøb er opgørelsen af serviceydelser præget af få observationer og dermed stor usikkerhed.

Den samlede grænsehandel med andre varer, eksklusiv serviceydelser og øvrige (ofte store) indkøb, er steget med 100 mio. kr. fra 2011 til 2012 og med 300 mio. kr. fra 2012 til 2013. Niveaueet i 2013 er imidlertid 400 mio. kr. lavere end i 2010. Grænsehandlen med andre varer er ligeledes væsentligt lavere end i 2006.

I *tabel 8.2* er værdien af danskernes grænsehandel med andre varer opgjort i 2014-niveau. Grænsehandlen i årene er således normeret med nominelt BNP (hvorefter tallene ganges op med BNP i 2014). Samlet er der tale om et forholdsvis stort fald i grænsehandlen med andre varer siden 2006 (opgjort i forhold til BNP). Det kan muligvis bl.a. afspejle den stigende internethandel, som ikke betragtes som grænsehandel, jf. *kapitel 1*.

Tabel 8.2. Grænsehandel med andre varer ifølge Gallup, 2014-niveau

Mio. kr.	2006 ¹	2010	2011	2012	2013
Fedt, olier, ost og kød	-	80	155	230	175
Øvrige madvarer	595	505	260	255	250
Medicin og kosttilskud	30	80	50	50	100
Kosmetik og parfume	990	580	625	535	580
Sports- og fritidsudstyr	-	425	365	355	325
Bil / motorcykeludstyr	225	160	180	180	505
Forbrugerelektronik og IT	850	690	415	460	350
Tøj	3.790	2.170	1.790	1.560	1.810
Boligudstyr og byggematerialer	650	240	155	410	175
Øvrige (ofte store) indkøb	3.055	3.040	1.350	1.890	730
Service	-	660	625	1.660	630
I alt andre varer	10.180	8.625	5.970	7.585	5.635

1. I perioden 2007-2009 var der problemer med data, hvilket blev uddybet i *Status over grænsehandel 2010* og *Status over grænsehandel 2012*. Problemerne blev løst i 2010, men det betyder, at der ikke foreligger oplysninger om grænsehandlen med andre varer i perioden 2007-2009. For bedre at kunne få et billede af udviklingen over en længere årerække, er oversigten i *tabel 8.1* inkl. tallene for 2006. Tallene er dog ikke direkte sammenlignelige fra 2006 til 2010-2013
Kilde: GfK og TNS Gallup.

Bilag

Danskeres alkoholforbrug 2001-2013

Tabel B 1. Danskeres alkoholforbrug opgjort i mio. liter ren alkohol fordelt på type

Mio. liter ren alkohol	Øl	Vin	Spiritus	I alt
Dansk salg:				
2001	25,0	20,4	6,1	51,5
2002	24,5	19,6	6,2	50,3
2003	25,2	19,8	6,8	51,8
2004	23,0	19,3	8,1	50,4
2005	22,4	19,9	8,1	50,4
2006	21,8	20,0	8,1	49,9
2007	21,2	20,2	8,1	49,5
2008	20,2	20,8	7,7	48,8
2009	18,6	20,5	7,1	46,2
2010	17,6	20,9	6,8	45,3
2011	17,4	21,4	7,1	45,8
2012	16,3	17,2	7,2	40,6
2013	16,4	18,2	7,5	42,1

Tabel B 1 (fortsat). Danskeres alkoholforbrug opgjort i mio. liter ren alkohol fordelt på type

Mio. liter ren alkohol	Øl	Vin	Spiritus	I alt
Grænsehandel:				
2001	5,2	3,3	2,6	11,1
2002	5,5	3,4	3,1	12,0
2003	5,9	3,6	3,1	12,6
2004	6,1	2,9	2,9	11,9
2005	5,9	2,4	2,5	10,8
2006	5,4	2,4	2,2	10,0
2007	4,6	2,4	2,0	9,0
2008	4,9	2,4	1,8	9,1
2009	6,2	2,4	1,7	10,4
2010	6,9	2,4	1,7	11,0
2011	6,4	2,4	1,6	10,5
2012	7,4	3,0	1,9	12,3
2013	6,0	2,4	1,7	10,1
Salg til udlændinge:				
2001	1,6	1,2	0,7	3,5
2002	1,6	1,2	0,7	3,5
2003	1,9	1,5	1,2	4,6
2004	1,9	1,5	1,6	5,0
2005	1,4	1,3	1,4	4,1
2006	1,4	1,2	1,3	3,9
2007	0,9	1,0	1,2	3,1
2008	0,9	1,0	1,2	3,1
2009	0,7	0,7	1,1	2,5
2010	0,5	0,5	1,0	1,9
2011	0,7	0,8	1,2	2,7
2012	0,9	0,6	1,0	2,5
2013	0,9	0,6	1,0	2,5
Danskeres forbrug:				
2001	28,6	22,5	8,0	59,1
2002	28,4	21,8	8,6	58,8
2003	29,2	21,9	8,7	59,8
2004	27,2	20,7	9,4	57,3
2005	26,9	21,0	9,2	57,1
2006	25,8	21,2	9,0	56,0
2007	24,9	21,6	8,9	55,4
2008	24,3	22,3	8,3	54,9
2009	24,2	22,2	7,7	54,1
2010	24,0	22,8	7,6	54,4
2011	23,1	22,9	7,5	53,6
2012	22,7	19,6	8,1	50,3
2013	21,4	20,0	8,2	49,7

Anm.: Det er forudsat, at den gennemsnitlige alkoholprocent er henholdsvis 4,6 pct. for øl, 12 pct. for vin, 40 pct. for spiritus, og 4,5 pct. for alkoholsodavand og cider mv. Alkoholsodavand er indregnet i tallene for spiritus.

Skatteministeriet har siden 2000 udgivet grænsehandelsrapporter med skøn over danskernes grænsehandel i udlandet. Formålet med rapporterne er dels at belyse udviklingen i grænsehandlen over tid, dels at dokumentere de forudsætninger om priser, grænsehandlens omfang samt adfærd, som Skatteministeriet anvender.

De seneste mange år er rapporterne udkommet hvert andet år. Den seneste rapport *Status over grænsehandel 2012* blev udgivet i oktober 2012 og byggede på data til og med 2011.

Denne rapport dækker udviklingen i grænsehandlen i 2012 og 2013 og indeholder desuden en foreløbig vurdering af grænsehandlen i 2014.

Skatteministeriet/Ministry of Taxation
Nicolai Eigtvæds Gade 28
DK 1402 – København K

Telefon +45 3392 3392
Mail skm@skm.dk

www.skm.dk

Skatteministeriet udgiver løbende rapporter, som behandler større skatteøkonomiske temaer. Rapport-formatet har til formål at belyse større temaer, som kræver en grundig behandling med flere kapitler, underanalyser og delkonklusioner.

Rapporter henvender sig eksempelvis til journalister, undervisere, interesseorganisationer og andre med interesse for skattepolitik og skatteøkonomiske forhold.

